Waterschap Rivierenland

Begroting 2022

INHOUDSOPGAVE

1. NOTA VAN AANBIEDING **5**
1.1 Inleiding 5
1.2 Verslaggeving 8
1.3 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar 9
1.4 Uitgangspunten 17
1.5 Meerjaren kosten- en heffingsopbrengstontwikkeling 21
1.6 Incidentele baten en lasten 2022 23
1.7 Kostentoerekening 24
1.8 Onttrekkingen aan voorzieningen en bestemmingsreserves 25
1.9 Weerstandsvermogen 26
1.10 Risicoparagraaf 29
1.11 Financiering 35
1.12 Kostenbeheersing 38
1.13 Subsidieparagraaf 39
1.14 Verbonden partijen 40
1.15 Bedrijfsvoering 42
1.16 Autorisatie investeringen 46
1.17 Grote projecten 48
2. KERNCIJFERS 2022 **49**
3. PROGRAMMA'S **50**
3.1 Inleiding programma's 50
3.2 Programma Waterveiligheid 51
3.3 Programma Watersysteem 54
3.4 Programma Waterketen 58
3.5 Programma Wegen 61
3.6 Programma Middelen 64
3.7 Dekkings- en financieringsmiddelen 71
3.8 Recapitulatie exploitatie en investeringen per programma 72
4. TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGER **73**
4.1 Taak Watersysteem 73
4.2 Taak Zuivering 74
4.3 Taak Wegen 75
4.4 Totaal taken 76
5. KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN **77**
5.1 Algemeen 77
5.2 Kosten- en opbrengstensoorten in meerjarenperspectief 78
6. WATERSCHAPSBELASTINGEN **79**
7. BESLUIT TER VASTSTELLING **92**
Bijlagen **93**

1. NOTA VAN AANBIEDING

1.1 Inleiding

Hierbij bieden wij u de begroting 2022 aan. De begroting 2022 is een nadere uitwerking van de voorjaarsnota 2021, die is behandeld en vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 2 juli 2021, aangevuld met een aantal ontwikkelingen zoals besproken op de thema-avond van het Algemeen Bestuur op 13 september 2021. De begroting geeft inzicht in de voornemens die het waterschap heeft voor het jaar 2022. Tevens zijn de kosten en opbrengsten per taak opgenomen en de daaruit voortvloeiende heffingsbedragen.

In de programma's is de inhoud van het bestuursakkoord 2019-2023 'Door water verbonden' en het ontwerp-waterbeheerprogramma 2022-2027 'Versterken. Verbinden. Vergroenen' verwerkt. Tevens is een meerjaren-exploitatieraming en investeringsplanning voor de periode 2022-2026 opgenomen.

Voor enkele thema's uit het ontwerp-waterbeheerprogramma geldt dat deze de komende jaren nader zullen worden uitgewerkt en vervolgens voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Voorbeelden hiervan zijn thema's als circulariteit en klimaatneutraal. Deze thema's zullen in latere B&V-documenten worden verwerkt.

Waterschap Rivierenland (WSRL) is een organisatie die tot taak heeft zorg te dragen voor het regionale watersysteem in het rivierengebied (zorg voor een goede waterkwaliteit en waterkwantiteit en bescherming tegen rivierwater) en voor de regionale wegen buiten de bebouwde kom in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

Het waterschap voert haar taken uit met aandacht voor kwaliteit. De missie van het waterschap sluit daaropaan: *Waterschap Rivierenland zorgt voor veilige dijken en een evenwichtig watersysteem.*

Het waterschap is daarbij in staat om realistische doelen te stellen en om deze – in samenwerking met burgers en andere overheden – tot uitvoering te brengen op een wijze die past binnen de gestelde randvoorwaarden (waaronder kwaliteit, kosten, duurzaamheid, efficiëntie, effectiviteit etc.). Daarbij hanteert het waterschap de kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar:

Bekwaam
De kernwaarde *bekwaam* refereert aan expertise, deskundigheid en vakmanschap. Een vakmanschap dat bij de waterschappen door de eeuwen heen is gegroeid en tot op de dag van vandaag onderhouden wordt met ervaren, gespecialiseerde en goed opgeleide medewerkers. Bekwaam betekent ook: met kennis van zaken op zoek gaan naar nieuwe oplossingen, gebruik makend van de middelen die tot je beschikking staan.

Betrokken
De kernwaarde *betrokken* omvat veel: oog hebben voor andere belangen, samenwerken, meebewegen met ontwikkelingen, rekening houden met de toekomst. Met daarbij steeds onze taken voor ogen. Qua persoonlijke inzet betekent het: werken vanuit je hart, met af en toe een stapje extra.

Betrouwbaar
De kernwaarde *betrouwbaar* verwijst naar: doe wat je zegt en zeg wat je doet. Het is heel vanzelfsprekend en basaal, en juist daarom is het nodig om er elke keer weer bij stil te staan.

Visie

Het werk van waterschap Rivierenland raakt alle mensen in het rivierengebied. Om wonen en werken in dit gebied, nu en in de toekomst, mogelijk te maken zorgen wij voor een optimale uitvoering van onze taken op het gebied van waterveiligheid, watersysteem, waterketen en wegen.

De goede dingen doen

We zijn als waterschap een uitvoeringsorganisatie. Onze gebiedskennis, deskundigheid en daadkracht zetten we in voor de uitvoering van de taken waterveiligheid, watersysteem, waterketen en wegen. We letten daarbij scherp op het bieden van een goede kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor goed openbaar bestuur zorgen we voor bestuurlijke vernieuwing.
We hebben oog voor de maatschappelijke meerwaarde van ons werk. Innovatie is vanzelfsprekend en het waterschap is zichtbaar, ook buiten de verkiezingen. We willen uitnodigend en uitdagend zijn voor burgerparticipatie. Door energieneutraal werken dragen we bij aan de landelijke klimaatafspraken.

Voor een optimale taakuitvoering zoeken we de samenwerking met partners in het waterbeheer, waar dit bijdraagt voor wat betreft kosten, kwaliteit of kwetsbaarheid. Als overheid staan we voor een professionele dienstverlening aan burgers en bedrijven.

We zijn een aantrekkelijke werkgever en onze medewerkers zijn duurzaam inzetbaar, zodat we steeds beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel. De kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar vormen het fundament van onze organisatie.

De dingen goed doen

Als *regionale waterspecialist* zetten wij onze gebiedskennis, deskundigheid en daadkracht in voor de uitvoering van deze taken. In een gebiedsgerichte aanpak bundelen we diverse opgaven en leveren we maatwerk voor het gebied. We letten daarbij scherp op het bieden van een goede kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten, want we streven naar een *effectieve en efficiënte taakuitvoering*. Dat vraagt *beheersing en transparantie* van de prestaties en kosten van de organisatie.

Voor een optimale taakuitvoering zoeken we de samenwerking met partners in het waterbeheer. Zo profiteren we van elkaars kennis en expertise. *Multischalige samenwerking* is ons uitgangspunt. We houden rekening met de belangen van anderen en hebben oog voor *maatschappelijke meerwaarde* van ons werk. We participeren in activiteiten voor *kennisdeling*.

Als overheid staan we voor een *klantgerichte dienstverlening* aan burgers en bedrijven. Ook bieden we een inspirerende werkomgeving voor onze medewerkers; we zijn *toonaangevend in Het Nieuwe Werken*. Onze kernwaarden bekwaam, betrokken en betrouwbaar vormen het fundament voor een *professionele organisatie en medewerkers*. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor goed openbaar bestuur investeren we in de *ambtelijk-bestuurlijke samenwerking*.

Om goed voorbereid te zijn op de toekomst werken we continu aan verbetering en innovaties. Zo zijn en blijven wij de aangewezen waterspecialist.

Strategie

Het streven van waterschap Rivierenland is gericht om daar waar mogelijk en noodzakelijk verbetering in de uitvoering te realiseren om de taken waarvoor het waterschap staat goed ten uitvoer te brengen. In de bovenstaande visie is beschreven welke organisatie het waterschap wil zijn. Het gaat daarbij vanzelfsprekend niet om de organisatie als zodanig, maar het gaat erom dat een goede inrichting van de organisatie bijdraagt aan het zo goed mogelijk realiseren van onze taken ten dienste van onze klanten. In de strategie worden daarom de succesbepalende factoren benadrukt, die voor het waterschap leidend zijn op de route naar een optimale taakuitvoering en bedrijfsvoering.

Deze succesbepalende factoren zijn:

1. Taken centraal
2. Bestuurlijke vernieuwing
3. Doelmatige en doeltreffende organisatie
4. Innovatie
5. Burgerparticipatie en zichtbaarheid
6. Energieneutraal
7. Professionele dienstverlening
8. Multischalige samenwerking
9. Aantrekkelijke werkgever
10. Duurzame inzetbaarheid medewerkers

1.2 Verslaggeving

Presentatie
De begroting 2022 is opgesteld conform de regels die gelden volgens het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW).

Leeswijzer
Deze begroting bestaat uit de volgende onderdelen:

Nota van aanbieding
De nota van aanbieding geeft inzicht in de uitgangspunten en randvoorwaarden waarbinnen deze begroting tot stand is gekomen. Daarnaast komen onder andere de financiering, de risico's en de bedrijfsvoering aan de orde. Aansluitend aan dit deel zijn de kerngegevens van waterschap Rivierenland opgenomen.

Programma's
In dit deel worden aan de hand van een 5-tal programma's de beleidsontwikkelingen voor 2022 uiteengezet. Inclusief een financiële doorkijk voor de periode 2023-2026.

Begroting naar kostendragers met toelichting
Dit onderdeel bevat een overzicht van de netto kosten per wettelijke taak en een toelichting op de kostenontwikkeling ten opzichte van het vorige begrotingsjaar. Inclusief een financiële doorkijk voor de periode 2023-2026.

Kosten- en opbrengstsoorten
Dit onderdeel bevat informatie over de kosten- en opbrengstensoorten van het waterschap.

Tarieven waterschapsbelasting
In dit deel wordt ingegaan op de wijze waarop de tarieven tot stand komen en wat de tarieven voor 2022 zijn. Het hoofdstuk geeft tevens de heffingsopbrengstontwikkeling in meerjarenperspectief weer.

Besluit ter vaststelling
In dit onderdeel zijn alle noodzakelijke besluiten opgenomen zodat het waterschap in 2022 haar voornemens op een slagvaardige manier kan uitvoeren. Het hoofdstuk bevat de besluiten ten behoeve van de begroting, financiering en investeringen.

Bijlagen
In dit deel is een aantal bijlagen opgenomen waarmee de cijfers uit deze begroting nader zijn onderbouwd.

1.3 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

Waterbeheerprogramma 2022-2027 en Uitvoeringsprogramma KRW 2022-2027

Het Waterbeheerprogramma (WBP) is het centrale beleidsdocument van het waterschap en is koersbepalend voor de taakuitvoering. De planperiode van het huidige Waterbeheerprogramma 2016-2021 'Koers houden, kansen benutten' loopt eind 2021 af. Daarom zijn we in 2019 gestart met het opstellen van een Waterbeheerprogramma voor de planperiode 2022-2027. Het bestuursakkoord 'Door water verbonden' vormt een belangrijke leidraad voor het nieuwe Waterbeheerprogramma. Het strategische kader voor de lange termijn is opgenomen in de Watervisie 2050. De watervisie heeft een horizon van 2050 en kijkt verder dan de planperiode van het waterbeheerprogramma. Het waterbeheerprogramma is een tactische vertaling van onze ambitie voor de komende 6 jaar.

Eén van de onderdelen van het waterbeheerprogramma betreft een uitvoeringsprogramma voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor de planperiode 2022-2027. In september 2020 is het ontwerp KRW-Rivierenlandplan 3 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. In dit plan beschrijven we de waterkwaliteitsdoelen en maatregelen die moeten leiden tot een goede ecologische en chemische waterkwaliteit in 2027 (schoon en gezond oppervlaktewater) voor de KRW-oppervlaktewaterlichamen. De KRW-maatregelen zijn opgenomen in het waterbeheerprogramma.

Het Algemeen Bestuur stelde het ontwerp-Waterbeheerprogramma 2022-2027 op 19 februari 2021 vast. Vervolgens heeft het ontwerp vanaf 29 maart gedurende zes weken ter inzage gelegen. Op 26 november 2021 zal het Algemeen Bestuur een besluit nemen over het definitieve waterbeheerprogramma. De financiële doorvertaling van de ambities en maatregelen van het nieuwe waterbeheerprogramma zijn opgenomen in deze Begroting 2022.

Implementatie Omgevingswet

De beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet is door de Rijksoverheid uitgesteld van 1 januari 2022 naar 1 juli 2022. Ondanks de verschuivingen in de implementatiedatum, werken we gericht door.

De belangrijkste voorbereiding zit in werken aan een aangesloten en goed functionerend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), het verfijnen van de waterschapsverordening, de vaststellingsprocedure van de verordening en het implementeren van nieuwe instrumenten (zoals het projectbesluit) en werkwijzen. Achter de schermen worden grote stappen gezet in het meer ketengericht werken (door het optimaliseren van de interne samenwerking en de samenwerking met externe partners) en het verbeteren van het databeheer. We houden de doelen van de Omgevingswet in beeld en bereiden de organisatie voor op het werken onder de nieuwe wet.

Op de ingangsdatum 1 juli 2022 is het werken aan de doelen van de Omgevingswet nog niet klaar. De Omgevingswet gaat immers gepaard met een cultuuromslag, een digitale transformatie en een introductie van nieuwe juridische instrumenten die ook de komende jaren nog vragen om een doorontwikkeling. Na 1 juli werken we bijvoorbeeld verder aan het borgen van de waterbelangen in omgevingsplannen van gemeenten en het beleidsrijker ontwikkelen van de verordening. Ook zien we dat de samenwerking met andere overheden zich de komende jaren verder zal vormen en er nog kansen liggen in het verder optimaliseren van onze (digitale) dienstverlening. Dit alles met het oog op de verbeterdoelen van de Omgevingswet: een inzichtelijker omgevingsrecht met meer ruimte voor initiatieven, die bijdragen aan het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke functies te vervullen.

Informatieveiligheid

In verband met de toegenomen cyberdreiging is in de eerste helft van 2021 met hoge prioriteit gewerkt aan de implementatie van een aantal specifieke maatregelen en aan het opstellen van een drietal actieplannen. Deze actieplannen betreffen kantoorautomatisering, procesautomatisering en fysieke beveiliging. Een deel van de activiteiten is opgestart en reeds uitgevoerd in 2021 onder de opschaling calamiteit informatieveiligheid. Verder zijn of worden de actieplannen uitgewerkt in projectplannen die worden uitgevoerd in de periode tot en met 2024, zodat waterschap Rivierenland eind 2024 volledig voldoet aan de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO) en de cybersecurity implementatierichtlijn objecten (CSIR).

De BIO is een vertaling van een aantal normen naar concrete maatregelen die verplicht door alle bestuurslagen moeten worden nageleefd. De CSIR is een vertaalslag en specifieke invulling door Rijkswaterstaat in samenwerking met de waterschappen van de relevante beheersdoelen en beheersmaatregelen uit de BIO en de Checklist beveiliging van objecten.

Wegwerken achterstanden vergunningentaak

Door een toename aan aanvragen en meldingen in 2020 en 2021 is een werkvoorraad in de vergunningverlening ontstaan. Dit heeft oplopende doorlooptijden en het stagneren van advisering en vooroverleg tot gevolg, waardoor burgers en bedrijven niet meer kunnen worden bediend als gewenst.

Om hieraan het hoofd te bieden en schade (zowel imago als financieel) te voorkomen, alsmede om aan de wettelijke termijnen te voldoen is ingrijpen noodzakelijk. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld dat op hoofdlijnen bestaat uit twee stappen. De eerste stap is om ter afhandeling van de toename van het aantal aanvragen, meldingen en adviezen tijdelijk extra capaciteit in te huren. De tweede stap is om vanaf 2022 te starten met een optimalisatie van het vergunningenproces. Ook modernisering en het ‘werken in de geest van de Omgevingswet’ zal hierbij aan de orde komen. Aan het einde van deze optimalisatie (2023) zal de balans tussen werkaanbod en capaciteit bepaald worden en bestuurlijk worden voorgelegd. De kosten voor het wegwerken van de achterstanden in 2022 en 2023 zijn opgenomen in deze begroting 2022. Tevens is een verwachte stijging van legesinkomsten verwerkt.

Herstel vloeren en vervanging installaties Blomboogerd

De afgelopen jaren zijn onderzoeken uitgevoerd in het kader van de vloerenproblematiek en voorbereidingen getroffen voor het herstel van de vloeren van het hoofdkantoor aan de Blomboogerd. Hierover is gerapporteerd in de risicoparagrafen van eerdere B&V-documenten. Parallel hieraan is onderzoek gedaan naar de staat van de technische installaties, die het einde van de technische levensduur naderen. Ook zijn de mogelijkheden voor energiebesparing middels LED-verlichting onderzocht. Het gelijktijdig vervangen van de technische installaties en verlichting met de vloeren leidt tot een efficiëntere uitvoering en lagere kosten (ca. 20%), dan dat deze zaken op verschillende momenten worden vervangen. Het herstelproject wordt uitgevoerd in de jaren 2022-2024, waarbij het gebouw stapsgewijs (vleugel voor vleugel) wordt aangepakt. De investering voor herstel van de vloeren, vervanging van de technische installaties en verlichting is verwerkt in deze begroting 2022.

Professionalisering Programmasturing HWBP/A5H

Naast uitvoering van het dijkversterkingsprogramma HWBP en gebiedsprogramma A5H, werken we continu aan verdere professionalisering van onze programmasturing. In 2019 en 2020 is een aantal externe audits uitgevoerd op het programma HWBP en A5H. De opvolging van de aanbevelingen die hieruit naar voren kwamen zijn samengevoegd in het project Professionalisering Programmasturing (PPS). Het project is in Q1 2021 opgestart. Ook in 2022 zal hieraan worden doorgewerkt teneinde de

beoogde verdere professionalisering te bereiken. Tussentijds worden deelprojecten afgerond en geïmplementeerd.

Professionalisering van de programmasturing is noodzakelijk om de groeiende opgaven aan te kunnen sturen en de risico's voor WSRL te kunnen beheersen in verband met de hoge uitgaven voor HWBP & A5H en de daaraan verbonden grote financiële risico's ten opzichte van het relatief geringe weerstandsvermogen.

Om de risico's te kunnen beheersen is een investering nodig in de informatievoorziening: dashboards en rapportages, alsmede de IT-applicatiestructuur en bronsystemen (primaire vastleggingen). Daarnaast zijn een aantal van deze bronsystemen dusdanig verouderd dat deze out of support zijn, waardoor beveiligingsrisico's en continuïteitsrisico's ontstaan. Het professionaliseringstraject voor de programmasturing maakt duidelijk dat we specifieke vakgebieden en processen onvoldoende ingericht hebben en dat de groeiende opgaven navenant meer capaciteit vragen (o.a. kostendeskundigheid, planning, kwaliteitsborging, risicomanagement, verbinding met doelstellingen buiten HWBP en A5H).

Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)

Waterschap Rivierenland werkt voortvarend aan projecten in het kader van het Hoogwater-beschermingsprogramma (HWBP). In 2021 is de dijkversterking Vianen afgerond en zijn projecten Gameren, Gorinchem-Waardenburg en Wolferen-Sprok gestart met uitvoeringswerkzaamheden. In 2022 volgen projecten Tiel-Waardenburg en Stad Tiel. De overige drie HWBP-projecten bevinden zich in de (voor)verkennings- of planfase.

De planning is dat in 2027 20% van de primaire waterkeringen aan de wettelijke norm voldoen (conform Waterbeheerprogramma). Planningen en ramingen staan onder druk ten gevolge van exogene factoren, zoals bijvoorbeeld corona en stikstof, maar ook door het verwerken van nieuwe ontwikkelingen en omgevingscomplexiteit.

In 2021 zijn de ervaringen met de ontwerpuitgangspunten (OPW) besproken met de commissie waterveiligheid. Naar verwachting wordt de nieuwe OPW in 2022 aan het Algemeen Bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H)

Met de provincies Zuid-Holland en Utrecht zijn de doelstellingen voor de regionale keringen en tussentijdse mijlpalen vastgelegd: 44 km op orde in 2024 en 106 km in 2030. Om niet alleen aan deze opgave te voldoen, maar om tot een investering in een toekomstbestendig systeem te komen, heeft het Algemeen Bestuur een besluit genomen over de visie op het watersysteem van de Alblasserwaard. Voor de implementatie is het Gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden gestart bestaande uit o.a. een uitvoeringsprogramma en een onderzoeksprogramma. Binnen dit programma wordt parallel gewerkt aan het uitvoeringsprogramma voor het watersysteem, het onderzoeksprogramma en het uitvoeringsprogramma voor de regionale keringen. De activiteiten vallen onder het bestuurlijke programma watersysteem.

De locatiekeuze voor het nieuwe boezemgemaal in Hardinxveld is 11 mei 2021 vastgelegd in een Locatiebesluit door het CDH. Samen met de gemeente Hardinxveld-Giessendam is gewerkt aan een Ruimtelijke Inpassingsvisie voor het Boezemgemaal en het -kanaal. Najaar 2021 wordt de Commissie Watersysteem geïnformeerd over de alternatieven en de keuze tot een voorkeursalternatief. Begin 2022 besluit het CDH over het Ontwerp-Voorkeursalternatief. De verkenningsfase wordt afgerond en de planuitwerkingsfase start in Q1 2022. Met ProRail wordt een apart Plan van Aanpak 'Studiefase kruising boezemkanaal met het spoor' opgesteld.

Het onderzoeksprogramma en de verkenning van de 1e tranche kadeversterking hebben geleid tot een strategie voor de waterveiligheidsopgave. Hiermee is de omvang van de benodigde versterkingsmaatregelen bepaald. November 2021 wordt het Voorkeursalternatief (VKA) voor de 1e tranche kadeversterking vastgesteld, gevolgd door een kredietvoorstel (februari 2022). In 2022 start de planuitwerkingsfase van de 1e tranche kadeversterking. Ook zullen overige inspanningen gestart worden om verder invulling te geven aan de waterveiligheidsstrategie, zoals bijvoorbeeld het verder ontwikkelen van risicogestuurd beheer en onderhoud.

De activiteiten van het onderzoeksprogramma richten zich in 2022 o.a. op de voorbereiding van tranche 2. In 2022 moet dit leiden tot inzicht in de omvang en urgentie van de kadeversterkingsopgave in de 2e tranche. De planuitwerking voor het project Graafstroom start in 2022. Hiermee wordt de realisatie van het afsluitmiddel in de Graafstroom en het verplaatsen van het gemaal voor polder Laag Blokland voorbereid.

Realiseren duurzame energie ambities

In 2015 heeft het Algemeen Bestuur de Strategienotitie 'energie voor WSRL' vastgesteld. In dit besluit is naast de ambitie (energieneutraal in 2030) ook de strategie op hoofdlijnen vastgelegd. Energieneutraliteit betekent voor ons dat we zelf evenveel duurzame energie produceren als dat we gebruiken in onze bedrijfsvoering. De strategie is in 2021 door het AB herbevestigd en geactualiseerd. De actualisatie betreft het verkennen van mogelijkheden voor investering in windturbines. In het ontwerp-waterbeheerprogramma 2022-2027 is het energiebeleid integraal onderdeel geworden van het beleid om in 2050 klimaatneutraal te zijn.

Om onze doelen te bereiken, hanteren we een klimaatmitigatiestrategie met vier hoofdlijnen.

1. Waterschap Rivierenland wordt klimaatneutraal, doordat we onze eigen emissies reduceren.
2. We sturen op klimaatneutraliteit van onze leveranciers van diensten, werken en goederen.
3. Waterschap Rivierenland wordt energieneutraal.
4. We gaan andere partijen faciliteren bij hun klimaatdoelstelling.

De strategie om energieneutraal te worden is volop in uitvoering. In 2021 kwam Energiefabriek West in bedrijf evenals diverse zonneparken, het luierslurry-project met ARN etc. We verwachten dat we in 2022 circa 55% van ons energiegebruik zelf duurzaam produceren.

We liggen op schema voor energieneutraal in 2030 en we hebben een concreet beeld van de projecten die daar in de periode tot en met 2022 aan bijdragen. Voor de periode daarna zijn we meerdere mogelijkheden en projecten aan het verkennen en aan het ontwikkelen. Met de mogelijkheden die we nu zien en met de budgetten die nu in de meerjaren-investeringsraming zijn opgenomen, verwachten we dat het mogelijk is om in 2026 80% van ons energiegebruik zelf te produceren. In de periode tot 2026 gaan we nader verkennen hoe we resterende opgave tot "energieneutraal in 2030" kunnen realiseren.

Aanpassing kostentoedelingsverordeningen

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2021 in juni 2021 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de partiële herziening van de kostentoedelingen per 1-1-2022.

Er waren twee redenen om de huidige kostentoedeling per 1-1-2022 te herzien. Ten eerste de uitkomsten van het classificatieonderzoek van BSR en ten tweede de waardeontwikkeling van gebouwde eigendommen. Beide ontwikkelingen zouden leiden tot een ongelijkmatige lastenontwikkeling voor alle categorieën.

Op basis van de besluitvorming door het Algemeen Bestuur is de ontwerp kostentoedelingsverordening watersysteembeheer en de ontwerp-kostentoedelingsverordening

wegenbeheer voorbereid en ter inzage gelegd. Er zijn geen zienswijzen ontvangen. Definitieve besluitvorming over de aanpassing van de kostentoedelingsverordeningen vindt plaats door het Algemeen Bestuur op 26 november 2021.

De gehanteerde kostentoedelingen in de begroting 2022 zijn conform de resultaten van de partiële herziening per 1-1-2022.

Watersysteembeheer:

- Het ingezetenenaandeel bedraagt 38,5% (ongewijzigd)
- Het aandeel voor de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur bedraagt respectievelijk 49,689%, 11,663% en 0,148%.
- Tariefdifferentiatie buitendijkse gebieden 50% (ongewijzigd)
- Tariefdifferentiatie wegen bedraagt 400% (ongewijzigd)
- De kosten van kwijtschelding worden rechtstreeks toegerekend aan de categorie ingezetenen (ongewijzigd).

Wegenbeheer:

- Het ingezetenenaandeel bedraagt 50% (ongewijzigd)
- Het aandeel voor de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur bedraagt respectievelijk 44,789%, 5,133% en 0,078%
- De kosten van kwijtschelding worden rechtstreeks toegerekend aan de categorie ingezetenen (ongewijzigd).

Schuldpositie

Een robuuste financiële huishouding maakt het voor het waterschap mogelijk om ook op de lange termijn de wettelijke taken uit te voeren tegen maatschappelijk aanvaarbare lasten. Een graadmeter voor deze robuustheid is de schuldpositie van het waterschap.

Waterschappen investeren en activeren de meeste uitgaven die een meerjarig nut hebben. De investeringen worden over langere perioden afgeschreven omdat de investeringen langjarig nut afwerpen. Het activeren in combinatie met langjarig afschrijven betekenen lagere kosten per jaar waardoor het belastingtarief minder sterk hoeft te stijgen. De investeringsuitgaven worden gefinancierd door leningen aan te trekken. Het aantrekken van vreemd vermogen betekent een toename van de schuld.

Indicator schuldpositie: Netto schuld/belastingopbrengsten

De belastinginkomsten geven in belangrijke mate aan hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De netto-schuldquote geeft aan hoe lang er nog belasting moet worden geïnd om de schuld te elimineren na opheffing van het waterschap. De omvang van de indicator is een keuze voor ieder waterschap. Het is niet de bedoeling om de indicator als een hard kengetal te hanteren, maar veel meer om aan de hand ervan de ontwikkeling van de schuldpositie in meerjarenperspectief te kunnen beoordelen.

Als indicator heeft het Algemeen Bestuur de volgende bandbreedte vastgesteld:

- < 250% acceptabel
- 250 – 300% aandacht vereist
- > 300% bijsturen

Ontwikkeling schuldpositie waterschap Rivierenland

Op basis van de geactualiseerde ramingen neemt de netto schuldquote toe tot 285% in 2025 en neemt daarna af tot 281% in 2026.

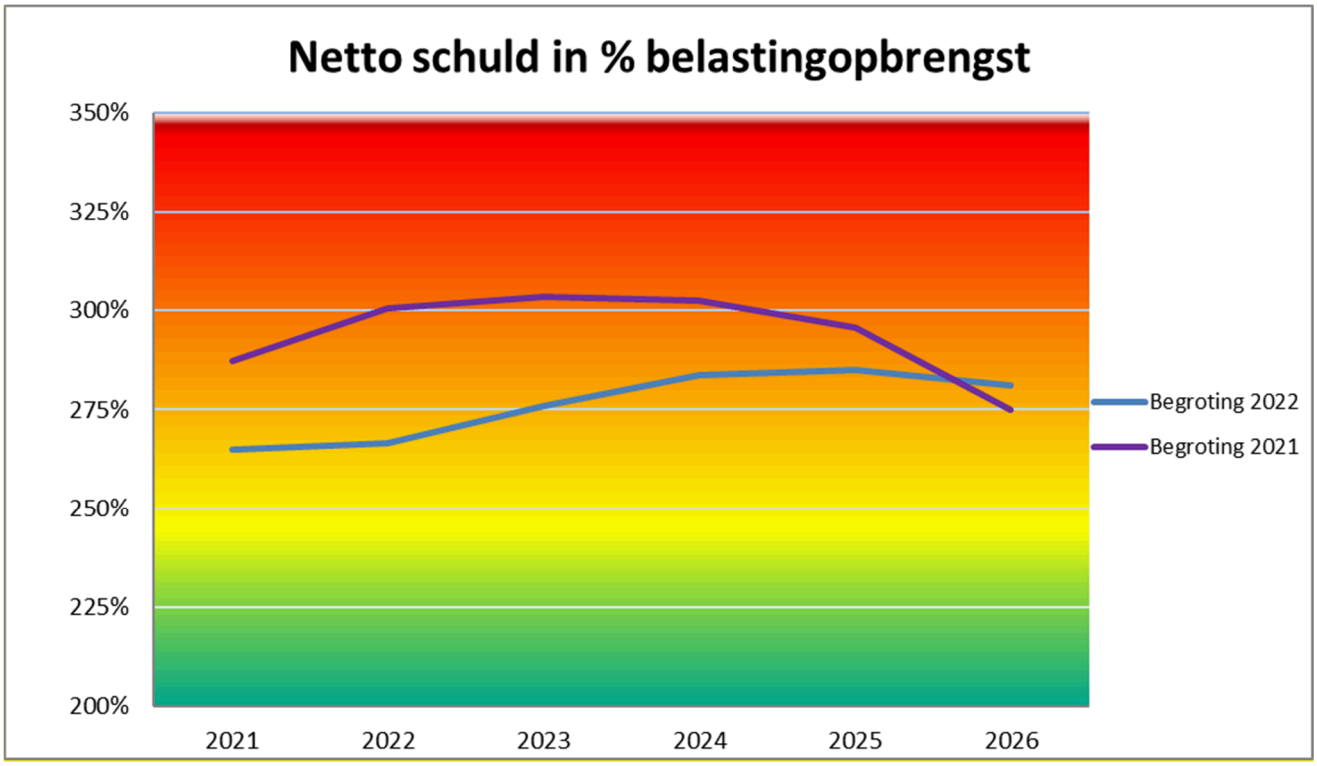

De schuldquote ontwikkelt zich gunstiger dan verondersteld bij de begroting 2021. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door lager te financieren boekwaarde van activa als gevolg van de lagere projectrealisatie in 2020 en doordat projectramingen in jaren naar achteren zijn geschoven. Daarnaast leidt het voordelig resultaat van de jaarrekening 2020 en het verwachte voordelig resultaat 2021 tot een gunstigere financieringspositie. Tot slot ligt de meerjarige heffingsopbrengstontwikkeling iets hoger dan verondersteld bij de begroting 2021.

Ontwikkeling netto schuld

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de netto schuld van het waterschap afgezet tegen de verwachte belastingopbrengst van de betreffende jaren.

Jaar	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
netto schuld	541	561	599	634	655	665
Belastingopbrengst	204	211	217	223	230	237
Schuldquote	265%	267%	276%	284%	285%	281%

(Bedragen x € 1 mln.)

De netto schuld is opgebouwd uit langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva.
Netto schuld = Vaste schuld + (netto vlottende schuld + overlopende passiva – kortlopende vorderingen – kortlopende uitzettingen – liquide middelen – overlopende activa)

In onderstaande tabel is de netto schuld uitgesplitst naar langlopende schuld en het saldo tussen vlottende activa en passiva.

Jaar	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Langlopende schuld	888	842	791	761	730	713
Saldo vlottende activa en passiva	-347	-281	-192	-127	-75	-48
Netto schuld	541	561	599	634	655	665

(Bedragen x € 1 mln.)

EMU-referentiewaarde

Op 23 mei 2018 hebben de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte voor de decentrale overheden in het Nederlandse EMU-saldo in de periode 2019 tot en met 2022. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) en is als volgt onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen.

De ruimte voor de waterschappen van 0,05% BBP leidt met de meest recente raming van het BBP voor 2022 tot een maximaal EMU-tekort van € 447,4 miljoen in dat jaar. Op basis van een vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar wordt jaarlijks de EMU-referentiewaarde per waterschap bepaald. In 2022 is de EMU-referentiewaarde voor waterschap Rivierenland € 28,9 miljoen.

Voor de jaren 2023 tot en met 2026 heeft de Unie van Waterschappen een inschatting gemaakt van de EMU-referentiewaarde per waterschap o.b.v. de ramingen van de groei van het BBP van het CPB en de huidige verdeelsleutel van de netto-kosten van waterschappen. Deze EMU-waarden zijn indicatief, omdat het BBP fluctueert en de verdeelsleutel (verhouding tussen netto-kosten van waterschappen) jaarlijks iets wijzigt. De EMU-referentiewaarde 2023 e.v. zijn daarnaast afhankelijk van de onderhandelingen in 2022 met het nog nieuw te vormen kabinet.

EMU-referentiewaarde per jaar vs EMU-saldo per jaar

Bedragen (x mln.)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
EMU-referentiewaarde WSRL	-28,9	-29,4	-30,0	-30,5	-31,1
EMU-saldo WSRL o.b.v. meerjarenraming	-20,1	-38,7	-34,7	-22,3	-12,2

De EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat het waterschap in de gezamenlijke ruimte heeft. Het kabinet heeft aangegeven dat decentrale overheden hun investeringen kunnen blijven uitvoeren en er vooralsnog geen maatregelen of sancties worden opgelegd bij overschrijding van de referentiewaarde.

Het EMU-saldo (verschil tussen inkomsten en uitgaven) van waterschap Rivierenland bedraagt in 20222 € -20,1 miljoen en ligt binnen de EMU-referentiewaarde. Op basis van de ramingen is in 2023 en 2024 tijdelijk sprake van een overschrijding van het EMU-saldo. Dit is een rechtstreeks gevolg van de grote netto investeringsopgave van het waterschap. Met ingang van 2025 ligt het EMU-saldo naar verwachting weer ruim binnen de referentiewaarde.

1.4 Uitgangspunten

De begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 zijn gebaseerd op de voorjaarsnota 2021. Tevens is een aantal bij de voorjaarsnota 2021 aangekondigde ontwikkelingen verwerkt. Het betreft de ontwikkelingen – Informatiebeveiliging; - Vloerenproblematiek; - Wegwerken achterstanden VTH; - programmasturing HWBP en A5H en de Omgevingswet.

De ramingen voor de (meerjaren)exploitatie en de investeringen zijn geactualiseerd en de structureel doorwerkende effecten uit de 2e bestuursrapportage 2021 zijn verwerkt. Bij de begrotingsopstelling zijn de vastgestelde financiële beleidskaders van waterschap Rivierenland op het gebied van waarderingsgrondslagen, financiering en reserves en voorzieningen toegepast.

Externe uitgangspunten

De financiële uitgangspunten voor de voorjaarsnota en begroting zijn gebaseerd op de actuele CAO-afspraken en CPB-ramingen. Jaarlijks bij de opstelling van de voorjaarsnota en de begroting worden de uitgangspunten geactualiseerd.

Voor het jaar 2022 zijn de ramingen door het CPB vastgelegd in de Macro Economische Verkenningen. Onderstaand zijn de gehanteerde uitgangspunten van de voorjaarsnota 2021 afgezet tegen de uitgangspunten van het CPB (juni 2021).

	VJN 2021 (2022-2026)	**Begroting (2022-2026)**
Inflatie (CPB)	1,50%	1,70%
Loonontwikkeling (CPB)	1,50%	2,00%
Sociale lasten (pensioenpremie)	30,00%	31,00%
Rente lang (CPB) Rente kort	0,20% 0,00%	0,20% 0,00%
Dividend NWB (jaarlijks)	€ 3,2 mln.	€ 3,2 mln.
Inzet egalisatiereserves	Ja	Ja
Groei belastbare eenheden	Ja	Ja

Inflatie

Vanwege de aantrekkende economie heeft het CPB in de juni-raming het inflatiepercentage verhoogd van 1,5% naar 1,7%. In de begroting 2022 is daarom meerjarig een inflatiepercentage gehanteerd van 1,7%.

Loonkostenontwikkeling

De actuele cao voor waterschappen loopt tot 1 januari 2022. In juni heeft het CPB het uitgangspunt voor de loonontwikkeling 2022-2025 bijgesteld naar 2,0%.

Sociale lasten (pensioenpremie)

In juli 2021 heeft het ABP de premieprognose voor 2022 afgegeven. De premie van het ouderdoms- en nabestaandenpensioen stijgt in 2022 naar verwachting van 25,9% naar 27,4%. Dit is noodzakelijk

om de pensioenen te financieren. Het pensioen is door lagere verwachte beleggingsopbrengsten en een lage rente aanmerkelijk duurder geworden. Definitieve besluitvorming over de hoogte van de premie van 2022 zal eind november plaatsvinden. Als gevolg hiervan stijgt het gehanteerde uitgangspunt voor de totale sociale lasten van 30,0% naar 31,0%.

Rente

In de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 is bij de berekening van de rentekosten voor nieuwe langlopende leningen een percentage gehanteerd van 0,2%. De korte rente is gebaseerd op het rentepercentage dat de NWB in rekening brengt op de rekening courant en bedraagt 0,0%.

Interne uitgangspunten

Formatie

De formatie is gebaseerd op de voorjaarsnota 2021 en de stand van de formatie per 1 augustus 2021. Ten opzichte van de voorjaarsnota 2021 is de vaste formatie met per saldo 7,6 fte toegenomen. De tijdelijke formatie neemt per saldo toe met 6,0 fte. De totale formatie 2022 bedraagt 863 fte, waarvan 21 fte tijdelijk en 5,5 fte in het kader van de quotumregeling. Het betreft de volgende mutaties:

- Conform besluitvorming in het College van Dijkgraaf en Heemraden is 3 FTE opgenomen voor het HWBP (sr omgevingsmanager, financieel manager en strategisch risicomanager), die voor 90% gedekt zijn uit HWBP-subsidie.
- In het kader van zelf doen versus uitbesteden zijn 1,8 fte opgenomen voor coördinatie basisregistraties en assistent gebiedsbeheerder.
- Ten behoeve van de uitvoering van de bestuursovereenkomst ‘legeskosten waterschap Rivierenland Project A27 Houten – Hooipolder’ met Rijkswaterstaat is de formatie tijdelijk uitgebreid met 2 fte (0,5 fte gebiedsbeheerder, 0,5 fte adviseur beheer en onderhoud en 1 fte vergunningverlener). Deze uitbreiding wordt gedekt uit de bijdrage van Rijkswaterstaat.
- Bij juridische zaken is 1 tijdelijke fte sr adviseur bestuursondersteuning omgezet naar een vaste fte met als dekking diverse besparingen binnen de personeels- en afdelingskosten.
- Om de achterstanden in de vergunningverlening weg te werken zijn tijdelijk (tot en met 2023) 4 fte medewerkers vergunningverlening opgenomen, zoals besproken in de commissie Middelen van 8 juni 2021 en tijdens de thema-avond van het Algemeen Bestuur van 13 september 2021.
- Tot slot is de formatie met 1,8 fte uitgebreid in het kader van de quotumregeling (kostenneutraal).

NB. In bovenstaande formatie is de formatie-uitbreiding in het kader van de ontwikkelingen Informatiebeveiliging en Programmasturing HWBP/A5H nog niet opgenomen. Financieel zijn deze ontwikkelingen wel volledig vertaald in de voorliggende begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2026.

Onvoorzien

De post onvoorzien is een vast onderdeel van de begroting en bedraagt € 0,9 miljoen.

Dividend NWB

De NWB heeft aangegeven te streven naar een bestendig dividendbeleid, met als uitgangspunten:
- de toekomstbestendigheid van de bank
- het streven naar een pay-out ratio tussen 40-60% van de nettowinst
- periodieke evaluatie van het dividendbeleid
- te streven naar de uitkering van een jaarlijks gelijk bedrag.

Ingeschat wordt dat de structurele jaarlijkse dividenduitkering van de NWB aan waterschap Rivierenland circa € 3,2 miljoen bedraagt. Hiermee is in de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 rekening gehouden.

Meerjareninvesteringsniveau

De Meerjareninvesteringsplanning 2021-2026 is bij de begrotingsopstelling geactualiseerd. Voor 2022 bedragen de bruto projectenramingen € 309 miljoen. Van het totaal van de bruto investeringen wordt circa € 234 miljoen gedekt door subsidies en bijdragen van derden.

INVESTERING	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Bruto	212	309	363	271	244	226	1.625
Subsidies/bijdragen	-145	-234	-269	-173	-158	-145	-1.124
Netto	67	75	94	98	86	81	501

(Bedragen x € 1 mln.)

Belastbare eenheden 2022-2026

Zuiveringsheffing

De belastbare eenheden zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021. Daarnaast is rekening gehouden met groei van het aantal huishoudens (zuiveringsheffing woningen) (1,0% in 2022).
Het begrote aantal zuiveringseenheden woningen bedraagt daarmee in 2022 1.010.000.
Het aantal zuiveringseenheden voor bedrijven is gebaseerd op de prognose voor 2021 (270.000 v.e).
In het kader van discrepantieonderzoeken en leegstandsonderzoeken wordt aanvullend rekening gehouden met 9.000 v.e. Het uitgangspunt voor het aantal zuiveringseenheden bedrijven bedraagt daarmee 279.000 v.e. en het totaalaantal zuiveringseenheden bedraagt 1.289.000. In meerjarenperspectief 2023-2026 is vervolgens het aantal belastbare eenheden constant verondersteld.

Watersysteemheffing

De belastbare eenheden zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021. Daarnaast is rekening gehouden met groei van het aantal huishoudens met 1%. Het totaal aan huishoudens bedraagt daarmee 423.000.

Voor de aanslagen gebouwd wordt rekening gehouden met de prognose 2021 van de BSR aangevuld met 0,5% groei in verband met areaaluitbreiding. De WOZ-waarde-ontwikkeling 1-1-2020 tot 1-1-2021 is gebaseerd op de gegevens van de Waarderingskamer en bedraagt 10%. De WOZ-waardestijging is verwerkt in de tariefstelling gebouwd voor 2022. De eenheden ongebouwd en natuur zijn ontleend aan de prognose van de BSR. In meerjarenperspectief 2023-2026 is vervolgens het aantal belastbare eenheden constant verondersteld.

Wegenheffing

De belastbare eenheden zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021. Het totaal aan huishoudens bedraagt daarmee 89.000.

Voor de aanslagen gebouwd wordt rekening gehouden met de prognose 2021 van de BSR aangevuld met 0,5% groei in verband met areaaluitbreiding. De WOZ-waarde-ontwikkeling 1-1-2020 tot 1-1-2021 is gebaseerd op de gegevens van de Waarderingskamer en bedraagt 10%. De WOZ-waardestijging is verwerkt in de tariefstelling gebouwd voor 2022. De eenheden ongebouwd en natuur zijn ontleend aan de prognose van de BSR. In meerjarenperspectief 2023-2026 is vervolgens het aantal belastbare eenheden constant verondersteld.

Verwacht resultaat 2021

Op basis van de tweede bestuursrapportage 2021 van waterschap Rivierenland wordt voor 2021 een voordelig resultaat verwacht ad € 2,5 miljoen. Voor zover dit structurele effecten betreft, zijn deze verwerkt in de begroting 2022. Het resultaat is verwerkt in de stand van de egalisatiereserves per 1 januari 2022.

1.5 Meerjaren kosten- en heffingsopbrengstontwikkeling

Ten behoeve van de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 heeft een volledige actualisatie van de ramingen van zowel de (meerjaren)exploitatie als de meerjareninvesteringen plaatsgevonden. Daarbij is naast de gebruikelijk autonome ontwikkeling tevens rekening gehouden met de structurele effecten uit de voorjaarsnota 2021 en de aangekondigde ontwikkelingen.

Kostenontwikkeling 2021-2026

Kostenontwikkeling totaal (alle taken)

In onderstaande tabel zijn de totale bruto en netto kosten van de geactualiseerde begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 per jaar weergegeven. Voor het jaar 2021 zijn de kosten van de begroting 2021 opgenomen.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto kosten 2021-2026	227,1	237,6	241,3	242,7	246,8	250,0
Netto kosten 2021-2026	205,4	213,6	220,2	223,8	227,6	233,3
% stijging netto kosten 2021-2026 t.o.v. voorgaand jaar		3,9%	3,1%	1,6%	1,7%	2,5%

(Bedragen x € 1 mln.)

De netto kostenstijging van 2021 naar 2026 voor alle taken gezamenlijk bedraagt absoluut afgerond € 27,9 miljoen en is relatief gezien 13,6% (gemiddeld 2,7% per jaar).

Kosten- en heffingsopbrengstontwikkeling per taak

Zuivering

De kosten van de taak zuivering ontwikkelen zich als volgt.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	76,0	76,7	77,7	77,4	77,8	78,2
% stijging netto kosten t.o.v. voorgaand jaar		0,9%	1,3%	-0,4%	0,5%	0,5%

(Bedragen x € 1 mln.)

De kostenstijging van 2021 naar 2026 voor de zuiveringstaak bedraagt € 2,2 miljoen. Ter dekking van de kosten is een heffingsopbrengststijging opgenomen van 4,8% in 2022. Voor de jaren na 2022 ligt de heffingsopbrengstontwikkeling gemiddeld op inflatieniveau (1,7%), 1,8% in 2023 en 1,5% in de jaren 2024-2026.

Watersysteem

De kosten van de taak watersysteem ontwikkelen zich als volgt.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	120,7	127,9	133,2	137,2	140,4	145,6
% stijging netto kosten t.o.v. voorgaand jaar		6,0%	4,1%	3,0%	2,3%	3,7%

(Bedragen x € 1 mln.)

De kostenstijging van 2021 naar 2026 voor de taak watersysteem bedraagt € 24,9 miljoen. Om de kosten aan het eind van de planperiode volledig te dekken door de heffingsopbrengst is een heffingsopbrengst stijging noodzakelijk van 4,75% in 2022, 4,0% in 2023 en 3,8% in de jaren 2024-2026.

Wegen

De kosten van de wegentaak ontwikkelen zich als volgt.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	8,7	9,0	9,2	9,3	9,4	9,5
% stijging netto kosten t.o.v. voorgaand jaar		3,4%	2,2%	1,1%	1,1%	1,1%

(Bedragen x € 1 mln.)

De kostenontwikkeling van 2021 naar 2026 voor de taak wegen bedraagt € 0,8 miljoen. Om aan het eind van de planperiode kostendekkend te zijn is een heffingsopbrengst stijging noodzakelijk van 3,7% in 2022 en 3,1% in de jaren 2023-2026.

1.6 Incidentele baten en lasten 2022

Deze paragraaf bevat, conform de voorschriften in het waterschapbesluit, een overzicht van de baten en lasten in 2022 die als eenmalig ten opzichte van voorgaande en komende begrotingsjaren moeten worden beschouwd. Alleen de posten groter dan € 0,1 miljoen zijn specifiek genoemd.

Baten:
(Bedragen x € 1 mln.)

• Vrijvallen saldo bestemmingsreserve aanpak oeverafkalving i.v.m. beëindiging per 1-1-2022.	€ 0,4 V
• Uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid (bijdrage van het Rijk).	€ 1,2 V
• Einde pilot Aquafarm: miv 2022 vervallen bijdrage.	€ 0,2 N
• Stimuleringsregeling klimaatactief miv 2022 komen te vervallen. Geen onttrekking meer aan bestemmingsreserve Klimaatadaptatie.	€ 0,1 N
• Lagere onttrekking bestemmingsreserve decentrale huisvesting.	€ 0,1 N
Totaal incidentele baten	**€ 1,2 V**

Lasten:
(Bedragen x € 1 mln.)

• Vervallen in 2022 van enkele incidentele budgetten uit 2021, zoals advieskosten en onderhoudskosten Waterketen.	€ 1,0 V
• Einde pilot Aquafarm miv 2022: vervallen kosten.	€ 0,3 V
• Vervallen incidentele kosten uit 2021 voor vervanging boten.	€ 0,1 V
• Geen bijdragen meer m.i.v. 2022 voor vervallen stimuleringsregeling Klimaatactief.	€ 0,1 V
• Vervallen incidentele onderhoudskosten uit 2021 voor vervangen pomp Hoef en Haaf.	€ 0,1 V
• Uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid.	€ 1,2 N
• In 2016-2021 was de dotatie aan de voorziening baggeren tijdelijk verlaagd vanwege lagere kosten voor het baggeren van de Linge. Met ingang van 2022 is de dotatie weer op het benodigde structurele niveau geraamd.	€ 0,8 N
• Kosten onderzoek herziening vergunningenproces lange termijn.	€ 0,2 N
Totaal incidentele lasten	**€ 0,6 N**

1.7 Kostentoerekening

Voor de toerekening van de kosten en opbrengsten wordt gebruik gemaakt van het beleids- en beheersproces bij waterschappen. Hieronder wordt de toegepaste systematiek toegelicht.

Registratie van kosten, opbrengsten en uren

De kosten en opbrengsten worden zoveel als mogelijk direct toegeschreven aan een beheerproduct. Kosten en opbrengsten waarvoor dat niet mogelijk is, worden op basis van de geraamde uren aan een beheerproduct toegerekend. Op deze manier worden de netto kosten per beheerproduct bepaald.

Doorbelasting ondersteunende beheerproducten en hulpproducten naar primaire beheerproducten

De beheerproducten zijn onderverdeeld in primaire beheerproducten (die betrekking hebben op de primaire processen van het waterschap) en ondersteunende beheerproducten en hulpproducten (die de primaire processen ondersteunen).

De netto kosten van de ondersteunende beheerproducten en de hulpproducten zijn toegerekend aan de primaire beheerproducten. Hiervoor zijn drie soorten verdeelsleutels gebruikt die landelijk zijn afgesproken:

1. Toerekening aan elk primair beheerproduct op basis van het aantal direct geraamde uren van de primaire beheerproducten;
2. Toerekening aan elk primair beheerproduct op basis van de totale directe kosten van de primaire beheerproducten;
3. Specifieke verdeelsleutels die het gebruik, dat van dit ondersteunende beheerproduct wordt gemaakt, weergeven.

Doorbelasten primaire beheerproducten naar wettelijke taken

De netto kosten per primair beheerproduct zijn verdeeld over de wettelijke taken op grond van de verdeling zoals opgenomen in bijlage 8. Bij de verdeling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Een aantal beheerproducten wordt volledig toegerekend aan een van de taken.
- De overige beheerproducten zijn verdeeld op basis van ervaringscijfers.

Na deze doorbelasting zijn de netto kosten per wettelijk taak bekend. Vervolgens worden de kosten per taak op basis van de kostentoedelingsverordening toegerekend aan de belanghebbende categorieën en worden de tarieven bepaald.

1.8 Onttrekkingen aan voorzieningen en bestemmingsreserves

Voorzieningen

Op basis van de verslaggevingsvoorschriften worden uitgaven ten laste van een voorziening, voor zover deze wordt aangewend voor het doel waarvoor deze is gevormd, rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en derhalve niet in de exploitatie verantwoord.

De volgende mutaties (x € 1 mln.) worden rechtstreeks ten laste van de voorzieningen gebracht:

Voorziening pensioen voormalige bestuurders Uitgaven ter dekking van pensioenaanspraken van voormalige bestuursleden.	€	0,4
Voorziening baggeren Uitgaven ter dekking van de baggerkosten.	€	6,2
Voorziening onderhoud wegreconstructies Uitgaven ter dekking van de kosten voor wegreconstructies.	€	2,3
Voorziening onderhoud kunstwerken wegen Uitgaven ter dekking van de kosten voor groot onderhoud aan kunstwerken wegen.	€	0,3
Voorziening onderhoud primaire waterkeringen Uitgaven ter dekking van de kosten voor waterontspanners, Diefdijk kwaliteit onderhoud op orde, asfaltherstel KIS en onderhoud steenbestorting Waalkade Nijmegen.	€	0,5
Voorziening baggeren wegsloten Uitgaven ter dekking van de kosten voor het baggeren van de wegsloten.	€	0,3
Totaal mutaties Voorzieningen	**€**	**10,0**

Bestemmingsreserves

Ten laste van bestemmingsreserves worden de volgende onttrekkingen (x € 1 mln.) verwacht:

Bestemmingsreserve HWBP-afschrijvingen Onttrekking ter dekking van afschrijving projectgebonden aandeel HWBP-projecten.	€	1,8
Bestemmingsreserve aanpak oeverherstel A-watergangen Onttrekking bestemmingsreserve aanpak oeverherstel A-watergangen.	€	0,5
Bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie AQUON Onttrekking ter dekking van de frictiekosten voor de centralisatie van Aquon.	€	0,2
Totaal mutaties Bestemmingsreserves	**€**	**2,5**

1.9 Weerstandsvermogen

Algemeen

De definitie van weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te vangen.
Het weerstandsvermogen is onderdeel van het bredere risicomanagement. Het vormt als 'beheersmaatregel' het sluitstuk van risicomanagement en een laatste vangnet om de risicokosten op te vangen. Daarnaast geeft het een maat voor de financiële gezondheid van de organisatie. Inzicht in het weerstandsvermogen van waterschap Rivierenland is dus belangrijk om de continuïteit van de organisatie te kunnen garanderen. Weerstandvermogen kan in formulevorm als volgt worden weergegeven:

$$\text{(Ratio) Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{(Rest) Risico's}}$$

Om een goede inschatting te kunnen maken van het gewenste niveau van de algemene reserve wordt jaarlijks een risico-inventarisatie uitgevoerd op basis van de Monte Carlo-methode.

Begin 2021 is de risico-inventarisatie opgesteld met als doelen:
- inzicht te verkrijgen in de belangrijkste risico's nu en in de komende jaren;
- inzicht te verkrijgen in de omvang van deze risico's nu en in de komende jaren;
- inzicht te verkrijgen in de financiële middelen om deze risico's op te vangen nu en in de komende jaren.

Risico Top 15

Op basis van de risico-inventarisatie van februari 2021 zijn er 32 risico's benoemd. De volgende 15 risico's hebben de grootste bijdrage aan de totale risico-omvang van waterschap Rivierenland (met een betrouwbaarheidsinterval van 90%):

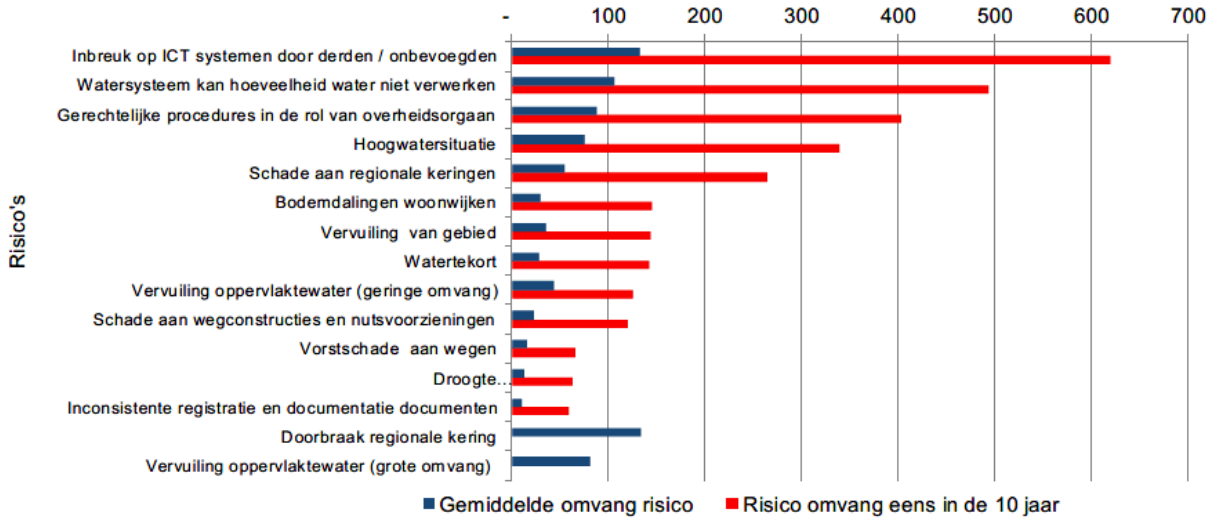

Belangrijkste risico's in EUR 1.000

1. Inbreuk op ICT-systemen door derden/ onbevoegden Toenemende dreiging van buitenaf op inbreuk in informatiesystemen (cybercrime) met als gevolg ongeautoriseerde toegang en/of (mis)gebruik van ICT-systemen en/of objecten met ICT.		
Kans: 25%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 1.000.000

2. Watersysteem kan hoeveelheid water niet verwerken Dit risico heeft betrekking op onvoorziene omstandigheden (overmacht als gevolg van onheil van buitenaf) zoals extreme buien waar het watersysteem niet op berekend is.		
Kans: 25%	Min impact: € 100.000	Max impact: € 750.000

3. Gerechtelijke procedures in de rol van overheidsorgaan Conflict Waterschap met een derde. Civiele procedures, arbitrage etc.		
Kans: 15%	Min impact: € 75.000	Max impact: € 1.100.000

4. Hoogwatersituatie Hoogwater op rivier of stormvloed waardoor noodmaatregelen moeten worden getroffen en drijfvuil moet worden opgeruimd.		
Kans: 25%	Min impact: € 100.000	Max impact: € 500.000

5. Schade aan regionale keringen Afschuiving, overslag, vervormingen, kwel, graverij door dieren.		
Kans: 20%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 500.000

6. Schade als gevolg van bodemdaling Nadelen door lage grondwaterstand in de omgeving Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.		
Kans: 20%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 250.000

7. Vervuiling van gebied Lozingen / aanwezigheid van onbekende stoffen zoals bijvoorbeeld PFAS, PFOA en GenX.		
Kans: 30%	Min impact: € 30.000	Max impact: € 200.000

8. Watertekort Langdurige neerslagtekort en/of lage rivierwaterafvoeren waardoor niet ingelaten kan worden.		
Kans: 20%	Min impact: € 25.000	Max impact: € 250.000

9. Vervuiling oppervlaktewater (geringe omvang) Transportongelukken, drugsafval en/of natuurverschijnselen zoals botulisme en blauwalg, die vervuiling veroorzaken bij extreme weersomstandigheden.		
Kans: 50%	Min impact: € 25.000	Max impact: € 150.000

10. Schade aan wegconstructies en nutsvoorzieningen Kosten als gevolg van schade door/ aan wegbeplantingen langs de wegen.		
Kans: 15%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 250.000

11. Vorstschade aan wegen Schade aan wegen door extreme temperatuurverschillen.		
Kans: 15%	Min impact: € 0	Max impact: € 200.000

12. Droogte Schade als gevolg van geen neerslag van betekenis en hoge verdamping.		
Kans: 20%	Min impact: € 25.000	Max impact: € 100.000

13. Inconsistente registratie en documentatie van documenten Risico dat door onvoldoende kwaliteitsborging documenten onjuist geregistreerd worden, onterecht vernietigd worden of onterecht te lang worden bewaard.		
Kans: 15%	Min impact: € 50.000	Max impact: € 75.000

14. Doorbraak regionale kering Herstelschade als gevolg van doorbraak van een regionale kering.		
Kans: 5%	Min impact: € 100.000	Max impact: € 5.000.000

15. Vervuiling oppervlaktewater (grote omvang) Illegale lozingen op oppervlaktewater die niet opgespoord worden en/of schade die niet verhaald kan worden op de veroorzaker.		
Kans: 10%	Min impact: € 150.000	Max impact: € 1.500.000

Met behulp van de risico-inventarisatie is de totale omvang van het risico m.b.v. een (statistisch) simulatiemodel in beeld gebracht. Met een betrouwbaarheidsniveau van 90% is de te verwachten schadelast a.g.v. de geïdentificeerde risico's in de periode 2021 - 2026 jaarlijks € 2,7 miljoen. Dit betekent dat de schadelast gemiddeld 9 van de 10 jaar gelijk of minder is dan dit bedrag.

Deze resultaten zijn vervolgens getoetst aan een beoordelingsmodel dat is ontwikkeld door de Universiteit Twente. Hiermee kan aan de hoogte van het weerstandsvermogen een oordeel worden gegeven. Het vastgestelde beleid is dat de omvang van het weerstandsvermogen minimaal voldoende (1 tot 1,4x de risico omvang) en maximaal ruim voldoende (1,4 x tot 2 x de risico omvang) dient te zijn.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves van de taken. Het saldo van de algemene reserves bedraagt in totaal € 5,4 miljoen. Het weerstandsvermogen (oftewel de weerstandscapaciteit/ geïdentificeerde risico's) bedraagt 2,0. Dit betekent dat het totaal van de risico's 2 keer is op te vangen door de hoogte van de algemene reserve.

Het vastgestelde beleid is dat de omvang van het weerstandsvermogen (algemene reserves) minimaal voldoende (1 tot 1,4x de risico omvang) en maximaal ruim voldoende (1,4 x tot 2 x de risico omvang) dient te zijn. De omvang van de algemene reserve valt binnen de vastgestelde bandbreedte in de categorie 'ruim voldoende'.

1.10 Risicoparagraaf

De risicoparagraaf gaat in op de actuele risico's ten tijde van het opstellen van deze begroting 2022.

Calamiteit KIS

Achtergrond

Op 14 april 2021 is het rapport "De Lekdijk is lek gestoken!" van de heer Prof. dr. Ir. Van Baars gepubliceerd. Dit rapport richt zich op het dijkversterkingsproject Kinderdijk – Schoonhovens-veer (KIS) wat in de periode 2013-2018 uitgevoerd is in opdracht van waterschap Rivierenland. In het rapport stelt dhr. Van Baars de 'hoogwaterveiligheid' van de dijk en een aantal ontwerpaspecten ter discussie. Op basis van dit rapport heeft het waterschap besloten om op te schalen naar een calamiteit, op basis van de volgende drie redenen:

1. Het snel en adequaat kunnen handelen;
2. De hoogwaterveiligheid van de dijk;
3. Voorbereid te zijn op de verwachte communicatie behoeftes.

Vanuit deze calamiteit zijn drie onderzoeken opgestart:

1. Een beoordeling van de hoogwaterveiligheid van de dijk door Deltares en externe experts;
2. Een onderzoek naar de overige aspecten die in het rapport worden gelinkt aan wateroverlast en schades door Deltares en externe experts.;
3. Een onderzoek door de commissie Van der Vlist naar de schade afhandeling tijdens en na afloop van dijkversterking KIS.

Onderzoeken Deltares

Het waterschap heeft Deltares in april 2021 gevraagd een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de waterveiligheid van de dijk en de ontwerpaspecten van de dijkversterking. Het onderzoek is opgedeeld in twee fases:

1. Hoogwaterveiligheid;
2. Feitelijke reactie op de hypotheses en vragen die dhr. van Baars stelt in het rapport.

De resultaten van de eerste fase zijn tijdens de vergadering van het AB op 2 juli 2021 gedeeld.
De conclusie is dat de dijk voldoet aan de destijds geldende norm.

Deltares voert in fase twee een vervolgonderzoek uit naar de hypothese en vragen omtrent de ontwerpaspecten die dhr. Van Baars in zijn rapport noemt. Daarbij wordt ook gekeken naar welke lessen we kunnen leren uit dit onderzoek naar de toepassing van deze dijkversterkingsmethode voor HWBP-projecten in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Dit ook in relatie met de schades aan panden langs de dijk.

Commissie Van der Vlist

Een externe commissie onder leiding van dhr. Van der Vlist gaat onderzoek doen naar de manier waarop door het waterschap met schademeldingen is omgegaan.

Financiële consequenties voor 2021

De onderzoeken van Deltares, de kosten voor de commissie Van der Vlist en overige kosten van deze calamiteit KIS zijn geboekt op de post 'onvoorzien' voor 2021. Het dijkversterkingsproject KIS valt onder het HWBP-2. Daarom loopt er een traject om te kijken of alle kosten, dan wel een deel van de kosten, vergoed kunnen worden vanuit de subsidie van HWBP-2.

Financiële risico's

De verwachting voor de rest van 2021 is dat er geen grote kosten anders dan reeds gereserveerd uit de post onvoorzien aankomen. Echter er zijn twee belangrijke risico's te benoemen:

1. Nog niet duidelijk is in welke mate het HWBP gaat bijdragen. Indien het HWBP de kosten vergoedt, of deels, is het nog niet duidelijk of dit in het boekjaar 2021 zal vallen of in 2022.
2. Voor de definitieve afhandeling van de lopende schades is niet duidelijk wat voor financiële middelen daarvoor nodig zullen zijn en hoe deze bekostigd zullen worden. De verwachting is dat dit richting het einde van 2021 duidelijker wordt.

Planning en vervolg
Sinds eind augustus is de calamiteit afgeschaald en begeleidt een interne stuurgroep en projectgroep dit proces verder. Het doel is daarbij om de dijkversterking KIS af te ronden inclusief de nog lopende schadeafhandelingen en de lessen die naar voren komen door te voeren in verbetertrajecten binnen de organisatie. De resultaten van de lopende onderzoeken worden eind 2021 verwacht. Begin 2022 wordt de vertaalslag gemaakt hoe de uitkomsten geïmplementeerd gaan worden in de organisatie.

Coronacrisis

De afgelopen 1,5 jaar heeft de coronacrisis een grote impact gehad op de gehele samenleving. Ook waterschap Rivierenland heeft de gevolgen ondervonden. Hoewel een groot deel van de Nederlandse bevolking inmiddels is gevaccineerd en de beperkende maatregelen in Nederland grotendeels zijn afgebouwd, is het virus wereldwijd nog volop actief. De kans op mutaties van het virus en een nieuwe opleving is daarmee reëel. Toekomstige beperkende maatregelen zijn daardoor niet uit te sluiten.

De steunmaatregelen van het kabinet hebben hun effect gehad. Het CPB concludeert in hun evaluatie van de steunmaatregelen dat deze effectief zijn geweest. Veel mensen behielden hun inkomens, de werkloosheid liep niet hard op en heel weinig bedrijven gingen failliet. Dit zagen we terug in de betalingsmoraal van de belastingen de afgelopen jaren. Het aantal betalingsregelingen, kwijtschelding en oninbaar is beperkt gebleven. Omdat de steunmaatregelen door het kabinet als lening zijn verstrekt aan bedrijven, bestaat het risico op bedrijfsbeëindigingen. Dit kan effect hebben op het aantal zuiveringseenheden.

Stijgende grondstofprijzen

In de hele wereld zien we in 2021 een stijging in de grondstofprijzen. De stijging is toe te schrijven aan verschillende factoren. Belangrijkste oorzaak is het economisch herstel na de Corona pandemie. Hierdoor is de vraag naar grondstoffen toegenomen, terwijl het aanbod zich nog niet heeft aangepast. Andere oorzaken zijn logistieke problemen en speculatie door beleggers. Sinds de zomer van 2021 zijn ook de energieprijzen gaan stijgen en dreigt een schaarste aan gas. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door het economisch herstel, maar ook door een stijging van de prijs van CO2-uitstootrechten en geopolitieke processen. Hoe dit zich gaat ontwikkelen in de ‘nafase’ van de pandemie is niet duidelijk.

In de jaren 2021 en 2022 profiteert het waterschap nog van de lage energietarieven die in maart 2020 zijn vastgeklikt. Sindsdien zijn de energieprijzen aan het stijgen. In augustus 2021 is ongeveer de helft van ons energieverbruik vastgeklikt voor 2023. Ten opzichte van het vorige klikmoment zijn de energieprijzen substantieel gestegen. Dit heeft een nadelig financieel effect van ca. € 1 miljoen in 2023. De verwachting is dat de prijzen voorlopig nog hoog zullen blijven. Daarom zijn de ramingen voor energie m.i.v. 2023 structureel verhoogd met € 1 miljoen in deze begroting. Daarnaast bestaat het risico op stijging van de energiebelasting en aanpassing in de SDE. De energiebelasting wordt op 1 januari vastgesteld. Hiermee is geen rekening gehouden in deze begroting.

Vanuit het reguliere werk bij WSRL lopen meerdere raamcontracten met leveranciers waarbij de prijzen vastliggen. In 2022 wordt een aantal van deze contracten opnieuw aanbesteed, zoals bijvoorbeeld voor ijzer- en aluminiumchloride en een nieuw maaibestek voor een kwart van ons gebied. Hier is de verwachting dat de prijzen in de nieuwe raamovereenkomsten hoger zullen liggen dan in het verleden.

Het slibtransport is vorig jaar aanbesteed en ligt voor meerdere jaren vast, maar kent wel een jaarlijkse indexering. Met de stijgende energieprijzen en een prijs voor benzine van ongeveer 2 euro per liter, ligt het in de lijn der verwachtingen dat we ook hier met een meer dan gemiddelde stijging te maken gaan krijgen.

Binnen de uitvoeringsprojecten van WSRL zijn de prijsstijgingen en de langere levertijden ook merkbaar. Bij projecten kan gebruik worden gemaakt van de post 'onvoorzien'. Voor de projecten van HWBP krijgt het waterschap een indexvergoeding, waarmee de effecten van oplopende grondstofprijzen naar verwachting gemitigeerd kunnen worden.

Gevolgen prijsstijging en toenemende opgave op onze assets in relatie tot ander werk
Een aantal onderhoudswerkzaamheden is uitgesteld. Dit wordt veroorzaakt door prijsstijgingen in de kosten voor onderhoudsmaterialen, vertraging in de levering en het streven van budgethouders om zoveel mogelijk binnen budget te blijven. De stijgende onderhoudskosten zijn al benoemd in 2e bestuursrapportage van 2021 en ook als risico benoemd naar de toekomst. Een en ander is nog moeilijk te kwantificeren. De verwachting voor de komende jaren is wel dat de onderhoudskosten op de exploitatie verhoogd moeten worden, om te kunnen blijven voldoen aan onze verplichtingen.

Vervallen van programmatische aanpak stikstof (PAS)

De Raad van State heeft op 29 mei 2019 het gebruik verboden van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Om te voorkomen dat projecten daardoor stil kwamen te liggen, kwam de Regering in november 2019 met een noodwet. Deze noodwet biedt ruimte aan woningbouw en infrastructuur en zorgt voor investeringen in natuurherstel. De provincies hebben de opdracht gekregen om het natuurherstel in de N2000 gebieden voortvarend ter hand te nemen en om de nationale stikstofmaatregelen uit te werken. In april 2020 heeft het kabinet een pakket maatregelen aangekondigd van ruim 5 miljard euro om stikstof uitstoot terug te dringen en reserveerde daarnaast in de Miljoenennota 2021 nog 1 miljard euro extra voor de zogenoemde partiële vrijstelling voor de bouw. Het totaalpakket moet in de periode van 2020 tot en met 2030 zorgen voor reductie van stikstofuitstoot en bijdragen aan natuurherstel. Voor wat betreft het hydrologisch herstel van natuur, zal er een beroep worden gedaan op de waterschappen. Daarvoor zijn afspraken in de maak tussen provincie en waterschappen via de Samenwerkingsovereenkomsten (SOK's).

Op 1 juli 2021 trad de Wet en het Besluit 'stikstofreductie en natuurverbetering' (Stikstofwet) in werking. Hiermee legt het kabinet vast dat de natuur sterker wordt en de stikstofdepositie omlaag gaat. Hiertoe zijn onder meer drie resultaatsverplichtingen vastgelegd voor de jaren 2025, 2030 en 2035. Deze wet regelt ook dat projecten met een tijdelijke emissie zijn vrijgesteld van de verplichting om een stikstofvergunning aan te vragen: de zogenaamde partiële vrijstelling voor de bouw. De partiële vrijstelling geldt bijvoorbeeld voor onze dijkversterkingen en de bouw van energiefabrieken. Zogenaamd "bestendig beheer en onderhoud" was al vrijgesteld. Dit zorgt dus voor een continuering van het waterschapswerk.

Er zijn wel een enkele aandachtspunten c.q. risico's.
- De partiële vrijstelling zorgt voor een mogelijk knelpunt voor meekoppelkansen die leiden tot een structurele toename van stikstofuitstoot.
- Een onderdeel van de partiële vrijstelling is de verplichting om emissiearm materiaal in te zetten bij de realisatie van projecten. Op het ogenblik is echter maar weinig emissiearm materieel beschikbaar, omdat de vraag ernaar hoog is.
- Het is nog niet duidelijk hoe wordt omgegaan met mogelijke stikstofuitstoot in het zuiveringsproces. Dit betreft niet zozeer de rwzi zelf, maar processen als slibtransport en energieopwekking.

- Ander risico is de juridische houdbaarheid van de partiële vrijstelling uit de stikstofwet. Hoewel de verwachting is dat we nog zeker een jaar of 3 à 4 gebruik kunnen maken van deze vrijstelling, is het niet uit te sluiten dat er, net als bij de PAS, zal worden geprocedeerd tegen de Stikstofwet.

Verontreiniging Golfbaan Spijk

De aanleg van een golfbaan in Spijk, gemeente West Betuwe, met staalslakken heeft geleid tot verontreiniging van het oppervlaktewater, het grondwater en de bodem ter plaatse. De werkzaamheden zijn in maart 2019 door de gemeente stilgelegd. De stillegging is opgeheven per juli 2020 en is gestart met het ter plekke geïsoleerd en gecontroleerd verwerken van de slakken met een sanering van water en bodem. Gedurende de voorziene uitvoeringsperiode van 8 jaar zullen er extra toezicht/handhaving en maatregelen nodig zijn. De kosten daarvan kunnen oplopen tot € 1,9 miljoen in totaal over 8 jaar. Er is nog steeds een risico dat de opdrachtgever niet aan zijn (financiële) verplichtingen kan voldoen. Alsdan komen de kosten voor de betrokken overheden.

Aflopen leveringscontract restwarmte ARN aan rwzi Nijmegen

De ARN levert sinds 2001 kosteloos restwarmte aan WSRL welke gebruikt wordt voor het zuiveringsproces van rwzi Nijmegen. Het leveringscontract eindigt op 31 december 2024. Sinds 2015 levert de ARN ook warmte aan woningen in de Nijmeegse woonwijken Waalsprong en Waalfront. De komende jaren gaat de warmtelevering aan de regio dusdanig in volume toenemen, dat er in feite na 2024 geen sprake meer is van restwarmte, omdat ARN te allen tijde al haar restwarmte in dit concessiegebied tegen betaling kan leveren. De warmte heeft commerciële waarde gekregen. WSRL levert koelwater aan ARN, waarmee invulling wordt gegeven aan de koelbehoefte van ARN. ARN geeft aan dat die koelbehoefte eindig is. Dit omdat de verwachting is dat ze die warmte in de toekomst kwijt zal kunnen aan het warmtenet. Het exacte tijdstip waarop deze koelbehoefte zal wegvallen is echter nog onzeker.

Het aflopen van voornoemd leveringscontract heeft financiële consequenties. WSRL staat voor de keuze om ofwel een langjarig leveringscontract voor warmtelevering door ARN aan WSRL af te sluiten maar dan tegen betaling, ofwel, het doen van een substantiële investering voor aanpassing van rwzi Nijmegen, zodat rwzi Nijmegen zonder de warmtelevering van ARN goed kan blijven presteren. Beide alternatieven worden onderzocht als onderdeel van de werkzaamheden in het kader van de Intentieovereenkomst ‘Energielevering en energieafname tussen ARN BV en WSRL (RWZI-Nijmegen)’, die door beide partijen is ondertekend.

ARN en WSRL zijn momenteel gezamenlijk bezig met diverse onderzoeken, om inzichten te verschaffen en beargumenteerd tot een gezamenlijk integraal verhaal te komen voor energie-uitwisseling. Hoe kosten en revenuen onderling verrekend zullen worden, komt in een later stadium aan bod. Op passende momenten zal het bestuur worden meegenomen en zullen documenten met conclusies en keuzes worden voorgelegd aan het bestuur.

Vervallen vrijstelling afvalstoffenheffing

Voor het verbranden van zuiveringsslib ontvangen de waterschappen een vrijstelling voor de afvalstoffenbelasting. In het regeerakkoord van 2017 staat het voornemen van het kabinet om deze vrijstelling te laten vervallen. De voornaamste reden om de vrijstelling af te schaffen, is gelegen in het feit dat niet via alle verbrandingsroutes fosfaat kan worden teruggewonnen. Als datum waarop de vrijstelling zou komen te vervallen, is destijds 1 januari 2021 genoemd. De afschaffing van de vrijstelling heeft een grote invloed op het slibverwerkingstarief van de waterschappen. Het financiële effect voor waterschap Rivierenland is indicatief geraamd op € 0,8 miljoen per jaar.

De afgelopen jaren kwam het afschaffen van de vrijstelling meermaals aan bod. Zo was er de afgelopen jaren onder andere contact tussen de Unie van Waterschappen, het Ministerie van

Financiën en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De waterschappen behouden de vrijstelling voor de afvalstoffenbelasting voor het verbranden van het zuiveringsslib, maar het blijft ongewis of dit onderwerp in de (nabije) toekomst weer aan de orde komt. Vooralsnog is het invoeren van deze belastingmaatregel uitgesteld.

Koepelvrijstelling BTW

Op dit moment loopt, naar aanleiding van enkele uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie, nog steeds een discussie of de koepelvrijstelling in de btw beperkter moet worden toegepast dan tot nu toe gebruikelijk was. Het gaat om de uitleg of de koepelvrijstelling in de btw alleen geldt voor de in de Btw-richtlijn met name genoemde activiteiten. Door deze uitspraken zou de koepelvrijstelling alleen nog maar voor specifiek benoemde prestaties van algemeen belang gelden, zoals medische zorg, ziekenhuisverpleging, maatschappelijk werk en sociale zekerheid, prestaties door bejaardentehuizen en het geven van onderwijs. Daardoor zou deze vrijstelling, zoals die in Nederland wordt toegepast, sterk worden ingeperkt.

De zorg voor een goede en veilige waterhuishouding zou bijvoorbeeld niet meer als prestatie van algemeen belang gelden. Als gevolg daarvan zouden typische waterschapstaken en belastingheffing en -inning, die niet zelfstandig door het waterschap maar bijvoorbeeld met andere overheden in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (GR) worden uitgevoerd, niet meer onder de koepel-vrijstelling vallen, met als gevolg dat de bijdrage van het waterschap in de uitvoeringskosten van de GR met 21% wordt verhoogd.

Vanuit de Unie van Waterschappen is aangegeven dat deze nadelige financiële consequenties ongewenste gevolgen hebben voor de samenwerking tussen overheden. De Staatssecretaris heeft op 7 juni 2018 aangegeven dat het Kabinet, samen met andere Europese lidstaten, zich hard gaat maken voor reparatie via Europese regelgeving. In dat verband is namens het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Financiën (in overleg met de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten) in het najaar van 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de impact van de mogelijke inperking van de koepelvrijstelling.

In afwachting van reparatie via Europese regelgeving is de eerder aangekondigde inperking van de koepelvrijstelling per 1 januari 2019 opgeschort. Wel blijkt dat de Belastinginspecteurs hier verschillend mee omgaan. Specifiek voor het Waterschapshuis is deze koepelvrijstelling met ingang van 2019 komen te vervallen. Het Waterschapshuis heeft in dat verband beroep ingesteld. Het toepassen van de koepelvrijstelling is door een uitspraak van de Hoge Raad van 12 juli 2019, zaaknummer 17/03824 verder onder druk komen te staan.

Eind 2020 heeft het Europese Hof van Justitie bevestigd dat uit vaste jurisprudentie blijkt dat btw-vrijstellingen in beginsel strikt moeten worden uitgelegd, maar dat de toepassing van een vrijstelling te allen tijde sterk afhankelijk blijft van de feitelijke omstandigheden van het geval. Vooralsnog is er momenteel geen zicht op een datum waarop de koepelvrijstelling wordt ingeperkt, noch een datum waarop Europese regelgeving ten aanzien van deze vrijstelling is te verwachten. Ondertussen blijft er jurisprudentie ontstaan met betrekking tot de koepelvrijstelling. Van recente datum is de uitspraak van Gerechtshof Den Haag van 12 augustus 2021 en de toelichting van de Staatssecretaris van Financiën van 23 september 2021 op het niet instellen van beroep in cassatie tegen deze uitspraak. Het blijft vooralsnog wachten op (Europese) regelgeving.

Gerechtelijke procedures en schadeclaims

Ten tijde van het opstellen van deze risicoparagraaf loopt een aantal gerechtelijke procedures en zijn er schadeclaims in behandeling bij het waterschap, hetgeen ertoe kan leiden dat het waterschap

daarvoor uiteindelijk aansprakelijk is en tot betaling van deze financiële claims over zal moeten gaan. Op dit moment zijn er 34 claims van derden (waarvan 19 rechtszaken), waarbij het waterschap partij is, in behandeling bij het waterschap dan wel bij verschillende gerechtelijke instanties (Rechtbank, Raad van Arbitrage en Centrale Raad van Beroep). Op basis van deze claims c.q. procedures is een inschatting gemaakt van het financiële risico voor het waterschap. Dit risico wordt op dit moment in totaliteit geschat op circa € 50.000,-.

1.11 Financiering

Inleiding
Het treasurybeleid van waterschap Rivierenland is vastgelegd in de verordening op de beleids- en verantwoordingsfunctie. De verordening beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders.

Risicobeleid
De houding van waterschap Rivierenland ten aanzien van financieel risico is defensief en risicomijdend. Het risicobeleid is erop gericht om toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen, te verminderen of te verschuiven. De uitvoering van de treasury-taak mag in ieder geval niet leiden tot een vergroting van de risico's voor de organisatie. Hierbij geldt dat het niveau van renterisico's in de komende jaren de wettelijke normen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, zoals vastgelegd in de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), niet overschrijdt.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel er, gemiddeld over een periode van 3 maanden, maximaal met kort geld (looptijd korter dan 1 jaar) gefinancierd mag worden. De norm is vastgesteld op 23% van het bruto kostentotaal van de begroting en bedraagt op basis hiervan voor 2022 € 54,7 miljoen.

Renterisiconorm
De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het waterschap bij aanvang van het betreffende jaar en bedraagt voor 2022 € 71,3 miljoen. De totale aflossingsverplichting van waterschap Rivierenland bedraagt in 2022 € 46,5 miljoen. Daarmee blijft waterschap Rivierenland binnen de renterisiconorm.

Rentevisie

Korte rente
De 3-maands Euribor ligt gedurende 2021 vrijwel stabiel op -0,55%. Naar verwachting zal het renteniveau (geldmarkt) over 12 maanden nog steeds dezelfde lage niveaus laten zien.
Bij de NWB betaalt het waterschap voor een roodstand in rekening-courant momenteel 0,00%.
In de begroting 2022 is als uitgangspunt 0,00% voor de korte rente genomen.

Lange rente
De rente op de kapitaalmarkt ligt op een historische laag niveau. Op dit moment kan een 10 jaars fixe lening worden aangetrokken tegen 0,33% en een 10 jaars lineair aflossende lening voor 0,10%. Voor kortere looptijden liggen de percentages lager, voor langere looptijden liggen de percentages hoger.
In de begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 is als uitgangspunt een rentepercentage voor nieuw af te sluiten langlopende leningen gehanteerd van gemiddeld 0,20%.

Financieringsbehoefte
Bij het vaststellen van de voorjaarsnota 2020 heeft het Algemeen Bestuur mandaat verleend tot het aangaan van langlopende financiering tot een bedrag van maximaal € 450 miljoen.
Met het oog op een zo stabiel mogelijke begroting in de toekomst en ter afdekking van het renterisico van de voorfinanciering HWBP is in juli 2020 langlopende financiering aangetrokken voor een bedrag van € 400 miljoen tegen een rentepercentage van 0%.

Bij de opstelling van de begroting 2022 is de financieringsbehoefte opnieuw geactualiseerd tot en met 2026. Dit is gebeurd aan de hand van de actuele ramingen van de investeringsuitgaven, het verloop van de huidige leningenportefeuille en het verloop van het eigen vermogen.
Naast de reguliere financieringsbehoefte is er sprake van voorfinanciering door WSRL voor een aantal HWBP-projecten. De mate van voorfinanciering vloeit voort uit de programmering en is sterk afhankelijk van de voortgang van de projectuitvoering. Op basis van het huidig inzicht is er voor de periode tot en met 2025 geen aanvullende financiering noodzakelijk. Ter afdekking van de financieringsbehoefte zal met ingang van 2026 aanvullende financiering noodzakelijk zijn van circa € 60 miljoen. Deze financiering is geraamd tegen een rentepercentage van 0,2%.

Renterisico
Het renterisico op langlopende financiering is met het aangaan van de langlopende lening van € 400 miljoen in juli 2020 sterk gereduceerd. Het totaal van de in de periode 2022-2026 aan te trekken financiering (inclusief voorfinanciering voor HWBP-projecten) bedraagt € 60 miljoen. Een rentestijging van 1% betekent een extra last voor het waterschap van € 0,6 miljoen (circa 0,3% lastenstijging).
De mate waarin het renterisico optreedt en doorwerkt is afhankelijk van de financiële markt (hoogte van de rente) en anderzijds de mate waarin de daadwerkelijk uitvoering van de projecten correspondeert met de opgenomen ramingen (hardheid van de projectramingen). Om tijdig te kunnen inspelen op mogelijkheden die zich voordoen op de financiële markt is het noodzakelijk om mandaat te krijgen voor het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte.

Voorgesteld wordt daarom het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte tot een bedrag van maximaal € 60 miljoen.

Herziening kredietopslag basisrenteleningen
In de leningenportefeuille van WSRL zijn enkele zogenaamde basisrenteleningen opgenomen. Bij deze leningen ligt de basisrente voor een langere periode vast (12 tot 30 jaar) en wordt een opslagpercentage (kredietopslag) afgesproken over een kortere periode. In 2022 moet de kredietopslag voor een aantal basisrenteleningen met een totale hoofdsom van € 109 miljoen worden herzien.

Voorgesteld wordt daarom het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot het herzien van de looptijd en hoogte van de kredietsoplagen van de basisrenteleningen die in 2022 vervallen met een totale hoofdsom van € 109 miljoen.

Kredietlimiet rekening courant NWB
Bij de afdekking van de financieringsbehoefte kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid van korte financiering, binnen de kaders van de Wet FIDO en de verordening op de beleids- en verantwoordingsfunctie. Dit betekent dat er gedurende 2022 maximaal € 54,7 miljoen (gemiddeld over een periode van 3 maanden) met kort geld gefinancierd wordt. Aangezien het saldo op de rekening-courant dagelijks fluctueert in verband met pieken van betalingen/ontvangsten van bijvoorbeeld investeringen, aflossingen, subsidieontvangsten en belastingopbrengsten kan het saldo rekening-courant zich tijdelijk boven de hierboven aangegeven kasgeldlimiet begeven. Op grond daarvan wordt voorgesteld om de kredietlimiet in rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank voor 2022 aan te vragen voor € 55 miljoen. (Ongewijzigd ten opzichte van 2021).

Voorgenomen transacties en mandaat
Ter dekking van de financieringsbehoefte op grond van artikel 9 van het Financieringsstatuut het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot:

1. Het afdekken van de financieringsbehoefte 2022 in rekening-courant bij de NWB tot een bedrag van maximaal € 55 miljoen;

2. Het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte door middel van het aangaan van langlopende leningen voor de jaren tot en met 2026 tot een bedrag van maximaal € 60 miljoen;
3. Het gedurende het jaar 2022 herzien van de looptijd en hoogte van de kredietopslag van de basisrenteleningen die in 2022 vervallen met een totale hoofdsom van € 109 miljoen.

1.12 Kostenbeheersing

Het zorgen voor een efficiënte en effectieve organisatie is een continu proces is dat nooit stil staat. Van de organisatie mag worden verwacht dat ze alert is op nieuwe ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving. Onze omgeving verandert continu. Voor veel opgaven zijn we op zoek naar innovaties, nieuwe oplossingen en/of (andere) samenwerkingsverbanden. Daar anticiperen we op, hetgeen voortdurend onderhoud, inzet en aandacht van bestuur en organisatie vraagt. Processen worden regelmatig tegen het licht gehouden om te beoordelen of aanpassen wenselijk en/of mogelijk is. Het streven is daarbij onze taken met acceptabele kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten uit te voeren.

Wij zijn en blijven daarom te allen tijde kritisch op kostenontwikkelingen. Alleen bij een deugdelijke onderbouwing zijn kostenontwikkelingen acceptabel. Het primaire uitgangspunt is altijd eerst te zoeken naar compensatie binnen de beschikbare budgetten. Voor het uitvoeren van onze taken worden ook wij geconfronteerd met nieuwe (wettelijke) eisen, gewijzigde normen, (bestuurlijke) wensen en algemene kostenontwikkelingen. Dat maakt dat het niet mogelijk is alle hogere kosten op te vangen binnen de beschikbare budgetten. De afgelopen jaren zijn diverse taakstellingen uitgevoerd en zijn budgetten op basis van trendanalyses van voorgaande jaren naar beneden bijgesteld. Hierdoor hebben we een deel van de ontwikkelingen binnen de bestaande begrotingsomvang kunnen opvangen.

Dat wij oog hebben voor kostenbeheersing blijkt onder andere uit een aantal grote investeringen als bijvoorbeeld de energiefabrieken en energietransitie, waarbij de haalbaarheid en keuzes worden onderbouwd met business cases die wij aan u voorleggen. Zo zijn de opbrengsten uit bijvoorbeeld de nieuwe energiefabriek in Sleeuwijk ingerekend in de begroting. Dit leidt ertoe dat de kostenontwikkeling van het zuiveringsbeheer de komende jaren op inflatieniveau blijft.

Op basis van business cases maken wij afwegingen tussen zelf doen versus inhuur, waarbij wij naast het kostenaspect ook kijken naar continuïteit en expertise. Regelmatig maken wij gebruik van benchmarks om de uitvoering en kosten te vergelijken met collega waterschappen. Indien wij daar aanleiding toezien wordt hierop geacteerd. Actueel is het onderzoek naar de omvang van het management.
Wij hanteren een strikt inkoop- en aanbestedingsbeleid met het doel producten en diensten tegen de economisch meest voordelige wijze in te kopen.

Daarnaast is de organisatie zeer actief op het gebied van treasurybeleid. Door actief de markt te volgen is niet alleen ruimschoots in onze financieringsbehoefte voorzien tegen zeer gunstige condities, maar is ook de bestaande leningenportefeuille voor een groot deel herzien, met als resultaat lagere rentekosten en het fors terugdringen van het renterisico.

Met betrekking tot onze inspanningen op het gebied van belastingheffing zijn vanaf kalenderjaar 2016 fors meer extra aanslagen (forfaitaire, machtiging en aangiftes op basis van ingenomen water) opgelegd bij bedrijven die jaren ervoor niet werden betrokken in de heffing. Tevens vinden er bij waterschap Rivierenland verdere inspanningen plaats om discrepanties op te sporen.

Tenslotte zijn wij ook op dezelfde wijze kritisch naar onze verbonden partijen. Daar waar ons streven is de taken tegen zo laag mogelijke kosten uit te voeren, geldt dat immers ook voor onze verbonden partijen. Het meest recente voorbeeld hiervan is dat op bestuurlijk niveau indringend wordt gesproken met de BSR over de mogelijkheden de kosten terug te dringen.

1.13 Subsidieparagraaf

Algemeen

Het waterschap probeert, daar waar mogelijk en daar waar de lasten opwegen tegen de baten, gebruik te maken van de mogelijkheden tot het verkrijgen van externe subsidies. In bestuursvoorstellen wordt aandacht besteed aan subsidiemogelijkheden en de gemaakte afweging duidelijk zichtbaar gemaakt. Ten behoeve van de bewaking en naleving van subsidievoorwaarden en het compleet maken van het subsidiedossier is een subsidieregister ingericht.

In 2020 is binnen waterschap Rivierenland gestart met het optimaliseren en professionaliseren van het proces van subsidiewerving. In 2022 continueren we de professionalisering van het subsidiewervingsproces met het doel om de subsidiemogelijkheden die bijdragen aan het realiseren van de huidige en toekomstige ambities van het waterschap zo optimaal mogelijk te benutten.

Dijkversterkingsprogramma

Het nu in de afrondingsfase verkerende Hoogwaterbeschermingsprogramma-2 (HWBP-2) kent voor WSRL nog 1 project, 'KIS Fase 2'. De subsidieregeling kent de mogelijkheid tot een fase 2 subsidie waarbij voor enkele restpunten uit het project die niet afgekocht kunnen worden, apart subsidie is verleend. In april 2021 heeft het waterschap een kritisch rapport ontvangen van de heer Prof. dr. Ir. Van Baars over de uitgevoerde dijkversterking KIS. Het waterschap laat onafhankelijk onderzoek uitvoeren naar dit rapport. Dit heeft invloed op het moment waarop de fase 2 subsidie kan worden afgerond.

In 2014 is het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) gestart. Dit programma voorziet in het algemeen in 90% subsidiering van de versterkingskosten van de bij de veiligheidsbeoordeling afgekeurde dijken. Voor innovatieve (onderdelen van) projecten is 100% subsidie mogelijk.
Het betreft een voortschrijdend programma tot en met 2050 dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Door de nieuwe (en strengere) normering voor onze dijken zal de komende decennia een groot deel van onze primaire waterkeringen moeten worden versterkt. Ieder HWBP-project kent verschillende fasen: de Verkenningsfase, de Planuitwerkingsfase en de Realisatiefase. Optioneel kan een vierde fase, de Voorverkenningsfase, worden toegevoegd. In een voorverkenningsfase wordt op basis van de Waterveiligheidsbeoordeling en andere criteria de scope van het versterkingsproject bepaald. Aan het begin van een projectfase wordt op basis van een plan van aanpak, met daarbij onder andere ook een kostenraming en risicodossier, de hoogte van de subsidie vastgesteld en uitgekeerd. Het risico van overschrijding van het budget ligt bij het waterschap.

Het Algemeen Bestuur heeft op 24 juni 2016 de geactualiseerde nota weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen vastgesteld. In het kader van de HWBP-projecten is daarbij vastgesteld dat de beheersing van de uitvoeringskosten en het managen van de risico's van kostenoverschrijding onderdeel zijn van de reguliere bedrijfsvoering en niet wezenlijk anders dan andere investeringsprojecten. Om deze reden is geen sprake van een hoger risico op overschrijding.

In de meerjareninvesteringsraming (2022-2026) is voor een bedrag van ca. € 929 miljoen aan subsidies opgenomen. Het belangrijkste aandeel van deze subsidies heeft betrekking op waterkeringen in het kader van planvoorbereiding en uitvoering van de HWBP-dijkversterkingsprojecten (€ 895 miljoen).

De overige subsidiestromen en bijdragen van derden hebben voornamelijk betrekking op A5H kadeverbetering (ca. € 9,1 miljoen), watersystemen (€ 11,5 miljoen waarvan ca. € 3,0 miljoen subsidies die onder meer voortvloeien uit KRW-subsidies) en waterketen (€ 2,4 miljoen).

1.14 Verbonden partijen

Waterschap Rivierenland heeft bestuurlijke en financiële belangen in partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en (andere) rechtspersonen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor het waterschap. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Van financieel belang is sprake wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Het betreft de volgende verbonden partijen:
- Gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR)
- Gemeenschappelijke regeling Het Waterschapshuis
- Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009
- Gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard
- Gemeenschappelijke regeling Aquon 2011
- Waterschapsbank N.V (NWB)

Visie op verbonden partijen

Deelname aan verbonden partijen is een manier om waterschapsdoelen te bereiken.
Daarbij heeft het Algemeen Bestuur een kader stellende en controlerende taak (toezicht) met betrekking tot de doelstellingen. Kernvragen daarbij zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van de verbonden partij nog corresponderen met die van het waterschap en of die doelstellingen via de verbonden partijen wel of niet gerealiseerd worden. Daar waar de doelstellingen corresponderen en samenwerking voordeel oplevert zal de samenwerking worden gecontinueerd of gezocht. Dit voordeel kan direct zijn in minder kosten en/of betere kwaliteit maar ook indirect in de vorm van een netwerk of naamsbekendheid.

Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009

Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Waterschap Zuiderzeeland hebben een verzoek ingediend om aandeelhouder van HVC te worden en toe te treden tot de GR Slibverwerking. Om het slib van de toetredende waterschappen te kunnen verwerken gaat HVC een nieuwe slibdroger bouwen in Alkmaar. Het drogen van het slib gebeurt met hoogwaardige restwarmte van de naastgelegen Afval Energiecentrale van HVC. De aanbesteding loopt.

In 2021 wordt de strategische studie voor de periode tot 2050 opgeleverd. De focus ligt op de toekomst van de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht en op de eindverwerking van het gedroogde slib dat vrijkomt uit de nog te bouwen slibdroger in Alkmaar. De besluitvorming volgt naar verwachting eind 2021.

Gemeenschappelijke regeling Projectbureau Herstructurering Tuinbouw Bommelerwaard

Het Dagelijks Bestuur van de PHTB heeft in september 2020 besloten tot een versnelde afbouw en opheffing van de gemeenschappelijke regeling PHTB. Besluitvorming hierover wordt voorbereid en eind 2021 verwacht. Parallel wordt nagedacht over de samenwerking voor de nog resterende opgaven en een visie op de tuinbouw in de Bommelerwaard.

Voor nadere toelichting op de afzonderlijke verbonden partijen, zie bijlage 13.

1.15 Bedrijfsvoering

Inleiding

Onder bedrijfsvoering wordt verstaan het geheel van interne organisatieonderdelen en processen die ondersteunend zijn aan de primaire processen van de waterschappen (artikel 4.21 Waterschapsbesluit). De directieraad is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de bedrijfsvoering van het waterschap en legt daarover verantwoording af aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Doel

Waterschap Rivierenland streeft actief naar het continu verbeteren van het functioneren en daarmee de prestaties van de organisatie. De bedrijfsvoeringparagraaf heeft tot doel inzicht te geven in de initiatieven om de bedrijfsvoering naar een hoger plan te brengen. In deze bedrijfsvoeringsparagraaf staat de ambitie voor de ontwikkeling van de organisatie tot 2025.

Ambitie 2025

Waterschap Rivierenland wil zich als organisatie doorontwikkelen. De ambitie is:

- Waterschap Rivierenland is in 2025 extern georiënteerd, wendbaar en in control.
- Waterschap Rivierenland werkt in 2025 klantcentrisch, ketengericht en projectmatig.
- Waterschap Rivierenland heeft in 2025 voldoende professionele leidinggevenden en medewerkers, die duurzaam inzetbaar, mobiel en divers zijn.
- Waterschap Rivierenland beschikt in 2025 over een organisatie inrichting en een bedrijfscultuur die zijn afgestemd op de opgaven waarvoor zij staat.

Pijlers organisatieontwikkeling

De organisatieontwikkeling die wordt aangeduid met de term Horizon 2025 stoelt op twee belangrijke pijlers:

Opdracht 1) De basis op orde houden

Bij de basis op orde houden gaat het om het nemen van maatregelen die leiden tot een efficiënte en effectieve ondersteuning van de primaire taken.

Opdracht 2) Bewegingen accommoderen

Het waterschap moet voortdurend inspelen op externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, nieuwe wetgeving (bv. Omgevingswet, Privacywet), een vergrijzende arbeidsmarkt, nieuwe ICT-technologie en cybercrime. Dit vraagt een wendbare organisatie, die extern gericht is en flexibel en creatief opereert. Grote ontwikkelingen waar we de komende tijd op in willen spelen zijn:

- Omgevingswet
- Digitale transformatie
- Bestuurlijke vernieuwing

In het programma Middelen worden deze ontwikkelingen verder toegelicht.

Organisatieontwikkeling Horizon 2025

Om Horizon 2025 handen en voeten te geven zijn de volgende ontwikkel-facetten benoemd:

- Structuur en processen: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten onze organisatiestructuur en de inrichting van onze projecten, programma's en processen daarop afgestemd zijn.
- HR: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten onze medewerkers zich in die richting ontwikkeld hebben (taak-fit zijn en culture-fit zijn). Dat geldt ook voor nieuwe WSRL-ers.
- Burgers, bedrijven en omgeving: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten we exact weten wie onze belanghebbenden zijn, wat onze relatie met hen is, wat zij van ons

verwachten en daar onze relatie met hen op aanpassen.
- Cultuur: als we in 2025 de omschreven organisatie willen zijn moeten houding en gedrag van medewerkers, onze gewoonten, de sturing, waardering en regels en procedures daarmee in lijn zijn.

Structuur en processen: doelmatige en doeltreffende organisatie

Waterschap Rivierenland is een uitvoeringsorganisatie die stuurt op het leveren van goede prestaties tegen zo laag mogelijke kosten. Waterschap Rivierenland werkt procesgericht, projectmatig en programmatisch en streeft op deze sturingslijnen de komende jaren een hoger niveau na.

Voor het verbeteren van onze processturing is assetmanagement/ketengericht werken geïntroduceerd gericht op het risico gestuurd beheren van de waterinfrastructuur.

Gezien het omvangrijke investeringsvolume van het waterschap en het belang hiervan voor o.a. uitvoering van het Waterbeheerprogramma (WBP), het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het gebiedsprogramma A5H is beheersing van de projectrealisatie een continue speerpunt. De ambitie is om de investeringsprojecten structureel te realiseren binnen een bandbreedte van 90-110% van de begroting.

Human Resources: strategische personeelsplanning

Met alleen het optimaliseren van processen en structuren redden we het niet. De kwaliteit van mensen maakt het verschil tussen een goede en een uitstekende organisatie. Ook onze medewerkers moeten 'veranderproof' zijn, wat zoveel betekent als dat veranderingen voor niemand een bedreiging vormen, maar gezien worden als kansen voor verdere ontwikkeling om steeds beter te worden. Zowel de werkgever als de werknemer heeft baat bij een personeelsbestand dat 'fit' is en blijft voor de toekomst. Het totale arbeidzame leven met plezier in passend werk of met andere woorden: blij(f) aan het werk. Talenten, kennis en vaardigheden worden optimaal benut en ingezet.
Daarbij wordt gewerkt aan het duurzaam inzetbaar houden van onze medewerkers over de as van diversiteit, mobiliteit en gezondheid.

Bij het ontwikkelen van onze organisatie is het aantrekken van de juiste nieuwe medewerkers ook van groot belang. Onder de juiste mensen verstaan we niet alleen medewerkers die de taak goed kunnen uitvoeren (taak-fit zijn), maar ook mensen die beschikken over het juiste DNA (cultuur-fit). Ook voor waterschap Rivierenland is de 'war on talent' steeds meer voelbaar. Diverse vacatures blijven langer vacant en wij moeten steeds meer ons best doen om nieuwe medewerkers te krijgen. Vanaf 2018 bouwen we daarom aan een sterk werkgeversmerk en professionaliseren we continue onze werving en selectie.

Burgers, bedrijven en omgeving: betere dienstverlening

Als we in 2025 een wendbare organisatie willen zijn en een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt moeten we exact weten wie onze belanghebbenden zijn, wat onze relatie met hen is, wat zij van ons verwachten en daar onze dienstverlening op aanpassen. Een organisatie die echt van buiten naar binnen denkt, gaat niet uit van interne processen en automatiseringssystemen, maar gaat uit van de beleving van burgers en bedrijven.

De afgelopen periode is er een visie ontwikkeld die ons richting geeft in onze ambitie om de dienstverlening te verbeteren. Deze is in lijn met de doelen van het programma Omgevingswet. Het geactualiseerde participatiebeleid is een tweede ambitiedocument in het kader van die ambitie. Daarnaast hebben er de afgelopen periode voorbereidende activiteiten plaatsgevonden voor het kunnen uitvragen/ophalen van feedback van burgers en bedrijven. Die feedback hebben we nodig om onze verschillende processen te kunnen professionaliseren. Ook wordt er gewerkt aan het optimaliseren van de verschillende communicatiekanalen zoals telefonie, balie, internet etc.

Los van onze eigen organisatie-ambitie zijn er verschillende ontwikkelingen die de urgentie van een betere dienstverlening van de overheid benadrukken. Een van die ontwikkelingen is de omgevingswet die op 1 juli 2022 in werking treedt.

Cultuur

De opdracht voor deelprogramma Cultuur is dat houding en gedrag van medewerkers, onze gewoonten, de sturing, waardering en regels en procedures in lijn worden gebracht met de 7 kenmerken die we voor onze organisatie in 2025 hebben geformuleerd:

1. De missie verbindt ons en is in lijn met strategie, sturing en cultuur
2. De verantwoordelijkheid ligt zo laag mogelijk
3. We organiseren ons naar het doel
4. We werken vanuit verantwoordelijkheid, vertrouwen en vrijheid
5. Diversiteit en inclusie zijn de basis
6. We verbeteren voortdurend en leren door te experimenteren
7. Onze blik is open en naar buiten gericht

Naast de vier ontwikkelfacetten is informatievoorziening van groot belang voor het ontwikkelen van onze organisatie. Zoals gezegd is dit een belangrijke randvoorwaarde voor beide opdrachten waar we voor staan: De basis op orde houden en bewegingen accommoderen.

Beveiliging van informatie, systemen en objecten

Digitale bedreigingen zoals hacken, datalekken en cybercrime nemen sterk toe, evenals onze afhankelijkheid van digitale systemen voor zowel de bedrijfsvoering als de primaire processen. Begin 2021 is er opgeschaald tot calamiteit teneinde meer menskracht en middelen beschikbaar te krijgen om onze achterstand op het gebied van informatieveiligheid in te lopen. Daarnaast er een continue dreiging voelbaar. Daarnaast dient WSRL te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit heeft geleid tot drie actieplannen op de gebieden kantoorautomatisering, procesautomatisering en fysieke veiligheid. Deze actieplannen zijn of worden verder uitgewerkt in projectplannen. De Taskforce Informatieveiligheid zorgt ervoor dat deze projectplannen worden uitgevoerd. Deze projectplannen zijn erop gericht om eind 2024 te voldoen aan de BIO.

Op het gebied van privacy en persoonsgegevensbescherming zijn in de jaren 2018 – 2020 alle werkprocessen op orde gebracht en kunnen wij voldoen aan de AVG. Vanaf 2021 gaat de aandacht van het programma op dit gebied over van implementatie naar audit en control, onder leiding van de functionaris gegevensbescherming samen met de privacy officers.

Omdat de mens vaak de zwakste schakel blijkt, loopt verder een traject rondom bewustwording, dat zich richt op de juiste houding en gedrag van medewerkers, managers en bestuurders ten aanzien van risico’s voor onze fysieke en digitale bedrijfsmiddelen. Dit traject loopt door in 2022. Bewustwording blijft een voortdurend punt van aandacht. Hiertoe worden organisatie breed doorlopend boodschappen en (online) trainingen aangeboden en presentaties voor afdelingen en teams gehouden. Per slot van rekening is menselijk handelen of nalaten de grootste bron van digitale en fysieke onveiligheid.

Informatieveiligheid omvat ook fysieke beveiliging die zich richt op het tegengaan van vandalisme, inbraak en diefstal en het voorkomen van onbevoegde betreding van onze eigendommen. De incidenten op dit gebied nemen namelijk toe de laatste tijd en daarnaast moet fysieke bereikbaarheid van onze digitale systemen door onbevoegden voorkomen worden. Vanaf 2022 zal onder leiding van de in 2021 aangestelde coördinator fysieke beveiliging uitvoering gegeven worden aan een betere fysieke beveiliging, toegangscontrole en sleutelbeheer.

Veiligheid: Kwaliteit, Arbo en Milieu

Met het oog op goede werkomstandigheden worden binnen het waterschap continue activiteiten ondernomen voor het, effectief en efficiënt, verbeteren en borgen van de beheersing van arbeids- en milieurisico's die kunnen ontstaan bij het werk. Minimaal voldoen aan Arbo en Milieu wet- en regelgeving is daarbij het uitgangspunt. In 2018 is geconstateerd dat waterschap Rivierenland voor een groot deel voldoet aan Arbowetgeving en Milieuwetgeving. Een aantal voorbeelden van de ondernomen activiteiten zijn:

Bij het uitvoeren van hun taken krijgen ambtenaren steeds vaker te maken met publieksagressie. Dat geldt ook voor medewerkers en bestuurders van het waterschap, met name bij werk met veel externe contacten zoals beheer en onderhoud, muskusrattenbeheer, vergunningverlening en handhaving. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties, werkdruk en ziekteverzuim. Medewerkers en bestuurders met vergrote kans op publieksagressie krijgen speciale training en bij het voordoen van een publieksagressie-incident worden de medewerkers, getuigen en naasten begeleid.

Ondermijnende criminaliteit rukt binnen Nederland en dus ook binnen het WSRL-beheergebied steeds meer op. WSRL gaat de komende tijd haar standpunt innemen in hoeverre het waterschap zich gaat inzetten voor de aanpak van ondermijning. Daarbij wordt gekeken naar het opstellen van beleid en kaders, met een specifieke aandacht voor de gevolgen van ondermijnende criminaliteit bij medewerkers.

In de bouw gebeuren nog steeds (ernstige) ongelukken. Ook als opdrachtgever kan waterschap Rivierenland het veiligheidsbewustzijn binnen de bouw(keten) vergroten. Waterschap Rivierenland gaat zich inzetten voor het gebruik van de veiligheidscultuurladder binnen aanbestedingen, een onderdeel van de Governance Code Veiligheid in de Bouw.

Beheersing en transparantie

Beheersing en transparantie zijn voorwaarden voor een goede taakuitvoering en verantwoording aan bestuur en toezichthouders. Beheersing en transparantie is een verantwoordelijkheid van de gehele organisatie. Bijvoorbeeld wordt gewerkt aan de professionalisering van programmasturing en lopen trajecten om procesautomatisering, kantoorautomatisering en fysieke beveiliging te laten voldoen aan daarvoor relevante standaarden, in het bijzonder de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Waar relevant en mogelijk adviseert en ondersteunt Concerncontrol de organisatie hierbij aan de voorkant van de ontwikkelingen.

Dit laat onverlet dat Concerncontrol onafhankelijk van de organisatie jaarlijks onderzoeken en controles uitvoert. In 2022 wordt, net als in 2021, een doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek uitgevoerd. In 2021 loopt het onderzoek naar de invoering van de Omgevingswet. Het onderwerp van onderzoek voor 2022 wordt nog bepaald. Daarnaast voert Concerncontrol een aantal andere onderzoeken uit ter lering en verbetering voor de organisatie.

De verbijzonderde interne controles ten behoeve van het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de daarin opgenomen baten, lasten en balansmutaties worden uitgevoerd. Deze controles zijn onder andere gericht op Inkopen en Aanbesteden. Naar aanleiding van de bevindingen worden voor zover nodig herstelmaatregelen genomen. De accountant gebruikt de resultaten van de verbijzonderde interne controles voor de jaarrekeningcontrole.

Op grond van de huidige wetgeving neemt de accountant de beoordeling van de financiële rechtmatigheid mee in de jaarrekeningcontrole en is daarmee een specifiek onderdeel van de daaruit voortvloeiende accountantsverklaring. Deze wetgeving wijzigt waardoor het afgeven van de rechtmatigheidsverklaring in dit kader naar verwachting over enkele jaren verschuift van de externe accountant naar het College van Dijkgraaf en Heemraden, zoals dit eerder bij gemeenten en

provincies het geval zal zijn.

1.16 Autorisatie investeringen

In deze begroting is in bijlage 11 het (meerjaren)investeringsprogramma opgenomen. Dit investeringsprogramma bestaat uit:

- Investeringsprojecten waarvoor reeds een krediet beschikbaar is gesteld: de geautoriseerde projecten;
- Investeringsprojecten waarvoor nog krediet gevoteerd dient te worden: de nog te autoriseren projecten.

In de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie waterschap Rivierenland is geregeld dat het Algemeen Bestuur de kredietverlening voor de investeringen waarvoor krediet zal worden aangevraagd in het begrotingsjaar kan mandateren aan het College van Dijkgraaf en Heemraden.

Mandateringscriteria

De voormalige Rekenkamercommissie (RKC) heeft in 2010 onderzoek gedaan naar de sturing en kwaliteit van projecten. Op grond van de aanbevelingen vanuit dit onderzoek worden de volgende criteria voor mandatering van kredietverlening gehanteerd:

a) er is sprake van een niet routinematige, grootschalige en in de tijd begrensde activiteit;
b) het waterschap draagt alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
c) er zijn substantiële financiële gevolgen en/of aanmerkelijke uitvoeringsrisico's aan het project verbonden;
d) er zijn belangrijke gevolgen voor de samenleving of voor het waterschap aan verbonden;
e) er is sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
f) er is sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturing- en uitvoeringsproces.

Hoewel wordt gesproken van mandateringscriteria, is er feitelijk steeds sprake van overwegingen om *niet* tot mandatering over te gaan. Op de wijze zoals deze criteria zijn verwoord, is mandatering van projecten de regel en wordt alleen in bepaalde specifieke gevallen niet tot mandatering overgegaan. In die laatste gevallen is sprake van 'grote projecten'. Daarbij worden criteria a) en b) als randvoorwaarden gezien: aan deze criteria moet in elk geval worden voldaan om een project tot 'groot project' te bestempelen. Wil er sprake zijn van een groot project moet daarnaast steeds worden voldaan aan ten minste één van de criteria c) t/m f).

Kortom:
Wanneer wordt voldaan aan criteria a) én b) én aan één van de criteria c) t/m f), kan het Algemeen Bestuur overwegen een project *niet* te mandateren.
Wanneer wordt voldaan aan criteria a) én b), maar niet aan één van de criteria c) t/m f), kan het Algemeen Bestuur overwegen een project te mandateren.
Wanneer niet wordt voldaan aan criteria a) én b) - maar bijvoorbeeld slechts aan één van de criteria a) of b) -, kan het Algemeen Bestuur overwegen een project te mandateren.

Het gaat hier om criteria die door het Algemeen Bestuur worden gebruikt in zijn overweging: het is niet zo dat op grond van deze criteria 'automatisch' volgt dat een project 'groot' of 'regulier' is. Per project neemt het Algemeen Bestuur hierover een besluit door bij de begroting een bijlage met een overzicht van projecten vast te stellen, die al dan niet aan het College van Dijkgraaf en Heemraden worden gemandateerd.

Bijlage

In bijlage 9 is een lijst opgenomen van alle investeringen waarvoor in 2022 krediet zal worden aangevraagd. Per investering is een inhoudelijke toelichting opgenomen. Tevens is per investering in de bijlage aangegeven of de kredietverlening door het Algemeen Bestuur plaatsvindt of dat de kredietverlening wordt gemandateerd aan het College van Dijkgraaf en Heemraden. Bij de vaststelling van de begroting krijgt het College van Dijkgraaf en Heemraden de bevoegdheid om voor deze investeringen krediet te verlenen binnen het totale investeringsvolume per programma.

De in bijlage 9 opgenomen bruto investeringen bevatten ook ramingen voor de jaren na 2022 in die gevallen waarvoor in 2022 een totaalkrediet wordt aangevraagd.

1.17 Grote projecten

Over de voortgang van de Grote Projecten wordt het Algemeen Bestuur gedurende het jaar specifiek nader geïnformeerd. De volgende projecten zijn in de begroting 2022 aangemerkt als 'Groot project'.

Programma Waterveiligheid	Totaal bruto Investeringen project 2022-2026	Waarvan bruto investering 2022
Programma HWBP	1.005,3	242,9

Programma Watersysteem	Totaal bruto Investeringen project 2022-2026	Waarvan bruto investering 2022
Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (A5H) *(inclusief boezembemaling Overwaard)*	112,8	3,9

Programma Waterketen	Totaal bruto Investeringen project 2022-2026	Waarvan bruto investering 2022
Centralisatie Noord	4,1	2,1
Energiefabriek West	0,7	0,2

Programma Middelen	Totaal bruto Investeringen project 2022-2026	Waarvan bruto investering 2022
Elektrificatie en renovatie JU Smitgemaal, inclusief inrichting multifunctionele ruimte	2,6	2,0
Informatiebeveiliging	7,0	3,1

(Bedragen x € 1 mln)

2. KERNCIJFERS 2022

Omschrijving	Eenheid
Grootte beheersgebied in ha	191.640
Aantal inwoners	1 miljoen
Aantal gemeenten	25
Aantal provincies	5
Aantal woonruimten	423.000
Aantal bedrijven (registraties KvK)	170.000
Lengte A-watergangen in km	4.539
Lengte B-watergangen in km	6.227
Lengte C-watergangen in km	9.607
Lengte vaarwegbeheer in km	74
Aantal poldergemalen	254
Aantal geautomatiseerde stuwen	360
Aantal niet-geautomatiseerde stuwen	1465
Lengte primaire waterkeringen in beheer in km	583
Lengte secundaire waterkeringen in beheer in km	470
Lengte zomerkades, voorlandkeringen e.d. in beheer in km	184
Lengte verharde wegen in beheer in km	623
Lengte onverharde wegen in beheer in km	100
Aantal rioolgemalen	230
Aantal rioolwaterzuiveringsinstallaties	39
Lengte persleiding in km	691
Te zuiveren afvalwater in miljoen m3	106,35
Te verwijderen stikstof in % (minimaal)	79
Te verwijderen fosfaat in % (minimaal)	79
Te produceren zuiveringsslib in tonnen droge stof	18.412
Te verwerken hoeveelheid baggerspecie (in m^3) - Verspreidbaar - Niet verspreidbaar vanwege ruimtelijke component - Niet verspreidbaar vanwege milieuwetgeving	 380.000 57.000 30.000

3. PROGRAMMA'S

3.1 Inleiding programma's

In dit hoofdstuk vindt u de programma's van waterschap Rivierenland. De programma's maken duidelijk welke doelstellingen we willen bereiken, hoe het waterschap de doelstelling gaat realiseren en wat dit gaat kosten.

Programma-indeling

De programma's van waterschap Rivierenland zijn als volgt ingedeeld:

- Waterveiligheid;
- Watersysteem;
- Waterketen;
- Wegen;
- Middelen.

Inhoud programma's

In de programma's is het bestuursakkoord 2019-2023 'Door water verbonden' verwerkt. De inhoud van de programma's Waterveiligheid, Watersysteem en Waterketen sluit aan bij het nieuwe ontwerp-waterbeheerprogramma 2022-2027. De inhoud van het programma Wegen sluit aan bij het Beheerplan Wegen 2015-2020. In het programma Middelen wordt vooral aandacht geschonken aan aspecten van bedrijfsvoering met een externe werking (zoals klantgerichtheid). In verband met het gestelde in de Waterschapswet dat alle kosten van het waterschap zijn ondergebracht in de programma's, zijn de kosten van de bedrijfsvoering opgenomen in het programma Middelen.

Innovatie is een taak overstijgend onderwerp, dat in alle inhoudelijke programma's aan bod komt. Innoveren is vernieuwen. Waterschap Rivierenland investeert hierin om in een omgeving die voortdurend verandert, de maatschappelijke en wettelijke opgaven doelmatig te kunnen vervullen. Het waterschap innoveert bij alle inhoudelijke programma's. De nadruk ligt op innovatie bij Waterveiligheid. Hier zijn de belangen en investeringen groot.

In de begroting van waterschap Rivierenland zijn diverse posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Deze posten zijn opgenomen onder de post dekkings- en financieringsmiddelen. Het betreft de volgende posten:

- onvoorzien: dit is een raming ter dekking van onvoorziene lasten;
- rente over het eigen vermogen van de egalisatie- en algemene reserves;
- belastingopbrengsten;
- kwijtschelding en oninbaar;
- dividend en overige algemene opbrengsten;
- saldo ten gunste/laste van de egalisatiereserves.

3.2 Programma Waterveiligheid

Visie

Waterschap Rivierenland zorgt voor sterke dijken. De dijken beschermen ons tegen overstromingen bij hoogwater. We beheren en onderhouden onze dijken zodat ze goed blijven functioneren. Het werken aan waterveiligheid is nooit klaar. We houden rekening met ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de overstromingsrisico's. Zoals klimaatverandering en een toename van de economische waarde in het gebied. Onze dijken beschermen ons niet alleen, maar zijn ook belangrijk als landschapselementen. Daarnaast zijn onze dijken een leefgebied voor planten en dieren. Met het beheer en onderhoud van onze dijken leveren we een bijdrage aan het vergroten van de biodiversiteit. Een stevige kruidenrijke grasmat is goed voor de waterkerende functies van de dijk én voor de biodiversiteit.

Beoogd effect

Dijken beschermen ons primair tegen overstromingen en als landschapselementen dragen ze bij aan de biodiversiteit en de leefbaarheid van het gebied

Inhoud programma

Het rivierengebied is omringd door de grote rivieren Nederrijn, Lek en de Maas. Dwars door het gebied loopt de Waal en de rivier de Linge. In dit gebied wonen en werken ruim een miljoen mensen. Een stelsel van 1.000 kilometer aan dijken en kades beschermt ons tegen overstromingen. Ruim de helft hiervan (504 kilometer) bestaat uit dijken langs de grote rivieren. Dit zijn de primaire waterkeringen. De andere keringen hebben een regionale of overige functie. De doelstellingen en de maatregelen voor de regionale en overige keringen zijn niet hier beschreven, maar in het Programma Watersysteem. Het Programma Waterveiligheid gaat over de primaire keringen en biodiversiteit.

Dagelijks beheren en onderhouden wij onze dijken, zodat zij goed blijven functioneren. Hiermee geven wij invulling aan onze zorgplicht voor de primaire waterkeringen. Wij beoordelen onze primaire waterkeringen aan de landelijke normen. Zo is in 2017 de eerste landelijke beoordelingsronde (LBO1) gestart. Deze beoordelingsronde moeten we in 2022 afronden. Dit betekent dat dan voor alle primaire keringen het veiligheidsoordeel klaar is. In 2023 start de tweede landelijke beoordelingsronde (LBO2). Deze beoordelingsronde heeft een looptijd van twaalf jaar en moet in 2034 zijn afgerond.

Waterschap Rivierenland is bij veel ontwikkelingen in het rivierengebied betrokken. Als initiatiefnemer, als partner en als adviseur. We zijn zelf verantwoordelijk voor een groot aantal dijkversterkingsprojecten. De planning van de dijkversterkingen baseren we op de urgentie. Dat is het verschil tussen de huidige veiligheidssituatie en de veiligheidssituatie die de norm vereist. Het dijktraject met de hoogste urgentie versterken we in principe het eerst. De planning stemmen we af met andere waterschappen en het Rijk. Dat doen we binnen het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2050 moeten alle primaire waterkeringen aan de overstromingsrisico normen van de Waterwet voldoen.

We versterken de dijken volgens onze Ontwerpuitgangspunten Primaire waterkeringen (OPW). Zo werken we aan toekomstbestendige dijken met een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing. Waar mogelijk benutten we meekoppelkansen. Dat doen we in goed overleg met onze partners, met inwoners en andere belanghebbenden. Biodiversiteit is een integraal onderdeel van ons dijk- en

waterbeheer. Ook maatregelen voor klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, natuur inclusieve landbouw en waterkwaliteit dragen bij aan versterking van biodiversiteit. We stimuleren onze partners hieraan een bijdrage te leveren. Op die manier werkt het waterschap aan de ecologische inrichting van de eigen gronden en het vergroten van de biodiversiteit.

Thema 1: Primaire waterkeringen

Doel lange termijn	Doel planperiode
In 2050 voldoen alle primaire waterkeringen aan de landelijke normen, zoals opgenomen in de Waterwet.	In 2027 is 20% van onze primaire keringen voldoende 'sterk' volgens de wettelijke norm. (Tevens zal worden gerapporteerd over aandachtspunten op programmaniveau).
	In 2022 hebben we voor 100% van onze primaire keringen een vastgesteld veiligheidsoordeel volgens de wettelijke norm.
	Continu hebben we aandacht voor de raakvlakken tussen het programma Integraal Rivier Management (IRM) en het Waterbeheerprogramma 2022-2027.
	Continu geven we met onze werkzaamheden aan primaire keringen invulling aan de wettelijke zorgplicht. Via de zogenoemde veiligheidsrapportage wordt het bestuur hier jaarlijks over geïnformeerd.

Thema 2: Biodiversiteit

Doel lange termijn	Doel planperiode
In 2050 hebben we een grote diversiteit aan planten, vogels, insecten en ander water- en bodemleven in ons beheergebied.	In 2027 is de biodiversiteit op eigen gronden vergroot ten opzichte van 2021.

Grote projecten programma Waterveiligheid

Grote projecten	Gereed
Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP)	2050

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2020 *	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Kosten	46,1	42,3	43,3	-1,0	N
Opbrengsten	-16,7	-15,3	-16,4	1,1	V
Te dekken kosten	**29,4**	**27,0**	**26,9**	**0,1**	**V**
Inzet best. reserves	0	1,5	3,8	-2,3	N
Per saldo	**29,4**	**28,5**	**30,7**	**-2,2**	**N**

(Bedragen x € 1 mln.)

Analyse op hoofdlijnen:

- Programmakosten HWBP 0,6 N
- Hogere opbrengst subsidiabele uren HWBP vanwege meer uren en hoger tarief 0,8 V
- Lagere uitgaven programmering landelijke beoordeling primaire waterkeringen 0,4 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 N
- Hogere dotatie aan bestemmingsreserve afschrijving HWBP (conform de toegroei naar 13,4 mln in 2026) 1,9 N
- Lagere onttrekking bestemmingsreserve afschrijving HWBP i.v.m. lagere projectrealisatie 0,4 N
- Kapitaallasten: lagere afschrijvingskosten HWBP (0,4) en overige projecten (0,2) i.v.m. lagere projectrealisatie 2020/2021 0,6 V
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 1,0 N

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	26,9	26,3	25,9	26,6	27,0
Inzet bestemmingsreserves	3,8	6,3	8,8	8,2	10,7
Per saldo	**30,7**	**32,6**	**34,7**	**34,8**	**37,7**

(Bedragen x € 1 mln.)

INVESTERINGEN	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bruto	72,3	147,8	253,2
Subsidies en bijdragen	-55,8	-121,9	-218,9
Netto	**16,5**	**25,9**	**34,3**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren investeringsplanning	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto	253,2	287,2	185,3	165,2	158,4
Subsidies/bijdragen	-218,9	-251,8	-159,7	-141,7	-134,4
Netto	**34,3**	**35,4**	**25,6**	**23,5**	**24,0**

(Bedragen x € 1 mln.)

** M.i.v. 2021 zijn de budgetten voor regionale en overige keringen verschoven van het programma Waterveiligheid naar watersysteem. Dit is verwerkt in de cijfers van de begroting 2021 en 2022. In de vergelijkende cijfers van de rekening 2020 is deze verschuiving niet verwerkt.*

3.3 Programma Watersysteem

Visie

Waterschap Rivierenland zorgt voor een evenwichtig watersysteem. Een evenwichtig watersysteem vraagt om een goede balans tussen water aan- en afvoer. Zodat de inwoners in tijden van neerslag droge voeten houden en in tijden van droogte over voldoende water kunnen beschikken. Daarnaast zorgen we voor een goede waterkwaliteit. Schoon water draagt bij aan een goede leefomgeving voor mensen, dieren en planten. Evenwicht in het watersysteem refereert ook aan de afwegingen die steeds gemaakt worden, rekening houdend met andere partijen, de omgeving en de toekomst.

Beoogd effect

Droge voeten, voldoende grond- en oppervlakte water met een goede waterkwaliteit, sterke kades

Inhoud programma

Voor een prettige en toekomstbestendige leefomgeving in ons rivierengebied is voldoende water nodig. Niet te veel en niet te weinig voor de functies en de gebruikers in het gebied. Om hiervoor te zorgen hebben we een (grond)watersysteem nodig dat robuust en veerkrachtig is. Een watersysteem met veel bergings- en voorraadmogelijkheden, waarin we oppervlaktewaterpeilen optimaal kunnen instellen. Een systeem dat kan reageren op extreme weerssituaties en ruimtelijke ontwikkelingen. Wij nemen onder andere maatregelen om het watersysteem op orde te brengen en te anticiperen op veranderende weersomstandigheden. Aanpassen aan het veranderende klimaat doen we niet alleen. Inwoners, medeoverheden en gebruikers leveren ook een belangrijke bijdrage aan een klimaatbestendige inrichting van het rivierengebied. Ook nemen we maatregelen om de regionale en overige waterkeringen op orde te brengen en te houden. Tot slot zijn er enkele specifieke functies waarmee we rekening houden en waarvoor we werkzaamheden verrichten. Voorbeelden hiervan zijn natte natuur, recreatief medegebruik, zwemwater, vaarwater en drinkwater.

Thema 3: Water eerlijk verdelen

Doel lange termijn	Doel planperiode
We streven naar een toekomstbestendig watersysteem, waarbij we het beschikbare oppervlaktewater en grondwater optimaal willen benutten. Het watersysteem is zo ingericht dat we daarmee kunnen inspelen op de verschillende behoeftes die er in ons gebied zijn. Wij zijn ons er samen met onze omgeving van bewust dat het aanbod van water eindig is, dat er soms te veel of te weinig aan water is en dat er grenzen zitten aan het faciliteren van alle functies als het gaat om zowel wateraanvoer als waterafvoer.	In alle peilgebieden waar we peilen registreren realiseren we gedurende 85% van de tijd de vastgestelde peilen.
	In 2027 hebben we in 100% van de belangrijkste watergangen het waterbeheer zodanig gestuurd dat het past bij de functies die we willen bedienen.

Thema 4: Voorbereid op weersextremen

Doel lange termijn	Doel planperiode
• In 2035 voldoet het watersysteem aan de gebiedsgerichte normen voor wateroverlast, getoetst aan de dan geldende klimaatstatistieken. • In 2050 is ons beheergebied klimaatbestendig en waterrobuust, zodat we beter het hoofd kunnen bieden aan weersextremen. We hebben zo min mogelijk (klimaat)schade als gevolg van droogte, wateroverlast en hitte.	In 2027 zijn we ten opzichte van 2019 beter voorbereid op en minder kwetsbaar voor de gevolgen van weersextremen.
	Inwoners zijn zich meer bewust dat klimaatverandering risico's met zich meebrengt en dat overlast niet altijd voor 100% is te voorkomen.
	In 2027 zijn al onze medewerkers klimaatbewust en is 'klimaatinclusief denken' een vanzelfsprekend thema bij ons werk.

Thema 5: Schoon water- en waterkwaliteit

Doel lange termijn	Doel planperiode
In 2050 hebben we in al ons oppervlaktewater een goede waterkwaliteit met helder water en een gevarieerde flora en fauna.	Alle oppervlaktewaterlichamen hebben in 2027 minimaal een matige biologische waterkwaliteit, waarvan 55% goed. En in de oppervlaktewaterlichamen vindt jaarlijks geen achteruitgang van de ecologische toestand plaats.
	In 2027 is de chemische waterkwaliteit zodanig verbeterd dat we 25% minder normoverschrijdingen hebben ten opzichte van 2021. En er is jaarlijks geen achteruitgang te meten ten opzichte van het jaar ervoor.
	De waterkwaliteit in het overig water heeft minimaal dezelfde kwaliteit als het jaar daarvoor. En we hebben overlast als gevolg van een slechte waterkwaliteit zoveel mogelijk voorkomen.

Thema 6: Regionale en overige waterkeringen

Doel lange termijn	Doel planperiode
In 2030 zijn de boezemkades op orde, conform de eisen die de provincies stellen.	In 2027 is 70% van de boezemkades voldoende 'sterk' volgens de provinciale eisen.

Thema 7: Natte natuur

Doel lange termijn	Doel planperiode
	In 2027 hebben we samen met provincie en terreinbeheerders de watercondities verbeterd richting de streefdoelen in minimaal drie natuurwateren in Gelderland.

Thema 8: Recreatief medegebruik en beleving

Doel lange termijn	Doel planperiode
	We dragen continu bij aan de beleving van het rivierengebied doordat we inwoners en recreanten kennis laten maken met het werk en de geschiedenis van het waterschap.

Thema 9: Zwemwater

Doel lange termijn	Doel planperiode
	Alle officiële zwemwaterlocaties gaan bij de jaarlijkse beoordeling niet achteruit in kwaliteitsklasse ten opzichte van de beoordeling in het voorgaande jaar. We spannen ons in om te komen tot een verbetering van een 'aanvaardbare' of 'goede' zwemwaterkwaliteit naar een 'uitstekende' zwemwaterkwaliteit.

Thema 10: Vaarwater

Doel lange termijn	Doel planperiode
	We beheren de aangewezen vaarwegen zodanig dat de watergang continu in stand blijft en de scheepvaart geen belemmering ondervindt.
	We zorgen continu voor een vlotte en veilige doorvaart op de wateren waarvoor we aangewezen zijn als nautisch beheerder door de provincie.

Thema 11: Drinkwater

Doel lange termijn	Doel planperiode
	Onze werkzaamheden zijn in alle gevallen gericht op het voorkomen van negatieve effecten voor de drinkwatervoorziening.

Grote projecten programma Watersysteem

Grote projecten	Gereed
Gebiedsprogramma Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (A5H) (inclusief Boezembemaling Overwaard)	2030

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2020 *	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Kosten	57,1	61,4	64,2	-2,8	N
Opbrengsten	-1,6	-0,9	-1,1	-0,2	V
Te dekken kosten	**55,5**	**60,5**	**63,1**	**-2,6**	**N**
Inzet best. Reserves	-0,4	-0,3	-0,5	0,2	V
Per saldo	**55,1**	**60,2**	**62,6**	**-2,4**	**N**

(Bedragen x € 1 mln.)

Analyse op hoofdlijnen:

- In de periode 2016-2021 was de dotatie aan de voorziening baggeren tijdelijk verlaagd vanwege lagere kosten voor het baggeren van de Linge. Met ingang van 2022 is de dotatie weer op het benodigde structurele niveau geraamd. 0,8 N
- Hogere bijdrage aan Aquon vanwege hogere realisatie in voorgaande jaren 0,2 N
- Geen bijdragen meer voor m.i.v. 2022 vervallen Stimuleringsregeling klimaatactief 0,1 V
- Vervallen incidentele onderhoudskosten uit 2021 voor vervangen pomp Hoef en Haaf 0,1 V
- Hogere bijdrage voor vaarweg/nautisch beheer i.v.m. nieuwe overeenkomsten met de provincies Utrecht en Zuid-Holland 0,1 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 V
- Vrijvallen saldo bestemmingsreserve aanpak oeverafkalving i.v.m. beëindiging per 1-1-2022 0,4 V
- Stimuleringsregeling klimaatactief is m.i.v. 2022 komen te vervallen. Geen onttrekking meer aan bestemmingsreserve Klimaatadaptatie 0,1 N
- Lagere onttrekking bestemmingsreserve decentrale huisvesting 0,1 N
- Hogere kapitaallasten door projectrealisatie 2020-2021 0,5 N
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 1,5 N

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	63,1	64,5	66,0	68,7	70,7
Inzet bestemmingsreserves	-0,5	0,1	0,1	0,1	0,1
Per saldo	**62,6**	**64,6**	**66,1**	**68,8**	**70,8**

(Bedragen x € 1 mln.)

INVESTERINGEN	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bruto	25,2	30,1	30,8
Subsidies en bijdragen	-11,3	-10,7	-10,7
Netto	**13,9**	**19,4**	**20,1**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren investeringsplanning	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto	30,8	43,1	60,1	58,6	53,2
Subsidies/bijdragen	-10,7	-13,1	-8,6	-13,2	-7,8
Netto	**20,1**	**30,0**	**51,5**	**45,4**	**45,4**

(Bedragen x € 1 mln.)

** M.i.v. 2021 zijn de budgetten voor regionale en overige keringen verschoven van het programma Waterveiligheid naar watersysteem. Dit is verwerkt in de cijfers van de begroting 2021 en 2022. In de vergelijkende cijfers van de rekening 2020 is deze verschuiving niet verwerkt.*

3.4 Programma Waterketen

Visie

Als waterschap hebben we de taak om afvalwater te zuiveren. Dat doen we om de verspreiding van ziekten te beperken en voor schoon water in onze leefomgeving. Onze ambitie is om met onze zuiveringstaak bij te dragen aan schoon water en aan het verduurzamen van de samenleving.
De mate waarin het waterschap bijdraagt aan het opwarmen van de aarde willen we verminderen. Dat doen we door de totale emissie van broeikasgassen door het waterschap in de periode tot en met 2027 met minimaal 45% te verminderen.
In 2050 werken we als waterschap volledig circulair. We verspillen geen grondstoffen, water en energie en hergebruiken alles wat mogelijk is, op een zo hoogwaardig mogelijke manier. We verminderen het gebruik van primaire grondstoffen om te voorkomen dat grondstofvoorraden uitgeput raken.

Beoogd effect

Schoon water, minder uitstoot van broeikasgassen en minder gebruik van primaire grondstoffen.

Inhoud programma

Het bestuurlijke programma Waterketen omvat drie thema's: Het taakgericht thema "schoon water – waterketen" en twee programma-overstijgende thema's "toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit" en "toewerken naar circulariteit.
De inhoud van dit programma is gebaseerd op het huidige beleid zoals onder andere is vastgesteld in het ontwerp WBP 2022-2027, de visie Toekomst gericht zuiveren en de geactualiseerde strategienotitie energie voor WSRL (Energieneutraal in 2030).

Thema 12: Schoon water - waterketen

Doel lange termijn	Doel planperiode
We hebben we de taak om afvalwater te zuiveren. Dat doen we om de verspreiding van ziekten te beperken en voor schoon water in onze leefomgeving. Door de tijd heen zien we dat de maatschappij steeds hogere verwachtingen heeft bij het gezuiverde afvalwater. We gaan het afvalwater effectiever zuiveren, zodat het gezuiverde afvalwater voldoet aan de gewenste kwaliteit. Bij het uitvoeren van onze zuiveringstaak speelt duurzaamheid binnen de waterketen een steeds belangrijkere rol. Onze ambitie is om met onze zuiveringstaak bij te dragen aan het verduurzamen van de samenleving.	In de periode 2022-2027 zorgen we er continu voor dat het ingezamelde afvalwater wordt gezuiverd en dat de kwaliteit van het gezuiverde afvalwater zodanig is dat het geen nadelige effecten heeft op de waterkwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.
	In 2027 is duurzaam zuiveren praktijk geworden op onze rioolwaterzuiveringsinstallaties. We verkleinen de emissies die bijdragen aan het broeikaseffect en verminderen het gebruik van primaire grondstoffen om uitputting van die grondstoffen te voorkomen.

Thema 13: Toewerken naar klimaat- en energieneutraliteit

Doel lange termijn	Doel planperiode
• We zijn in 2050 grotendeels klimaatneutraal. • De uitstoot van broeikasgassen uit de zuiveringen is in 2050 teruggebracht naar nul. • In 2050 gebruiken we voor bedrijfsauto's en ander materieel geen fossiele brandstoffen meer. • In 2030 werkt Waterschap Rivierenland energieneutraal. • Vanaf 2050 stoten we met ons werk nagenoeg geen broeikasgassen uit.	We verminderen de mate waarin het waterschap bijdraagt aan het opwarmen van de aarde. Dat doen we door de totale emissie van broeikasgassen door het waterschap in de periode tot en met 2027 met minimaal 45% te verminderen (ten opzichte van het peiljaar 1990). In lijn met het klimaatakkoord is onderdeel van onze aanpak: • In 2027 is de CO2-uitstoot door werk-gerelateerd verkeer (zakelijk en woon-werk) 20% minder dan in 2016. In 2027 is de emissie van broeikasgassen door en mobiele werktuigen met tenminste 80% gereduceerd.
	We beperken de klimaatimpact van diensten en producten die derden leveren aan het waterschap. In lijn met sectorafspraken en het klimaatakkoord is onderdeel van onze aanpak: • In 2027 werken we minimaal 80% klimaatneutraal bij grond-, weg- en waterbouwprojecten. In 2027 is de emissie van broeikasgassen door bouwverkeer met tenminste 80% gereduceerd.
	We verminderen de klimaatimpact van de aan het waterschap geleverde energie. Dat realiseren we door in 2027 minimaal 85% van ons energiegebruik zelf duurzaam te produceren.

Thema 14: Toewerken naar circulariteit

Doel lange termijn	Doel planperiode
In 2050 werken we volledig circulair. We verspillen geen grondstoffen, water en energie en hergebruiken alles wat mogelijk is, op een zo hoogwaardig mogelijke manier. Afvalwater zien we als bron van energie, herbruikbaar schoon water en grondstoffen. Al onze restproducten stellen we ter beschikking voor nieuwe toepassingen. Het water dat de afvalwaterzuivering verlaat, is zo schoon dat het gebruikt kan worden binnen het gebied.	In 2027 hebben we het gebruik van primaire grondstoffen bij de operationele taakuitvoering van het waterschap met 40% verminderd om te voorkomen dat grondstofvoorraden uitgeput raken.
	In 2027 hebben we het gebruik van primaire grondstoffen door derden die diensten en producten leveren aan het waterschap verminderd. In lijn met sectorafspraken en het klimaatakkoord is onderdeel van deze aanpak: • In 2023 vragen we alle werken circulair uit bij de aanbesteding van bij grond-, weg en waterbouwprojecten. • In 2027 werken we minimaal 80% circulair bij grond-, weg en waterbouwprojecten.

Grote projecten programma Waterketen

Grote projecten	Gereed
Centralisatie Noord	2023
Energiefabriek West	2022

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Kosten	62,5	60,8	62,0	-1,1	N
Opbrengsten	-2,5	-3,2	-5,1	1,9	V
Te dekken kosten	**60,0**	**57,7**	**56,9**	**0,8**	**V**
Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Per saldo	**60,0**	**57,7**	**56,9**	**0,8**	**V**

(Bedragen x € 1 mln.)

Analyse op hoofdlijnen:

- Uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid-19 (uitvoeringskosten 1,2 N en bijdrage van Rijk 1,2 V) 0,0 -
- Lagere ontwateringsgraad energiefabrieken Tiel en West: slibverwerkingskosten (0,4 N), transportkosten (0,1 N) en beheerkosten groengascertificering/ licentie Energiefabriek West (0,1N/s) 0,6 N
- Elektra: hogere netwerkkosten en belastingtarieven 0,4 N
- Nadelige aanbesteding stortkosten (zomer 2020) en prijsstijging eerdere jaren 0,1 N
- Bijstelling budget voor chemicaliën o.b.v. realisatie voorgaande jaren 0,1 N
- Vervallen in 2022 van enkele incidentele budgetten uit 2021, zoals advieskosten (voorstel persleiding 0,4 V) en onderhoudskosten (sloop voormalige papierfabriek Sappi te Nijmegen 0,3 V en aanpassingen om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving chemicaliën 0,3 V) 1,0 V
- Hogere gasopbrengsten Energiefabriek West 0,9 V
- Einde pilot Aquafarm: miv 2022 vervallen kosten (0,3 V) en bijdrage (0,2 N) 0,1 V
- Overige voor- en nadelen 0,1 V
- Lagere kapitaallasten door projectrealisatie 2020-2021 0,8 V
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 0,9 N

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	56,9	57,1	57,0	56,8	56,7
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,5	0,7
Per saldo	**56,9**	**57,1**	**57,0**	**57,3**	**57,4**

(Bedragen x € 1 mln.)

INVESTERINGEN	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bruto	49,3	23,7	10,5
Subsidies en bijdragen	-1,2	-0,8	-1,3
Netto	**48,1**	**22,9**	**9,2**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren investeringsplanning	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto	10,5	17,5	13,9	15,2	9,8
Subsidies/bijdragen	-1,3	-0,1	-1,0	0,0	0,0

Netto	**9,2**	**17,4**	**12,9**	**15,2**	

(Bedragen x € 1 mln.)

3.5 Programma Wegen

Visie

In het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden is waterschap Rivierenland verantwoordelijk voor het onderhoud van wegen en fietspaden buiten de bebouwde kom. Verkeersveiligheid en het stimuleren van het langzame verkeer (fietsers en voetgangers) hebben daarbij onze nadrukkelijke aandacht.

Beoogd effect

Veilige wegen voor een goede bereikbaarheid.

Inhoud programma

Het is belangrijk dat mensen op een veilige manier kunnen reizen van a naar b. We streven ernaar om ongevallen te voorkomen door proactief belangrijke risico's op onveiligheid aan te pakken. Dat doen we door infrastructurele maatregelen te nemen, maar ook door het gedrag van de weggebruiker positief te stimuleren. Daarnaast willen zorgen voor een bereikbare regio waarbij aandacht is voor zowel de economische aspecten als de leefbaarheid. De focus ligt op duurzame mobiliteit om hiermee bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.
We blijven ons regionaal inzetten voor een goede afstemming en samenwerking op het gebied van mobiliteit. Wegen, fietspaden en wandelpaden eindigen niet bij een gemeentelijke of provinciale grens. Ook ontwikkelen andere wegbeheerders plannen die van invloed zijn op onze wegen. Tenslotte zoeken we actief het contact met bewoners, bedrijven en belangpartijen bij het inrichten van onze wegen. Zij zijn (dagelijkse) gebruikers en hebben kennis en kunde die we kunnen gebruiken voor een veilige weg en een goede bereikbaarheid.

Thema 15: Streven naar een veilige weg

Doel lange termijn	**Doel planperiode**
Het waterschap streeft naar een optimale verkeersveiligheid en een verkeersveilig gedrag. Er wordt gestreefd naar 0 verkeersslachtoffers in 2050 en een halvering in 2030 in aansluiting op de regionale slogan 'maak een punt van 0 verkeersslachtoffers'. We sluiten aan bij de landelijke doelstelling voor ongevallen.	Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau zijnde een evenwichtig wegenareaal waarbij geen kapitaalsvernietiging optreedt. Evenwichtig wegenareaal op basis van kwaliteitsbeoordeling Zeer goed 20% Goed 46% Matig 20 % Slecht 14% Zeer slecht 0%
	Het handhaven van het huidige kwaliteitsniveau van de kunstwerken.
	Veilige verkeersdeelname van kwetsbare verkeersdeelnemers (met name fietsers en

	voetgangers). Langzaam verkeer heeft positieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid van voorzieningen en de gezondheid van mensen.
	We willen continu samenwerken met andere overheden, direct omwonenden en belangengroepen. Verkeersmaatregelen grijpen namelijk in op de directe omgeving en op andere wegen.
	We onderhouden continu de bermen om de veiligheid en goede doorstroming op de weg te waarborgen .
	We voeren gladheidsbestrijding uit tijdens de winterperiode.
	We streven continu naar veilige landbouwroutes voor alle verkeer, omdat in het beheergebied veel wegen zijn met landbouwverkeer

Thema 16: Streven naar een samenhang tussen ruimte, leefbaarheid, economie en mobiliteit

Doel lange termijn	Doel planperiode
Gebruik van de wegen in overeenstemming met de categorisering, passend binnen de regionale en subregionale routenetwerken en ruimtelijke ontwikkelingen. We kiezen daarbij voor duurzame, milieuvriendelijke biodiverse, ecologische en robuuste oplossingen.	We volgen continu ruimtelijke ontwikkelingen in het beheergebied. Elke ontwikkeling heeft namelijk effect op de wegenstructuur in verband met verkeersgeneratie, type voertuigen en parkeren.
	Bijdragen aan het nieuwe regionale verkeers- en milieumodel (RVMK).
	We werken continu samen met andere wegbeheerders voor een robuust en optimaal verkeerssysteem.
	Continu duurzaamheid toepassen bij wegwerkzaamheden.
	De overlast van ingravingen zo kort mogelijk houden. Ingravingen kabels en leidingen onder de weg zijn belangrijk voor de leefbaarheid, maar kunnen ook overlast geven in de directe omgeving.
	Bij het afgeven van ontheffingen voor zwaardere voertuigen wordt altijd een afweging gemaakt tussen enerzijds economie en logistiek en anderzijds leefbaarheid en veiligheid. Voor het aan- en afvoeren van goederen rijden in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden vrachtwagens over soms kleine/smalle wegen op een slappe ondergrond. Er geldt op een aantal wegen daarom een verbod op voertuigen zwaarder dan 15t.
	We willen bijdragen en zorgen voor natuur en landschap en ecologie. Bij maatregelen voor

	natuurlijk sturen kiezen we voor duurzaam, veilig en streekeigen beplanting.

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Kosten	8,8	9,2	9,6	-0,4	N
Opbrengsten	-3,6	-2,7	-3,0	0,3	V
Te dekken kosten	**5,2**	**6,5**	**6,6**	**-0,1**	**N**
Inzet best. reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	N
Per saldo	**5,2**	**6,5**	**6,6**	**-0,1**	**N**

(Bedragen x € 1 mln.)

Analyse op hoofdlijnen:

- Meerkosten inhuur vanwege niet invullen vacatures, anticiperend op overdracht wegentaak 0,3 N
- Hogere bijdrage van gemeenten aan het beheer van gemeentelijke wegen door Waterschap Rivierenland 0,3 V
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling 0,1 N

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	6,6	6,8	6,8	6,9	7,0
Inzet bestemmingsreserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Per saldo	**6,6**	**6,8**	**6,8**	**6,9**	**7,0**

(Bedragen x € 1 mln.)

INVESTERINGEN	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bruto	3,9	3,4	3,1
Subsidies en bijdragen	-3,9	-3,4	-3,1
Netto	**0,0**	**0,0**	**0,0**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren investeringsplanning	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto	3,1	3,9	3,2	3,1	3,1
Subsidies/bijdragen	-3,1	-3,9	-3,2	-3,1	-3,1
Netto	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

(Bedragen x € 1 mln.)

3.6 Programma Middelen

Visie

Op 28 maart 2019 is het nieuwe Algemeen Bestuur van waterschap Rivierenland geïnstalleerd. In het bestuursakkoord 'Door water verbonden' is op hoofdlijnen vastgelegd welke ambitie het waterschap heeft en welke koers het wil varen in de bestuursperiode 2019 tot en met 2023. Het nieuwe bestuur kiest in het bestuursakkoord expliciet om te vernieuwen. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de digitale transformatie die meer betekent dan 'digitalisering' en ervoor gaat zorgen dat onze manier van werken fundamenteel zal gaan veranderen. Dat betekent dat we ons daarop moeten voorbereiden. Een andere belangrijke ontwikkeling betreft de Omgevingswet die op 1 juli 2022 in werking treedt. Deze wet vraagt van ons om echt klant gedreven te gaan gedragen. Door regelgeving, vergunningverlening en handhaving komt het waterschap dichtbij voor burgers en andere belanghebbenden. Daar is een klantgerichte benadering in het bijzonder van belang. In dit verband is ook participatie een onderdeel van het bestuursakkoord.

Beoogd effect

Een professionele organisatie gericht op doelmatig, doeltreffend en rechtmatig uitvoeren van de kerntaken van het waterschap.

Inhoud programma

Het programma Middelen betreft vier thema's:

- Bestuurlijke vernieuwing
- Digitale transformatie
- Omgevingswet
- Participatie
- Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving
- Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner

Bestuurlijke vernieuwing

Binnen het waterschap werken we vanuit een breed gedragen bestuursakkoord. Het werken in gemeenschappelijkheid zien we als meerwaarde. Het Algemeen Bestuur kiest voor een helder kader stellende en controlerende rol met oog voor de belangen van mens en dier, ondernemers en overige stakeholders.

We werken vanuit een open houding, waarbij luisteren naar en openstellen voor elkaars afwegingen de basis is. Hierbij is verbinden de leidende term: werken aan een cultuur van verbinden. Verbinden met elkaar, met de gebieden en met het dagelijks bestuur, dat de breed gedragen wensen herkent en vertaalt naar beleid. Zowel Algemeen Bestuur als Dagelijks Bestuur zijn zichtbaar in de gebieden door contact met bewoners en andere belanghebbenden. Daarbij legt het bestuur de verbinding onderling en met de ambtelijke organisatie van het waterschap. Het bestuur ontvangt, geeft door en agendeert. Vertrouwen is het kernwoord om te kunnen ontvangen, door te geven, en te agenderen bij het dagelijks bestuur. Hier past geen cliëntelisme, wel een nieuwsgierige en creatieve "handen uit de mouwen" houding.

Het Dagelijks Bestuur staat ten dienste van het Algemeen Bestuur, waarbij zij de ruimte heeft om binnen de vastgestelde kaders slagvaardig te handelen en waar kaders ontbreken, deze te agenderen. Dit geschiedt op basis van wederzijds vertrouwen, waarbij de inhoudelijke argumenten vertrekpunt zijn. Het Dagelijks Bestuur zoekt actief de verbinding met het Algemeen Bestuur om de kaderstellende en controlerende rol te faciliteren. Het "Overleg fractievoorzitters-Dijkgraaf" neemt besluiten over zaken met betrekking tot het functioneren van het Algemeen Bestuur; de jaarkalender met betrekking tot strategische onderwerpen, de voorbereiding van themabijeenkomsten, het bewaken van de actieve informatieplicht aan het Algemeen Bestuur, het kiezen van grote onderwerpen die zich lenen voor het werken volgens nieuwe werkvormen zoals het 'werkatelier', de benoeming en het ontslag van commissieleden uit het Algemeen Bestuur, de voordracht van burgerleden in de commissies en de evaluatie van de vernieuwing van het bestuur. De voorzitters van de commissies hebben, in samenspraak met de voorzitter van het Algemeen Bestuur, een belangrijke rol in het voorbereiden van vergaderingen van commissies en het Algemeen Bestuur.

Het Dagelijks Bestuur fungeert als ambassadeur van het waterschap namens het gehele Algemeen Bestuur. Oog voor (deel)belangen, draagvlak, actief luisteren en communiceren zijn hierbij de uitgangspunten. Zij treedt op als netwerkende verbinder, binnen en buiten het waterschap. Het Dagelijks Bestuur maakt bij belangrijke thema's al in de beeldvormende fase de verbinding met het Algemeen Bestuur. Het zijn belangrijke, eerste stappen, met experimenteren in het vernieuwen van het bestuur.

Integriteit is een regelmatig terugkerend onderwerp van gesprek, zodat bestuurders hun houding met elkaar blijven afstemmen.

Het Algemeen Bestuur speelt een rol bij het jaarlijks evaluatief overleg over omgangsvormen en rolneming van de leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur zijn tezamen verantwoordelijk om te werken aan een waterschap dat op de toekomst is voorbereid en kan worden doorgegeven aan de generaties na ons.

Digitale transformatie

Als waterschap Rivierenland zijn we ons aan het voorbereiden op de uitdagingen die de digitalisering van de maatschappij met zich meebrengt. Zo raken bedrijfsprocessen steeds meer verweven met geautomatiseerde oplossingen, worden er steeds meer eisen gesteld aan digitalisering vanuit wet- en regelgeving (denk hierbij bijvoorbeeld aan de Omgevingswet of de zorgplicht), komen de ontwikkelingen op het gebied van IT steeds sneller op ons af en moeten we resoluut bestand zijn tegen alle kwetsbaarheden die de continuïteit van onze bedrijfsvoering in gevaar brengt. Ook zien we dat nieuwe technologieën het mogelijk maken om ons werk anders in te richten waarbij de burger c.q. klant steeds meer centraal komt te staan in ons werk. Burgerparticipatie bij dijkverzwaringstrajecten zijn hierbij een voorbeeld evenals de gevolgen van de omgevingswet. Bij dit alles komt data van onze organisatie steeds meer centraal te staan. Niet alleen de data die nodig is voor onze reguliere processen maar ook grote eigen en externe databronnen die we door middel van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie, machine learning en data-analytics, kunnen gaan inzetten om veel meer proactief risico gestuurd te werken zoals bijvoorbeeld het proactief onderhoud aan onze installaties waardoor we veel efficiënter met onze mensen en middelen om kunnen gaan. Robottechnologie zal steeds meer zijn intrede gaan krijgen. Al met al kan worden geconstateerd dat de ontwikkelingen in de Informatievoorziening/ Informatietechnologie steeds strategischer worden waardoor er steeds meer vanuit een integrale visie ontwikkeld zal gaan worden. Hierbij is het van groot belang dat de basis op orde moet zijn om uiteindelijk de digitale transformatie op een goede manier uit te voeren. De basis op orde heeft te maken met data, de technologie, de organisatie van de informatievoorziening (professionalisering, regie), maar ook met outsourcing die een belangrijke randvoorwaarde gaat zijn om onze kwetsbaarheden te minimaliseren en onze flexibiliteit te vergroten. Onderwerpen die vanuit een bestuurlijk perspectief van belang zijn in deze digitale transformatie zijn de digitale dienstverlening aan burgers en bedrijven, het vormgeven van de

integrale regie en onze kernprocessen raakt, de crisisbeheersing en het verhogen van doelmatigheid en transparantie. Verbinden, werken in ketens en gebiedsgericht zijn hierbij van groot belang. De digitale transformatie gaat ons hierbij op velerlei terreinen helpen om ons voor te bereiden op de toekomst.

Omgevingswet

Een belangrijke opgave voor waterschap Rivierenland is de implementatie van de omgevingswet die op 1 juli 2022 in werking treedt. De Wet heeft onder andere als uitgangspunt dat decentrale overheden hun regels over de fysieke leefomgeving bijeenbrengen in één gebiedsdekkende regeling. Voor de waterschappen is het instrument hiervoor de waterschapsverordening. Voor waterschap Rivierenland betekent het dat de Keur en de algemene regels moeten worden omgevormd tot de verordening (en toepasbare regels) en moet voldoen aan de digitale standaarden die nodig zijn voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze zullen voortaan continue worden bijgewerkt waardoor de implementatie ook grote gevolgen kent in de zogenaamde beheerfase. Naast de technische omzetting gelden er ook andere uitgangspunten onder de Omgevingswet. Bijvoorbeeld dat de huidige praktijk rond aanvragen (te duiden als 'nee, tenzij') moet veranderen naar 'ja, mits'. Niet langer staat controleren en toetsen voorop, maar meer regisseren en faciliteren. Met dit uitgangspunt moeten maatschappelijke doelstellingen makkelijker gerealiseerd worden.

Participatie

Waterschap Rivierenland werkt vanzelfsprekend samen met inwoners, medeoverheden en andere stakeholders bij de uitvoering van haar taken. Daar waar inwoners, ondernemers of andere stakeholders zelf taken kunnen oppakken, wil waterschap Rivierenland dat stimuleren en het zelf organiserend vermogen vooral aanboren.
Bij de ontwikkeling van plannen van het waterschap werken we samen met partners om meekoppelkansen, binnen duidelijke (financiële) kaders met een heldere rolverdeling en vanuit een Watervisie voor de lange termijn, te verzilveren.
De afspraken in het bestuursakkoord en evaluatie van de huidige participatiepraktijk zullen worden vertaald naar een geactualiseerd participatiebeleid. Daarin worden nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen meegenomen, zoals aansluiting bij de Omgevingswet, gebiedsgericht werken en omgevingsbewustzijn, een bijdrage aan maatschappelijke vraagstukken (klimaatadaptatie, biodiversiteit, circulaire economie e.a.), en verdere digitalisering.

Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving

VTH is nodig voor het beheer van watersysteem en keringen. Afhandeling van aanvragen en meldingen binnen de wettelijke termijn is het uitgangspunt, waarbij de kosten van vergunningverlening grotendeels (75%) worden gedekt door legesopbrengsten.
De afgelopen jaren is er veel bereikt op het gebied van verminderen van regeldruk. Reeds 70% van het aantal te verwerken zaken kan snel, eenvoudig en kosteloos als melding worden afgehandeld. Dit niveau zal minimaal worden vastgehouden. De komende bestuursperiode zal het werken in de geest van de Omgevingswet vorm krijgen. Deze wet heeft grote impact op het waterschap, met name voor planvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Naast toetsend en controlerend verschuift accent het naar faciliterend en adviserend. Hiermee krijgt afstemming met burgers en bedrijven en samenwerking met medeoverheden een belangrijkere rol.
Ook de digitale transitie heeft veel invloed. VTH kan hiermee gerichter inzetten en pro-actiever handelen, waarmee herstel achteraf voorkomen wordt en het aantal bestuursrechtelijke en strafrechtelijke zaken beperkt blijft.
Daarnaast wordt steeds meer gestuurd op effecten, met name het voldoen aan de waterkwaliteitsnormen, door gebruik van eigen monitoringsgegevens en meetnetwerken en signalen van andere partijen.

Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner
De samenleving verandert en de rol van de overheid verandert mee. Naast Rijk, provincies en gemeenten geldt dit ook voor het waterschap. Grote maatschappelijke ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, circulariteit, nationale woonagenda, transitie in de landbouw, opgaven voor biodiversiteit en de Omgevingswet vragen van ons een meer gezamenlijke aanpak van de opgaven en uitdagingen. Hierbij werken de verschillende overheden als één overheid samen. Niet alleen als organisator, maar ook als één van de deelnemers. Inwoners en partners vragen om een ander type overheid. Een overheid die in gesprek is met inwoners en stakeholders en de gevraagde diensten snel levert. En een overheid die als partner optreedt in de ontwikkeling van de openbare ruimte. We geven deze rol vorm in een wendbare organisatie. De Omgevingswet geeft een extra impuls om de beweging te maken naar een meer omgevingsbewuste overheid en gebiedspartner.

Thema 17: Bestuurlijke vernieuwing

Doel lange termijn	Doel planperiode
Modern waterschapsbestuur	Eigenaarschap van bestuurlijke kaders
	Verbinding algemeen en dagelijks bestuur

Thema 18: Digitale transformatie

Doel lange termijn	Doel planperiode
• Betrouwbare, wendbare, richtinggevende en veilige informatievoorziening. • Een moderne datagedreven organisatie die de dienstverlenging aan burgers en bedrijven centraal stelt.	Basis op orde: Data. 2023 gereed.
	Basis op orde: Professionalisering, regie en outsourcing. 2024 gereed.
	Informatiebeveiliging op orde. 2025 gereed.
	Doorontwikkelen dienstverlening aan burgers en bedrijven. 2026 gereed.
	Realisatie concept van Integrale Regie. 2025 gereed.
	Proactief ondersteunen van Crisisbeheersing. 2025 gereed.
	Verhogen doelmatigheid en transparantie. 2025 gereed.

Thema 19: Omgevingswet

Doel lange termijn	Doel planperiode
Waterschap Rivierenland werkt in 2025 naar ‘de geest’ van de Omgevingswet. We maken werk van participatie, hebben een gebruiksvriendelijk digitaal loket en worden boven gemiddeld positief gewaardeerd door onze burgers en bedrijven.	In 2024 hebben we een waterschapsverordening, in ‘de geest’ van de Omgevingswet. Deze is doelgericht, in lijn met onze beleidsambities, zonodig afgestemd op de regelgeving van ketenpartners en toepasbaar gemaakt.
	In 2024 hebben we een gebruiksvriendelijk digitaal loket dat boven gemiddeld wordt gewaardeerd door onze burgers en bedrijven (7 of hoger)

	In 2024 is onze dienstverlening klant gedreven. Zodanig dat de burgers en bedrijven het onderling contact via al onze kanalen (post, telefoon, internet) boven gemiddeld positief (7 of hoger) beoordeelt.

Thema 20: Participatie

Lange termijn doel	Planperiode doel
	In 2022 willen we uitvoering geven aan bewonersparticipatie conform de Omgevingswet.
	In 2025 willen we als functionele overheid een optimale netwerkpartner zijn bij de realisatie van wateropgaven en daarbij ruimte bieden aan initiatieven van derden.

Thema 21: Vergunningsverlening, toezicht en handhaving

Doel lange termijn	Doel planperiode
• Administratieve lastenverlichting voor burgers en bedrijven • Klantgerichte vergunningverlening • Naleefgedrag van regelgeving door handhaving	Passende regels • Leefomgeving komt centraal te staan in de regels • In 2023 zijn knelpunten in de regels herzien • In 2026 zijn alle regels geëvalueerd en vereenvoudigd
	Innovatie en digitalisering • Schouw is vanaf 2023 volledig digitaal • Omslag van controleren achteraf naar continu inzicht • Proactief en realtime handelen bij gebiedsontwikkeling door gebruik van veranderdetectie • Regulering is gekoppeld aan werkingsgebieden in het DSO
	Versterken samenwerking • Samenwerking met omgevingsdiensten is versterkt • Samenwerking uitbreiden met ketenpartners • Sectorbrede innovaties • In 2023 is geïnventariseerd of gemeenschappelijk VTH-beleid Unie van Waterschappen mogelijk is

Thema 22: Samenwerken als deskundige en omgevingsbewuste partner

Doel lange termijn	Doel planperiode

De Omgevingswet zorgt ervoor dat in een gebied de maatschappelijke vraagstukken en kansen steeds meer in samenhang worden bekeken en aangepakt. Hierbij werken verschillende overheden als één overheid samen.	In 2027 zijn de procedures voor de burger eenvoudiger/ simpeler/ transparanter t.o.v. 2021. Daarvoor werken we continu samen met gemeenten en provincies als één overheid.
Bij de uitvoering van onze taken maken we gebruik van onze gebiedskennis en houden we rekening met brede maatschappelijke opgaven en lokale uitdagingen.	In 2027 zitten we bij 100% van de advisering over complexe ruimtelijke ontwikkelingen als deskundige waterpartner vroegtijdig aan tafel.
Met kennis van het watersysteem en het gebied schuiven we vroegtijdig aan als deskundige waterpartner. Samen voeren we een integraal gesprek over ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot het waterbeheer.	In 2025 weten onze 1e aanspreekpunten buiten wat er in hun omgeving speelt, zijn zij zichtbaar en toegankelijk en worden ze door die omgeving gewaardeerd.
	In 2025 betrekken we belanghebbenden bij onze werkzaamheden en participeren we in werkzaamheden van derden.
	In 2027 zien we samenwerking met partijen primair vanuit de integrale opgaven waarbij samenwerken met andere partijen eerder regel dan uitzondering zijn.

Grote projecten programma Middelen

Grote projecten	**Gereed**
Elektrificatie en renovatie JU Smitgemaal, inclusief inrichting multifunctionele ruimte	2023
Informatiebeveiliging	2024

Wat gaat het kosten?

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Kosten	49,7	51,1	54,7	-3,6	N
Opbrengsten	-4,9	-3,9	-4,4	0,5	V
Te dekken kosten	**44,8**	**47,2**	**50,3**	**-3,1**	**N**
Inzet best. reserves	0	0,0	0,0	0,0	N
Per saldo	**44,8**	**47,2**	**50,3**	**-3,1**	**N**

(Bedragen x € 1 mln.)

Analyse op hoofdlijnen:

- Uitvoeringskosten Digitale transformatie (ICT) 0,9 N
- Uitvoering projectplan nazorgfase golfterrein Spijk (verschoven van Dekkings- en financieringsmiddelen) 0,3 N
- Kosten onderzoek herziening vergunningenproces lange termijn 0,2 N
- Hogere bijdrage aan het Waterschapshuis (m.n. gezamenlijke automatiserings- en informatisering items) 0,1 N
- Lagere bijdrage aan Belastingsamenwerking Rivierengebied (BSR) 0,1 N
- Hogere opbrengst leges i.v.m. voldoen aan 75% dekkingsgraad (0,4V) en toename van het aantal aanvragen (0,1V) 0,5 V
- Vervallen incidentele kosten uit 2021 voor vervanging boten 0,1 V
- Lagere opbrengst verkoop overtollige gronden 0,1 N
- Overige voor- en nadelen 0,1 N
- Hogere kapitaallasten door projectrealisatie 2020-2021 0,3 N
- Per saldo hogere afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling. 1,6 N

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	50,2	51,6	51,6	52,0	52,7
Inzet bestemmingsreserves	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Per saldo	**50,3**	**51,7**	**51,7**	**52,1**	**52,8**

(Bedragen x € 1 mln.)

INVESTERINGEN	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bruto	5,0	7,5	8,3
Subsidies en bijdragen	-0,1	-0,1	-0,1
Netto	**4,9**	**7,4**	**8,2**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjareninvesteringsplanning	2022	2023	2024	2025	2026
Bruto	8,3	9,5	6,3	2,1	1,7
Subsidies/bijdragen	-0,1	-0,1	-0,2	0,0	-0,1
Netto	**8,2**	**9,4**	**6,1**	**2,1**	**1,6**

(Bedragen x € 1 mln.)

3.7 Dekkings- en financieringsmiddelen

In de begroting van waterschap Rivierenland zijn een aantal posten opgenomen die vooral bedoeld zijn voor de financiering van het waterschap. Hieronder volgt een overzicht van de posten:

EXPLOITATIE	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Onvoorzien	0,0	0,9	0,9	0,0	-
Waterschapslasten eigen objecten	0,7	0,7	0,7	0,0	-
Bijdragen aan derden	0,1	0,3	0,2	0,1	V
Overige diensten door derden	0,0	0,0	1,6	1,6	N
Opbrengst overhead externe uren	-0,1	0,0	0,0	0,0	-
Dividend	-4,1	-3,0	-3,2	0,2	V
Rente eigen financieringsmiddelen	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-
Opgelegde vergrijpboetes	-0,7	0,0	0,0	0,0	-
Kwijtschelding	5,4	5,9	5,8	0,1	V
Oninbaar	0,4	0,8	0,8	0,0	-
Opbrengst verkopen	-0,4	0,0	0,0	0,0	-
Dotatie aan bestemmingsreserve	0,4	0,0	0,0	0,0	-
Onttrekkingen aan bestemmingsreserves	0,0	0,0	-0,2	0,2	V
Per saldo	**1,6**	**5,5**	**6,5**	**1,0**	**N**

(Bedragen x € 1 mln.)

Analyse op hoofdlijnen:

- Actieplan Informatieveiligheid 1,6 N
- Frictiekosten centralisatie Aquon 0,2 N
- Uitvoering projectplan nazorgfase golfterrein Spijk (verschoven naar programma Middelen) 0,3 V
- Dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank (NWB) 0,2 V
- Verlaging kwijtschelding op basis van realisatie voorgaande jaren 0,1 V
- Onttrekking BR frictiekosten centralisatie Aquon 0,2 V

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Netto kosten	6,7	7,5	7,8	7,9	7,7
Inzet bestemmingsreserves	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	0,0
Per saldo	**6,5**	**7,3**	**7,5**	**7,7**	**7,7**

(Bedragen x € 1 mln.)

3.8 Recapitulatie exploitatie en investeringen per programma

	Exploitatie 2022				Netto investeringen 2022		
Programma's	**Netto kosten**	**Inzet best. reserves**	**Saldo**		**Bruto kosten**	**Subsidies/ bijdragen**	**Saldo**
Waterveiligheid	26,9	3,8	30,8	Waterveiligheid	253,2	-218,9	34,3
Watersysteem	63,1	-0,5	62,6	Watersysteem	30,8	-10,7	20,1
Waterketen	56,9	0,0	56,9	Waterketen	10,5	-1,3	9,2
Wegen	6,6	0,0	6,6	Wegen	3,1	-3,1	0,0
Middelen	50,2	0,1	50,3	Middelen	8,3	-0,1	8,2
Dekkingsmiddelen	6,7	-0,2	6,5	Informatieveiligh.	3,0	0	3,0
Totaal	**210,4**	**3,2**	**213,6**	**Totaal**	**308,9**	**-234,1**	**74,8**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren exploitatieraming (saldo)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Waterveiligheid	30,8	32,6	34,8	34,8	37,6
Watersysteem	62,6	64,6	66,0	68,8	70,8
Waterketen	56,9	57,1	57,0	57,3	57,4
Wegen	6,6	6,8	6,8	6,9	7,0
Middelen	50,3	51,7	51,7	52,1	52,8
Dekkingsmiddelen	6,5	7,3	7,5	7,7	7,7
Totaal	**213,6**	**220,1**	**223,8**	**227,6**	**233,3**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren investeringsraming (bruto)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Waterveiligheid	253,2	287,2	185,3	165,2	158,4
Watersysteem	30,8	43,1	60,1	58,6	53,2
Waterketen	10,5	17,5	13,9	15,2	9,8
Wegen	3,1	3,9	3,2	3,1	3,1
Middelen	8,3	9,5	6,3	2,1	1,7
Informatieveiligheid	3,0	2,0	2,0	0	0
Totaal	**308,9**	**363,2**	**270,8**	**244,2**	**226,2**

(Bedragen x € 1 mln.)

Meerjaren investeringsraming (netto)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Waterveiligheid	34,3	35,4	25,6	23,5	24,0
Watersysteem	20,1	30,0	51,5	45,4	45,4
Waterketen	9,2	17,4	12,9	15,2	9,8
Wegen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Middelen	8,2	9,4	6,1	2,1	1,6
Informatieveiligheid	3,0	2,0	2,0	0	0
Totaal	**74,8**	**94,2**	**98,1**	**86,2**	**80,8**

(Bedragen x € 1 mln.)

4. TOELICHTING NAAR KOSTENDRAGER

In dit hoofdstuk worden de verschillen tussen de begroting 2021 en de begroting 2022 per taak nader toegelicht.

4.1 Taak Watersysteem

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Netto kosten	114,7	119,0	124,3	-5,3	N
Onvoorzien	0,0	0,4	0,4	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	2,8	3,1	3,2	-0,1	N
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-4,2	-3,0	-3,2	0,2	V
(Te dekken uit) belastingopbrengsten	-117,8	-119,9	-125,5	5,6	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-3,7	0,4	0,8	-0,4	N
Saldo	**-8,2**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	

(Bedragen x € 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het nadelig verschil op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Actieplan Informatieveiligheid 1,1 N
- In de periode 2016-2021 was de dotatie aan de voorziening baggeren tijdelijk verlaagd vanwege lagere kosten voor het baggeren van de Linge. Met ingang van 2022 is de dotatie weer op het benodigde structurele niveau geraamd. 0,8 N
- Programmakosten HWBP 0,6 N
- Hogere bijdrage aan Aquon vanwege hogere realisatie in voorgaande jaren 0,2 N
- Frictiekosten centralisatie Aquon 0,2 N
- Kosten onderzoek herziening vergunningenproces lange termijn 0,1 N
- Hogere opbrengst subsidiabele uren HWBP vanwege meer uren en hoger tarief 0,8 V
- Lagere uitgaven programmering landelijke beoordeling primaire waterkeringen 0,4 V
- Hogere opbrengst leges i.v.m. voldoen aan 75% dekkingsgraad (0,4V) en toename van het aantal aanvragen (0,1V) 0,5 V
- Geen bijdragen meer voor m.i.v. 2022 vervallen Stimuleringsregeling klimaatactief 0,1 V
- Vervallen incidentele onderhoudskosten uit 2021 voor vervangen pomp Hoef en Haaf 0,1 V
- Vervallen incidentele kosten uit 2021 voor vervanging boten 0,1 V
- Hogere bijdrage voor vaarweg/nautisch beheer i.v.m. nieuwe overeenkomsten met de provincies Utrecht en Zuid-Holland 0,1 V
- Overige voor- en nadelen 0,3 V
- Kapitaallasten: lagere afschrijvingskosten HWBP projecten 0,2 V
- Afdelingskosten/personeelskosten programma's Waterveiligheid en Watersysteem. 3,4 N
- Overige effecten (saldo): verdeling programma Middelen en dekkingsmiddelen over de wettelijke taken. 1,5 N

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op kwijtschelding wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Toename kwijtschelding op basis van ontwikkeling tarieven en realisatie voorgaande jaren. 0,1 N

Dividend

Het verschil op dividend wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Dividenduitkering Nederlandse Waterschapsbank (NWB) 0,2 V

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- De voorgenomen heffingsopbrengststijging bij de taak watersysteemheffing 5,6 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het verschil op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt in hoofdzaak veroorzaakt door mutaties:

- Hogere dotatie bestemmingsreserve afschrijving HWBP (conform de toegroei naar 13,4 mln in 2026) 1,9 N
- Lagere onttrekking bestemmingsreserve afschrijving HWBP i.v.m. lagere projectrealisatie 0,4 N
- Stimuleringsregeling klimaatactief miv 2022 komen te vervallen. Geen onttrekking meer aan bestemmingsreserve Klimaatadaptatie 0,1 N
- Lagere onttrekking bestemmingsreserve decentrale huisvesting 0,1 N
- Egalisatiereserve watersysteemheffing 1,6 V
- Vrijvallen saldo bestemmingsreserve aanpak oeverafkalving i.v.m. beëindiging per 1-1-2022 0,4 V
- Onttrekking bestemmingsreserve frictiekosten centralisatie Aquon 0,1 V

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Watersysteem	127,9	133,2	137,2	140,4	145,6

(Bedragen x € 1 mln.)

4.2 Taak Zuivering

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Netto kosten	73,5	72,4	73,2	-0,8	N
Onvoorzien	0,0	0,4	0,4	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	2,8	3,3	3,1	0,2	V
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-0,8	-0,1	0,0	-0,1	N
Te dekken uit belastingopbrengsten	-70,5	-73,0	-76,5	3,5	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-5,7	-3,0	-0,2	-2,8	N
Saldo	**-0,6**	**0,0**	**0,0**	**0,1**	

(Bedragen x € 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het nadelig verschil op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid-19 1,2 N
- Lagere ontwateringsgraad energiefabrieken Tiel en West: slibverwerkingskosten (0,4 N), transportkosten (0,1 N) en beheerkosten groengascertificering/ licentie Energiefabriek West (0,1N/s) 0,6 N
- Actieplan Informatieveiligheid 0,5 N
- Elektra: hogere netwerkkosten en belastingtarieven 0,4 N
- Stortkosten: nadelige aanbesteding (zomer 2020) en prijsstijging voorgaande jaren 0,1 N
- Bijstelling budget voor chemicaliën o.b.v. realisatie voorgaande jaren 0,1 N

- Bijdrage Rijk uitvoering Bestuursovereenkomst Nationale Rioolwatermonitoring Covid-19 — 1,2 V
- Vervallen in 2022 van enkele incidentele budgetten uit 2021, zoals advieskosten (voorstel persleiding 0,4 V) en onderhoudskosten (sloop voormalige papierfabriek Sappi te Nijmegen 0,3 V en aanpassingen om te voldoen aan nieuwe wet- en regelgeving chemicaliën 0,3 V) — 1,0 V
- Hogere gasopbrengsten Energiefabriek West — 0,9 V
- Einde pilot Aquafarm: miv 2022 vervallen kosten (0,3 V) en bijdrage (0,2 N) — 0,1 V
- Lagere kapitaallasten door projectrealisatie 2020-2021 — 0,8 V
- Afdelings-/personeelskosten a.g.v. loon- en formatieontwikkeling programma Waterketen — 1,1 N
- Overige effecten (saldo): verdeling programma Middelen en Dekkingsmiddelen over de wettelijke taken. — 0,8 N

Kwijtschelding en oninbaar

Het verschil op kwijtschelding wordt in hoofdzaak veroorzaakt door:

- Afname kwijtschelding op basis van ontwikkeling tarieven en realisatie voorgaande jaren. — 0,2 V

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- De voorgenomen heffingsopbrengststijging bij de taak zuiveringsheffing — 3,5 V

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het verschil op toevoegingen en onttrekkingen aan reserves wordt in hoofdzaak veroorzaakt door mutaties:

- Egalisatiereserve zuiveringsheffing — 2,8 N

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Zuivering	76,7	77,7	77,4	77,8	78,2

(Bedragen x € 1 mln.)

4.3 Taak Wegen

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Verschil	V/N
Netto kosten	6,9	8,5	8,7	-0,3	N
Onvoorzien	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Kwijtschelding en oninbaar	0,2	0,2	0,2	0,0	-
Dividenden en overige algemene opbrengsten	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Te dekken uit belastingopbrengsten	-8,0	-8,2	-8,5	0,3	V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-0,4	-0,5	-0,5	0,0	-
Saldo	**-1,3**	**0,0**	**0,0**	**0,0**	

(Bedragen x € 1 mln.)

Gerealiseerde netto kosten

Het nadelig verschil op de netto kosten wordt met name veroorzaakt door:

- Meerkosten inhuur vanwege niet invullen vacatures, anticiperend op overdracht wegentaak — 0,3 N

- Hogere dotatie aan voorziening wegreconstructies (inflatie) en aanpassing maaibestekken 0,1 N
- Hogere bijdrage van gemeenten aan het beheer van gemeentelijke wegen door Waterschap Rivierenland 0,3 V
- Afdelingskosten/personeelskosten programma Wegen 0,1 N
- Overige effecten (saldo): verdeling programma Middelen en Dekkingsmiddelen over de wettelijke taken 0,1 N

Belastingopbrengsten

Het verschil op belastingopbrengsten wordt veroorzaakt door:

- De voorgenomen heffingsopbrengststijging bij de taak wegen 0,3 V

Meerjaren exploitatieraming	2022	2023	2024	2025	2026
Wegen	9,0	9,3	9,2	9,4	9,5

(Bedragen x € 1 mln.)

4.4 Totaal taken

Onderstaand zijn per taakgebied de netto kosten, mutaties in egalisatiereserves en te dekken kosten door belastingheffing weergegeven.

	Watersysteemheffing		Zuiveringsheffing		Wegenheffing		Totaal	
	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021
Netto kosten	127,9	120,7	76,7	76,0	9,0	8,7	213,6	205,4
Opbrengst verontreinigingsheffing	-0,4	-0,4					-0,4	-0,4
Mutatie in egalisatiereserve	-2,4	-0,7	-0,2	-3,0	-0,5	-0,5	-3,1	-4,2
Te dekken door belastingheffing	-125,1	-119,6	-76,5	-73,0	-8,5	-8,2	-210,1	-200,8

(Bedragen x € 1 mln.)

5. KOSTEN- EN OPBRENGSTENSOORTEN

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de kosten- en opbrengstencategorieën, gerubriceerd in overeenstemming met de regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen. Ter vergelijking zijn tevens de cijfers van de begroting 2021 en de jaarrekening 2020 opgenomen. In onderstaand overzicht zijn de gegevens per kosten- en opbrengstsoortgroep weergegeven.

Omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kostensoortgroepen			
Rente en afschrijvingen	61,6	64,0	63,4
Personeelslasten	70,9	73,6	79,6
Goederen en diensten van derden	73,9	72,0	76,0
Bijdragen aan derden	9,3	8,8	9,0
Toevoegingen voorzieningen en onvoorzien	9,1	8,7	9,6
Totaal kosten	**224,8**	**227,1**	**237,6**
Opbrengstensoortgroepen			
Financiële baten	-4,4	-3,2	-3,3
Personeelsbaten	-5,7	-5,5	-5,9
Goederen en diensten aan derden	-14,7	-13,2	-14,3
Bijdragen van derden	-6,6	-7,2	-9,8
Waterschapsbelasting	5,8	6,6	6,5
Onttrekkingen aan voorzieningen	-2,8	0,0	0,0
Geactiveerde kosten	-0,4	-0,3	-0,4
Totaal opbrengsten	**-28,8**	**-22,8**	**-27,2**
Te dekken kosten	**196,0**	**204,3**	**210,4**
Inzet bestemmingsreserves	0,0	1,1	3,2
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	**196,0**	**205,4**	**213,6**
Gedekt door heffing Waterschap belastingen	**-196,3**	**-201,2**	**-210,5**
(Voordelig) exploitatieresultaat	**-0,3**	**4,2**	**3,1**
Begrote toevoeging/onttrekking egalisatie reserves	-9,8	-4,2	-3,1
Exploitatieresultaat te bestemmen	**-10,1**	**0,0**	**0,0**

(Bedragen x € 1 mln.)

5.2 Kosten- en opbrengstensoorten in meerjarenperspectief

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Kostensoortgroepen				
Rente en afschrijvingen	62,9	63,3	63,6	64,3
Personeelslasten	81,2	82,3	84,2	85,9
Goederen en diensten van derden	78,4	78,1	79,8	80,5
Bijdragen aan derden	9,0	8,9	9,0	8,9
Toevoeging voorzieningen en onvoorzien	9,8	10,1	10,2	10,4
Totaal kosten	**241,3**	**242,7**	**246,8**	**250,0**
Opbrengstensoortgroepen				
Financiële baten	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3
Personeelsbaten	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8
Goederen en diensten aan derden	-14,5	-14,7	-15,0	-15,2
Bijdragen van derden	-10,1	-10,2	-10,2	-10,4
Waterschapsbelasting	6,6	6,6	6,6	6,6
Onttrekkingen aan voorzieningen	0,0	0,0	0,0	0,0
Geactiveerde kosten	-0,2	0,0	0,0	0,0
Totaal opbrengsten	**-27,3**	**-27,4**	**-27,7**	**-28,1**
Te dekken kosten	**214,0**	**215,3**	**219,1**	**221,9**
Inzet bestemmingsreserves	6,1	8,5	8,5	11,4
Te dekken kosten na inzet bestemmingsreserves	**220,1**	**223,8**	**227,6**	**233,3**
Gedekt door heffing Waterschap belastingen	**-217,1**	**-223,4**	**-229,9**	**-236,6**
(Voordelig) exploitatieresultaat	**3,0**	**0,4**	**-2,3**	**-3,3**
Begrote toevoeging/onttrekking egalisatie reserves	-3,0	-0,4	2,3	3,3
Exploitatieresultaat te bestemmen	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**

(Bedragen x € 1 mln.)

6. WATERSCHAPSBELASTINGEN

6.1 Inleiding

Algemeen
De dekking van de exploitatie van waterschap Rivierenland vindt voornamelijk plaats door middel van het heffen van waterschapslasten.
Het belastingstelsel bestaat uit de volgende belastingsoorten:

De watersysteemheffing
Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem inclusief veiligheid.

De wegenheffing
Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van wegen in het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

De zuiveringsheffing
Ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater.

De verontreinigingsheffing
Dit betreft uitsluitend de heffing op de directe lozingen op oppervlaktewater in beheer bij ons waterschap (inclusief de lozingen van grondwater op oppervlaktewater). Het tarief van de verontreinigingsheffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de watersysteemheffing.

Leges
Naast bovengenoemde heffingen bepaalt artikel 115 van de Waterschapswet dat het waterschap onder andere rechten kan heffen ter zake van het behandelen van verzoeken tot het verlenen van ontheffingen en vergunningen. Het waterschap heeft hiertoe een legesverordening opgesteld waarin de tarieven zodanig zijn vastgesteld dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Het Algemeen Bestuur heeft met ingang van het jaar 2010 het dekkingspercentage bepaald op 75% van de kosten van vergunning- en ontheffingsverlening. De tarieven met betrekking tot de heffing van leges zijn vastgelegd in de legesverordening van waterschap Rivierenland, die door het Algemeen Bestuur van het waterschap wordt vastgesteld.

Kwijtscheldingsbeleid
De uitvoering van de heffing en de inning van waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de BSR. Als gevolg daarvan is ook de uitvoering van de kwijtschelding van belasting overgedragen aan BSR. Om de uitvoering van kwijtschelding op efficiënte wijze door BSR te kunnen laten uitvoeren, hebben de deelnemers van BSR in 2012 eenzelfde kwijtscheldingsbeleid vastgesteld. Daarbij is, op grond van artikel 144 van de Waterschapswet, rekening gehouden met de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De daarin opgenomen kwijtscheldingsnorm bedraagt 90% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat kwijtschelding wordt verleend als het netto-besteedbaar inkomen minus de kwijtscheldingsnorm, nul of negatief is.

Artikel 144 Waterschapswet geeft waterschappen echter de mogelijkheid om in strakkere of in ruimere zin van de 90% kwijtscheldingsnorm af te wijken. Afwijkingen in ruimere zin zijn toegestaan tot maximaal 100% van de bijstandsnorm. Het kwijtscheldingsbeleid van alle deelnemers van BSR is vastgesteld op 100% van de bijstandsnorm. Het kwijtscheldingsbeleid is voor wat betreft de waterschapsbelastingen van toepassing op de watersysteemheffing en wegenheffing Ingezetenen) alsmede op de zuiveringsheffing.

Daarnaast is het kwijtscheldingsbeleid met ingang van 2012 verruimd als gevolg waarvan bij het verlenen van kwijtschelding gebruik wordt gemaakt van de maximale vermogensvrijstelling (conform Wet werk en bijstand). Tevens worden kleine ondernemers in de gelegenheid gesteld voor kwijtschelding in aanmerking te komen.

Methodiek tariefbepaling

De methodiek van tariefbepaling is het principe dat de netto kosten per taak jaarlijks omgeslagen worden over de belangencategorieën.

Als uitgangspunt voor het meerjarentarievenbeleid geldt dat:

- De opbrengst aan het eind van de planperiode gelijk is aan het netto kostenniveau;
- Er sprake is van een gelijkmatige tariefontwikkeling;
- Het niveau van de egalisatiereserve aan het eind van de planperiode in principe nihil is.

Binnen deze uitgangspunten wordt getracht te komen tot een zo gelijkmatig mogelijke lastenontwikkeling voor alle categorieën.

In dit hoofdstuk wordt per taak de ontwikkeling van de kosten vertaald in de ontwikkeling van de heffingsopbrengst en de daaruit af te leiden tarieven per categorie belastingplichtigen.

6.2 De watersysteemheffing

Algemeen

De omslag Watersysteemheffing is bedoeld ter dekking van de kosten voor het watersysteem inclusief veiligheid. Binnen de omslagheffing wordt een onderscheid gemaakt in vier belastingcategorieën te weten:

- Ingezetenen;
- Gebouwd (zakelijk gerechtigden van gebouwde eigendommen);
- Ongebouwd (zakelijk gerechtigden van ongebouwde eigendommen);
- Natuur (zakelijk gerechtigden van natuurterreinen).

De per categorie verschuldigde waterschapslasten worden berekend door de aan de categorieën toegerekende netto-kosten te delen door het aantal belastbare eenheden.

Kostentoerekening watersysteemheffing

De kostentoerekening naar de belastingcategorieën vindt plaats aan de hand van de toerekeningpercentages zoals die zijn vastgelegd in de kostentoedelingsverordening. Het aandeel van de categorie ingezetenen is hierbij bepaald op basis van de inwonerdichtheid in het gebied. Het restant is verdeeld op basis van de waardeverhouding tussen gebouwd, ongebouwd en natuur.

Categorie	**Toerekenings-percentage**
Ingezetenen	38,500%
Gebouwd	49,689%
Ongebouwd	11,663%
Natuur	0,148%

Tariefdifferentiatie

De gewijzigde Waterschapwet biedt een beperkte mogelijkheid om tarieven te differentiëren. Waterschap Rivierenland heeft besloten om de volgende tariefdifferentiatie toe te passen:

Buitendijks gelegen onroerende zaken
Voor buitendijks gelegen ongebouwde onroerende zaken die geen natuurterreinen zijn, voor buitendijks gelegen natuurterreinen en voor buitendijks gelegen gebouwde onroerende zaken wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd dat 50% lager is dan het tarief dat blijkens de Verordening op de watersysteemheffing voor elk van deze categorieën geldt.

Verharde openbare wegen
Voor verharde openbare wegen wordt een gedifferentieerd tarief gehanteerd dat 400% hoger is dan het tarief dat blijkens de Verordening op de watersysteemheffing voor ongebouwde onroerende zaken, niet zijnde natuurterreinen, geldt.

Rechtstreeks toerekenen kosten kwijtschelding
Uit de begroting van het waterschap vloeit voort hoe hoog de kosten van het watersysteembeheer precies zijn. In beginsel worden alle hiergenoemde kosten tezamen genomen en vervolgens aan de diverse categorieën toegedeeld, zodat eenieder een deel van de totale kosten draagt. De wet biedt de mogelijkheid om de kosten voor kwijtschelding rechtstreeks aan de betrokken categorieën toe te rekenen. In dat geval worden deze kosten afgezonderd van de totale kosten van het watersysteembeheer en rechtstreeks bij die categorie ondergebracht die deze kosten veroorzaakt.
De kosten van kwijtschelding worden veroorzaakt door de categorie ingezetenen. Het Algemeen Bestuur heeft bij besluit van 21 juni 2019 besloten de kosten van kwijtschelding rechtstreeks toe te rekenen aan de categorie ingezetenen.

Belastbare eenheden watersysteemheffing

Belastbare eenheden 2022 watersysteemheffing		**Totaal**
Ingezetenen (aantal)		423.000
Gebouwd totaal (WOZ-waarde)		€ 153.321.000.000
• Gebouwd binnendijks	€ 151.518.000.000	
• Gebouwd buitendijks	€ 1.803.000.000	
Ongebouwd Totaal (hectare)		129.301
• Ongebouwd binnendijks ex wegen	112.954	
• Ongebouwd binnendijks wegen	7.228	
• Ongebouwd buitendijks ex wegen	8.952	
• Ongebouwd buitendijks wegen	167	
Natuur totaal (hectare)		31.211
• Natuur binnendijks	15.427	
• Natuur buitendijks	15.784	

Ingezetenen
De eenheden voor ingezetenen zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021. Voor 2022 wordt voor de ingezetenen rekening gehouden met 1,0% groei van het aantal woningen.

Gebouwd
De eenheden gebouwd zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021.
Basis voor de aanslagoplegging 2022 is de WOZ-waarde per 1-1-2021. De gegevens met betrekking tot de waardeontwikkeling 1-1-2020 tot 1-1-2021 in het beheersgebied van waterschap Rivierenland zijn ontleend aan gegevens van de Waarderingskamer. De gemiddelde waardeontwikkeling 1-1-2020 tot 1-1-2021 bedraagt op basis hiervan 10%, daarnaast is rekening gehouden met 0,5% groei.

Ongebouwd en natuur
De eenheden voor ongebouwd en natuur zijn gebaseerd op de door BSR bij de begroting 2022 afgegeven prognose.

Tarieven en inzet reserve watersysteemheffing

Hierna wordt de ontwikkeling van de netto kosten van de taak watersysteemheffing vertaald in de benodigde heffingsopbrengst en de daaruit af te leiden tarieven per categorie belastingplichtigen.

Watersysteemheffing (incl. verontreinigingsheffing)

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto kosten	120,7	127,9
Opbrengst verontreinigingsheffing	-0,4	-0,4
Mutatie in egalisatiereserve	-0,8	-2,4
Heffingsopbrengst watersysteemheffing totaal	119,6	125,1
Toerekening kwijtschelding aan ingezetenen	-2,8	-2,8
Heffingsopbrengst (excl. kwijtschelding te verdelen over categorieën)	116,8	122,3
- Ingezetenen	45,0	47,1
- Gebouwd	57,5	60,7
- Ongebouwd	14,1	14,3
- Natuur	0,2	0,2
Stand reserve eind jaar	5,6	8,4
% kostendekkendheid	99,4%	98,1%
% stijging heffingsopbrengst	3,5%	4,75%
% stijging netto kosten	1,2%	6,0%

(bedragen x € 1 mln.)

In onderstaand schema is de tariefbepaling van de watersysteemheffing weergegeven:

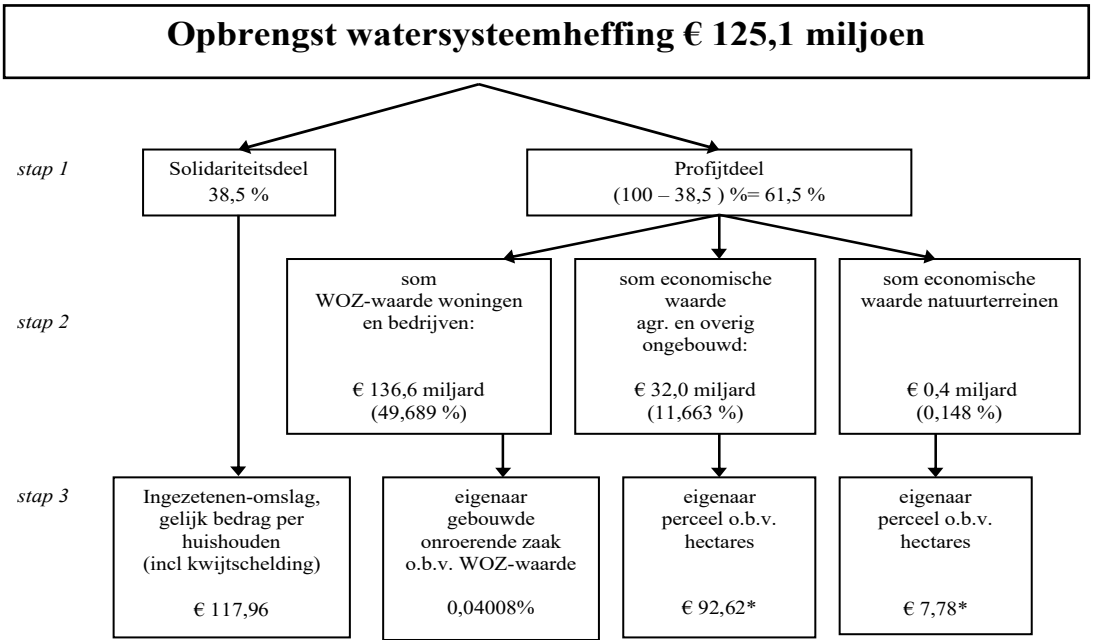

* Dit betreft de tarieven binnendijks exclusief tariefdifferentiatie buitendijks en wegen.

Het solidariteitsdeel (38,5%) betreft het aandeel dat naast de rechtstreeks toegerekende kosten van kwijtschelding in rekening wordt gebracht bij de ingezetenen. Het profijtdeel (61,5%) wordt op basis

van de economische waarde verdeeld over de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur. Vervolgens wordt het kostenaandeel gedeeld door het aantal belastbare eenheden waaruit het tarief volgt.
Bij de watersysteemheffing is tevens besloten tot tariefdifferentiatie t.a.v. het profijtdeel. Dit betekent dat de buitendijkse gebieden een korting krijgen van 50%. Zij betalen dan nog 50% van het tarief van binnendijkse gebieden. Daarnaast geldt voor het tarief voor het eigendom van wegen een toeslag van 400%.

Vertaald naar tarieven

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022
Ingezetenen per woonruimte (in €)	113,96	117,96
Gebouwd in % WOZ-waarde		
• Gebouwd binnendijks	0,04316%	0,04008%
• Gebouwd buitendijks	0,02158%	0,02004%
Ongebouwd per hectare (in €)		
• Ongebouwd binnendijks ex wegen	89,30	92,62
• Ongebouwd binnendijks wegen	446,50	463,10
• Ongebouwd buitendijks ex wegen	44,65	46,31
• Ongebouwd buitendijks wegen	223,25	231,55
Natuur per hectare (in €)		
• Natuur binnendijks	7,90	7,78
• Natuur buitendijks	3,95	3,89

6.3 De wegenheffing

Algemeen

De omslag Wegenheffing is bedoeld ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van wegen in het gebied van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. Binnen de omslagheffing wordt een onderscheid gemaakt in vier belastingcategorieën te weten:

- Ingezetenen;
- Gebouwd (zakelijk gerechtigden van gebouwde eigendommen);
- Ongebouwd (zakelijk gerechtigden van ongebouwde eigendommen);
- Natuur (zakelijk gerechtigden van natuurterreinen).

De per categorie verschuldigde waterschapslasten worden berekend door de toegerekende netto-kosten te delen door het aantal belastbare eenheden.

Kostentoerekening wegenheffing

De kostentoerekening naar de belastingcategorieën vindt plaats aan de hand van de toerekening percentages zoals die zijn vastgelegd in de kostentoedelingsverordening. Het aandeel van de categorie ingezetenen is hierbij bepaald op basis van de inwonerdichtheid in het gebied. Het restant is verdeeld op basis van de waardeverhouding tussen gebouwd, ongebouwd en natuur.

Categorie	Toerekening percentage
Ingezetenen	50,000%
Gebouwd	44,789%
Ongebouwd	5,133%
Natuur	0,078%

Tariefdifferentiatie

De gewijzigde Waterschapwet biedt een beperkte mogelijkheid om tarieven te differentiëren. Waterschap Rivierenland heeft besloten om voor de wegenheffing geen tariefdifferentiatie toe te passen.

Rechtstreeks toerekenen kosten kwijtschelding

Uit de begroting van het waterschap vloeit voort hoe hoog de kosten van het wegenbeheer precies zijn. In beginsel worden alle hiergenoemde kosten tezamen genomen en vervolgens aan de diverse categorieën toegedeeld, zodat eenieder een deel van de totale kosten draagt. De wet biedt de mogelijkheid om de kosten voor kwijtschelding rechtstreeks aan de betrokken categorieën toe te rekenen. In dat geval worden deze kosten afgezonderd van de totale kosten van het wegenbeheer en rechtstreeks bij die categorie ondergebracht die deze kosten veroorzaakt.
De kosten van kwijtschelding worden veroorzaakt door de categorie ingezetenen. Het Algemeen Bestuur heeft bij besluit van 21 juni 2019 besloten de kosten van kwijtschelding rechtstreeks toe te rekenen aan de categorie ingezetenen.

Belastbare eenheden wegenheffing

Voor de vier belastingcategorieën zijn de volgende belastbare eenheden gehanteerd.

Belastbare eenheden 2021 wegenheffing	
Ingezetenen (aantal)	89.000
Gebouwd totaal (WOZ-waarde)	€ 31.657.000.000
Ongebouwd totaal (hectare)	30.232
Natuur totaal (hectare)	3.849

Ingezetenen

De eenheden voor ingezetenen zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021.

Gebouwd

De eenheden gebouwd zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021 inclusief groei van de waarde gebouwd in verband met areaaluitbreiding.

Basis voor de aanslagoplegging 2022 is de WOZ-waarde per 1-1-2021. De gegevens met betrekking tot de waardeontwikkeling 1-1-2020 tot 1-1-2021 in het beheersgebied van waterschap Rivierenland zijn ontleend aan gegevens van de Waarderingskamer. De gemiddelde waardeontwikkeling 1-1-2020 tot 1-1-2021 bedraagt op basis hiervan 10%, daarnaast is rekening gehouden met 0,5% groei.

Ongebouwd en natuur

De eenheden voor ongebouwd en natuur zijn gebaseerd op de door BSR bij de begroting 2022 afgegeven prognose.

Tarieven en inzet reserve wegenheffing

Hierna wordt de ontwikkeling van de netto kosten van de taak watersysteemheffing vertaald in de benodigde heffingsopbrengst en de daaruit af te leiden tarieven per categorie belastingplichtigen.

Wegenheffing

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto kosten	8,7	9,0
Inzet egalisatiereserve	-0,5	-0,5
Heffingsopbrengst wegenheffing totaal	8,2	8,5
Toerekening kwijtschelding aan ingezetenen	-0,2	-0,2
Heffingsopbrengst (excl. kwijtschelding te verdelen over categorieën)	8,0	8,3
- Ingezetenen	4,0	4,2
- Gebouwd	3,6	3,7
- Ongebouwd	0,4	0,4
- Natuur	0,0	0,0
Stand reserve eind jaar	1,9	1,6
% kostendekkendheid	94,8%	95,1%
% stijging heffingsopbrengst	3,0%	3,7%
% stijging netto kosten	3,3%	3,2%

(bedragen x € 1 mln.)

In onderstaand schema is de tariefbepaling van de wegenheffing aangegeven:

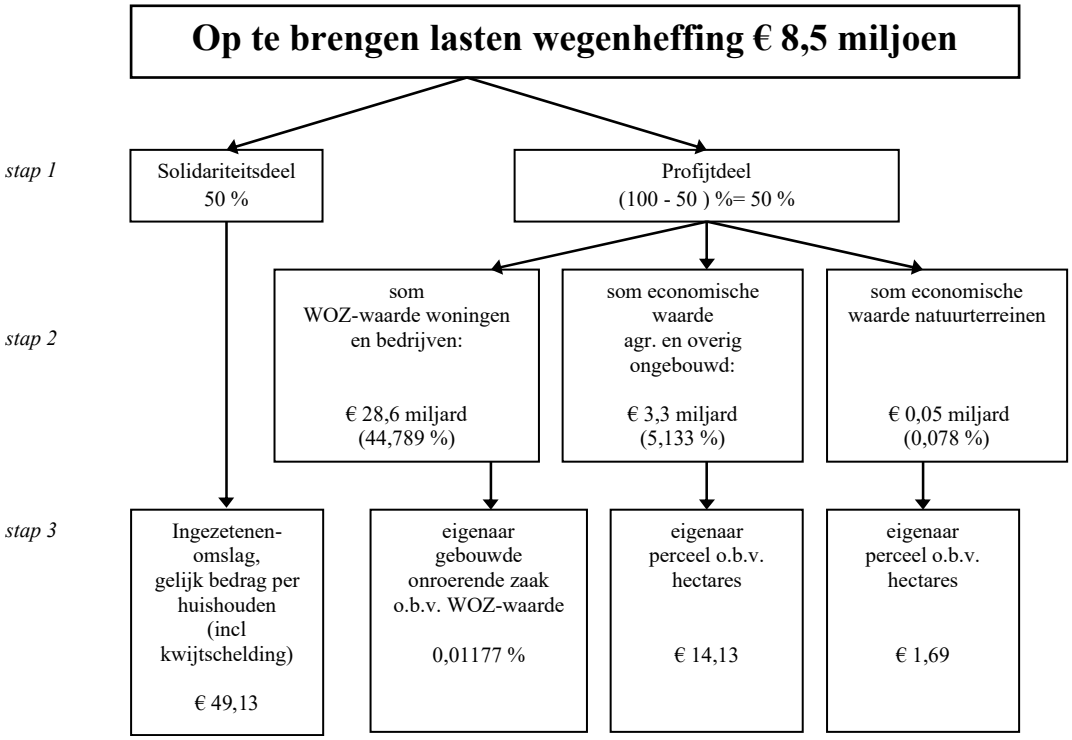

Vertaald naar tarieven

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022
Ingezetenen per woonruimte (in €)	47,48	49,13
Gebouwd totaal in % WOZ-waarde	0,01272%	0,01177%
Ongebouwd gemiddeld per hectare (in €)	13,61	14,13
Natuur totaal per hectare (in €)	1,61	1,69

6.4 De zuiveringsheffing

Algemeen

De zuiveringsheffing is ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater. De zuiveringsheffing bestaat uit een bedrag per vervuilingseenheid, die is bepaald door de totale netto-kosten (inclusief onttrekking aan de egalisatiereserve) van de taak te delen door het verwachte aantal vervuilingseenheden. Het aldus bepaalde bedrag wordt bij de huishoudens in het gebied in rekening gebracht en bij de in het gebied gelegen bedrijven. De heffing bij de huishoudens is gebaseerd op de omvang van de betreffende huishouding, de heffing bij de bedrijven wordt per individueel bedrijf bepaald.

Het aantal vervuilingseenheden

De belastbare eenheden zijn gebaseerd op de aanslagoplegging 2021. Daarnaast is rekening gehouden met groei van het aantal huishoudens (zuiveringsheffing woningen) (1,0% in 2022).
Het begrote aantal zuiveringseenheden woningen bedraagt daarmee in 2022 1.010.000.
Het aantal zuiveringseenheden voor bedrijven is gebaseerd op de prognose voor 2021 (270.000 v.e).
In het kader van discrepantieonderzoeken en leegstandsonderzoeken wordt aanvullend rekening gehouden met 9.000 v.e. Het uitgangspunt voor het aantal zuiveringseenheden bedrijven bedraagt daarmee 279.000 v.e. en het totaal aan zuiveringseenheden 1.289.000.

Vervuilingseenheden	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Totaal	1.289.000	1.289.000

Tarieven en inzet egalisatiereserve zuiveringsheffing

Omschrijving	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Netto kosten	76,0	76,7
Heffingsopbrengst	73,0	76,5
Mutatie in egalisatiereserve	-3,0	-0,2
Stand reserve eind jaar	1,4	0,2
% kostendekkendheid	96,1%	99,8%
% stijging heffingsopbrengst	5,3%	4,8%
% stijging netto kosten	1,3%	0,9%

(Bedragen x € 1 mln.)

Vertaald naar het tarief

Omschrijving	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Zuiveringsheffing per v.e.	56,67	59,39

(Bedragen x € 1)

6.5 De verontreinigingsheffing

Algemeen

Dit betreft de heffing op de directe lozingen op oppervlaktewater in beheer bij ons waterschap. Het tarief van de verontreinigingsheffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten goede aan de watersysteemheffing.
Het voor de begroting 2022 geraamde aantal v.e. 's voor directe lozingen op oppervlaktewater bedraagt op basis van de gemiddelde realisatiecijfers over de afgelopen jaren totaal voor bedrijven en woningen 6.900 v.e.

Vervuilingseenheden	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Totaal	6.900	6.900
Tariefontwikkeling		
Verontreinigingsheffing per v.e.	56,67	59,39

(Bedragen x € 1)

Heffingsopbrengst	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**
Totaal	0,4	0,4

(Bedragen x € 1 mln.)

6.6 Totaaloverzicht heffingsopbrengst

In onderstaande tabellen is de ontwikkeling van de heffingsopbrengst per belastingcategorie en per taak weergegeven.

Belastingcategorie	Begroting 2021	Begroting 2022
Ingezetenen	52,0	54,3
Gebouwd	61,1	64,4
Ongebouwd	14,5	14,7
Natuur	0,2	0,2
Zuiveringsheffing	73,0	76,5
Verontreinigingsheffing	0,4	0,4
Totaal	**201,2**	**210,5**

(Bedragen x € 1 mln.)

Taak	Begroting 2021	Begroting 2022
Watersysteemheffing	119,6	125,1
Wegenheffing	8,2	8,5
Zuiveringsheffing	73,0	76,5
Verontreinigingsheffing	0,4	0,4
Totaal	**201,2**	**210,5**

(Bedragen x € 1 mln.)

Recapitulatie tarieven 2022

Categorie	Eenheid	Watersysteemheffing	Wegen
Ingezetenen per woonruimte (in €)	Woonruimte	117,96	49,13
Gebouwd totaal	% WOZ-waarde		0,01177%
Gebouwd binnendijks	% WOZ-waarde	0,04008%	
Gebouwd buitendijks	% WOZ-waarde	0,02004%	
Ongebouwd per hectare (in €)	hectare		14,13
• Ongebouwd binnendijks ex wegen	hectare	92,62	
• Ongebouwd binnendijks wegen	hectare	463,10	
• Ongebouwd buitendijks ex wegen	hectare	46,31	
• Ongebouwd buitendijks wegen	hectare	231,55	
Natuur totaal per hectare (in €)	hectare		1,69
• Natuur binnendijks	hectare	7,78	
• Natuur buitendijks	hectare	3,89	

De verontreinigingsheffing voor 2022 bedraagt € 59,39 per vervuilingseenheid.
De zuiveringsheffing voor 2022 bedraagt € 59,39 per vervuilingseenheid.

6.7 Lastenontwikkeling

In onderstaande tabel zijn voorbeeldaanslagen opgenomen en is de lastenontwikkeling weergegeven ten opzichte van 2021.

Voorbeeldaanslagen exclusief wegentaak

Belasting	Aanslag 2021	Aanslag 2022	Verschil %	Absoluut €
Meerpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 3 v.e.	€ 283,97	€ 296,13	4,3%	€ 12,16
Eenpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 1 v.e.	€ 170,63	€ 177,35	3,9%	€ 6,72
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 382,07	€ 396,33	3,7%	€ 14,26
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 268,73	€ 277,55	3,3%	€ 8,82
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 440,93	€ 456,45	3,5%	€ 15,52
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 327,59	€ 334,95	2,2%	€ 7,36
Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1.500.000, 2 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 937,21	€ 964,64	2,9%	€ 27,43
Agrarisch bedrijf Opstallen met WOZ waarde € 240.000, 25 hectare ongebouwd en 3 v.e.	€ 2.496,69	€ 2.590,11	3,7%	€ 93,43
Melkveebedrijf WOZ-waarde € 400.000, 40 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 3.898,97	€ 4.043,69	3,7%	€ 144,72
Natuurterreinbeheerder 1.000 hectare ongebouwd	€ 7.900,00	€ 7.780,00	-1,5%	€ -120,00
Groothandel WOZ-waarde € 2.000.000, 10 v.e.	€ 1.351,50	€ 1.395,51	3,3%	€ 44,02
Metaalbedrijf WOZ-waarde € 12.000.000, 450 v.e.	€ 30.210,27	€ 31.535,18	4,4%	€ 1.324,91

NB:
De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2021 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2020. De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2022 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2021.
In de voorbeeldaanslagen is rekening gehouden met een verwachte stijging van de WOZ-waarde van 1-1-2020 naar 1-1-2021 met 10%. De aanslag 2022 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2021 van € 250.000 is daarom te vergelijken met de aanslag 2021 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2020 van € 227.273.

Voorbeeldaanslagen inclusief wegentaak (gebied de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden)

Belasting	Aanslag 2021	Aanslag 2022	Verschil %	Absoluut €
Meerpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 3 v.e.	€ 331,45	€ 345,26	4,2%	€ 13,81
Eenpersoonshuishouden (huurwoning) Ingezetene, met 1 v.e.	€ 218,11	€ 226,48	3,8%	€ 8,37
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 458,47	€ 474,89	3,6%	€ 16,43
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 250.000.	€ 345,13	€ 356,11	3,2%	€ 10,99
Meerpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 3 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 534,68	€ 552,67	3,4%	€ 18,00
Eenpersoonshuishouden (eigen woning) Ingezetene, met 1 v.e. en WOZ-waarde van € 400.000.	€ 421,34	€ 431,17	2,3%	€ 9,84
Glastuinbouwbedrijf WOZ-waarde € 1.500.000, 2 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 1.137,93	€ 1.169,49	2,8%	€ 31,56
Agrarisch bedrijf Opstallen met WOZ waarde € 240.000, 25 hectare ongebouwd en 3 v.e.	€ 2.864,70	€ 2.971,62	3,7%	€ 106,92
Melkveebedrijf WOZ-waarde € 400.000, 40 hectare ongebouwd, 3 v.e.	€ 4.489,64	€ 4.655,98	3,7%	€ 166,35
Natuurterreinbeheerder 1.000 hectare ongebouwd	€ 9.510,00	€ 9.470,00	-0,4%	€ -40,00
Groothandel WOZ-waarde € 2.000.000, 10 v.e.	€ 1.582,83	€ 1.630,96	3,0%	€ 48,13
Metaalbedrijf WOZ-waarde € 12.000.000, 450 v.e.	€ 31.598,28	€ 32.947,86	4,3%	€ 1.349,58

NB:
De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2021 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2020. De aanslagoplegging voor eigenaren gebouwd 2022 is gebaseerd op de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2021.
In de voorbeeldaanslagen is rekening gehouden met een verwachte stijging van de WOZ-waarde van 1-1-2020 naar 1-1-2021 met 10%. De aanslag 2022 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2021 van € 250.000 is daarom te vergelijken met de aanslag 2021 van een woning met een WOZ-waarde met peildatum 01-01-2020 van € 227.273.

6.8 Heffingsopbrengstontwikkeling in meerjarenperspectief

In meerjarenperspectief (2023-2026) is de volgende jaarlijkse heffingsopbrengstontwikkeling benodigd.

	2023	**2024**	**2025**	**2026**
Zuiveringsheffing	1,8%	1,5%	1,5%	1,5%
Watersysteemheffing	4,0%	3,8%	3,8%	3,8%
Wegenheffing	3,1%	3,1%	3,1%	3,1%
Totaal alle taken	**3,10%**	**2,89%**	**2,90%**	**2,91%**

7. BESLUIT TER VASTSTELLING

HET ALGEMEEN BESTUUR VAN WATERSCHAP RIVIERENLAND

Gelezen het voorstel van het College van Dijkgraaf en Heemraden van 19 oktober 2021;

Gelet op de bepalingen van de Waterschapswet;

BESLUIT:

I a: De begroting 2022 vast te stellen en de bedragen voor 2022 per programma

Tot een totaal van de kosten op	€	237.625.130
Tot een totaal van de opbrengsten op	€	237.625.130
Saldo	€	0

b: De meerjarenraming 2023-2026 voor kennisgeving aan te nemen.

II Voor het begrotingsjaar 2022 het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot kredietverlening van de investeringen zoals opgenomen in bijlage 9 conform de Verordening beleid- en verantwoordingsfunctie waterschap Rivierenland.

III Ter dekking van de financieringsbehoefte op grond van artikel 9 van het Financieringsstatuut het College van Dijkgraaf en Heemraden te machtigen tot:
1. Het afdekken van de financieringsbehoefte 2022 in rekening-courant bij de NWB tot een bedrag van maximaal € 55 miljoen;
2. Het afdekken van de meerjarige financieringsbehoefte door middel van het aangaan van langlopende leningen tot een bedrag van maximaal € 60 miljoen;
3. Het gedurende het jaar 2022 herzien van de looptijd en hoogte van de kredietopslag van de basisrenteleningen die in 2022 vervallen met een totale hoofdsom van € 109 miljoen.

IV In te stemmen met de door het College van Dijkgraaf en Heemraden voorgedragen projecten als groot project in het begrotingsjaar 2022.

Aldus besloten in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van waterschap Rivierenland van 26 november 2021.

Hoogachtend,
het College van Dijkgraaf en Heemraden
van waterschap Rivierenland,

de Secretaris-directeur, de Dijkgraaf,

ir. Z.C. Vonk prof. dr. J.C. Verdaas

Waterschap Rivierenland

BIJLAGEN

Bijlage 1	Staat van immateriële vaste activa
Bijlage 2	Staat van materiële vaste activa
Bijlage 3	Staat van financiële vaste activa
Bijlage 4	Staat van reserves en voorzieningen
Bijlage 5	Staat van vaste schulden
Bijlage 6	Berekening van het renteomslagpercentage
Bijlage 7	Staat van personeelslasten en personele sterkte
Bijlage 8	Verdeelsleutels primaire beheerproducten naar de taken
Bijlage 9	Investeringen waarvoor de bevoegdheid tot beschikkingstelling van het krediet wordt gegeven aan het College van Dijkgraaf en Heemraden
Bijlage 10	Investeringsprogramma 2022 (investerings-/exploitatieprojecten)
Bijlage 11	Meerjareninvesteringsprogramma 2022-2026 (investerings-/exploitatieprojecten)
Bijlage 12	EMU-saldo
Bijlage 13	Verbonden partijen